



**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE İNFOGRAFİK
TEMELLİ ÖĞRENME ETKİNLİKLERİNİN
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK
BAŞARISINA MOTİVASYONA VE KALICILIĞA
ETKİSİ**

Burak ŞEKER

Yüksek Lisans Tezi

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Ana Bilim Dalı

Doç. Dr. Sevda YILMAZ

2024

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE İNFOGRAFİK TEMELLİ ÖĞRENME
ETKİNLİKLERİNİN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK
BAŞARISINA MOTİVASYONA VE KALICILIĞA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Burak ŞEKER

Danışman: Doç. Dr. Sevda YILMAZ

BAYBURT- 2024

KABUL VE ONAY

Doç. Dr. Sevda YILMAZ danışmanlığında, Burak ŞEKER tarafından hazırlanan “Sosyal Bilgiler Dersinde İnfografik Temelli Öğrenme Etkinliklerinin Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Başarısına Motivasyona ve Kalıcılığa Etkisi” başlıklı bu çalışma, 29.07.2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Yusuf ERGEN

Üye : Doç. Dr. Sevda YILMAZ

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Furkan ALTUNAY

Bu tezin kabulü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun/...../20... tarih ve 20...../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Doç. Dr. Murat KUL
Enstitü Müdürü

BEYANNAME

Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Sevda YILMAZ danışmanlığında hazırlamış olduğum “Sosyal Bilgiler Dersinde İnfografik Temelli Öğrenme Etkinliklerinin Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Başarısına Motivasyona ve Kalıcılığa Etkisi ” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

29.07.2024

Burak ŞEKER



ÖN SÖZ

Yüksek lisans sürecine başladığımdan bu zamana kadar desteğini, emeğini, zamanını, bilgi ve birikimini üzerimden esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. Sevda YILMAZ'a canı gönülden teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmam sürecinin araştırma safhasında bana gerekli olanakları sunan Gökçedere İHO müdürü Ali AŞKIN'a ve Sosyal Bilgiler öğretmeni Mustafa COŞGUN'a teşekkür ederim.

Bayburt Bilim ve Sanat Merkezi müdürü İsrail TULUĞ'a bana vermiş olduğu desteklerden dolayı teşekkürü bir minnet bilirim.

Süreç içerisinde maddi ve manevi olarak her daim yanımda olan eşim Havva ŞEKER'e teşekkür ederim.

Bu çalışmam canım evlatlarım; Kürşad Kadirhan ve Umay Hatun'a ithaf olunur.

Burak ŞEKER

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE İNFOGRAFİK TEMELLİ ÖĞRENME ETKİNLİKLERİNİN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK BAŞARISINA MOTİVASYONA VE KALICILIĞA ETKİSİ

Burak ŞEKER

Bayburt Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Sevdâ YILMAZ

Bayburt-2024, Sayfa: 85

Bu araştırmanın amacı ortaokul 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Zaman İçinde Bilim” ünitesinin infografiklerle işlenmesinin öğrencilerin akademik başarısına, kalıcılık ve motivasyona etkisinin incelenmesidir. Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan ön test-son test, kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2022-2023 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde Bayburt ili Demirözü ilçesi Gökçedere İmam Hatip ortaokulunda 7/A ve 7/B sınıflarında eğitime devam eden toplam 24 öğrenci oluşturmaktadır. Deney grubunu temsil eden 7/A şubesinde “Zaman İçinde Bilim” ünitesi infografikler kullanılarak işlenmiştir. Kontrol grubunu temsil eden 7/B şubesinde aynı ünite öğretim programı kazanımları doğrultusunda ve ders kitabı kullanılarak işlenmiştir. Yapılan araştırmada veri toplamak için Zaman İçinde Bilim Başarı Testi ve Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği kullanılmıştır. Her iki grup için de uygulamaya başlanmadan önce Zaman İçinde Bilim Başarı Testi ve Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği ön test olarak uygulanmıştır. Ünitenin işlenmesi haftada üç saat olarak dört hafta sürmüştür. Ünitenin bitiminde deney ve kontrol grubuna başarı testi ve motivasyon ölçeği son test olarak uygulanmıştır. Infografiklerin akademik başarıdaki kalıcılığının test edilebilmesi için son testten dört hafta sonra Zaman İçinde Bilim Başarı Testi kalıcılık testi olarak uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 21 programında analiz edilerek değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler ışığında hipotezlerin kabul edilip edilmediğini test edebilmek için ön testler için bağımsız t- testi yapılmış ve ön testler için öne sürülen hipotezlerin hem başarı hem de motivasyon ölçeği için kabul edildiği anlaşılmıştır. Başarı testi için yapılan son test ve kalıcılık testi için yapılan bağımsız t-testi sonucunda son test ve kalıcılık testi için belirlenen hipotezlerin kabul edildiği görülmüştür. Motivasyon için yapılan son test sonucuna göre ise hipotezin kabul edilmediği gözlemlenmiştir. Sonuç olarak infografiklerin kullanıldığı deney grubunda son test ve kalıcılık testinde kontrol grubuna göre akademik başarıda anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Uygulanan motivasyon ölçeğine göre ise infografiklerle işlenen dersin öğrencilerde motivasyonu artırmadığı gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Infografik, akademik başarı, zaman içinde bilim, motivasyon.

ABSTRACT

M. SC. THESIS

THE EFFECT OF INFOGRAPHIC-BASED LEARNING ACTIVITIES ON THE ACADEMIC ACHIEVEMENT, MOTIVATION AND PERMANENCE OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN SOCIAL STUDIES LESSONS

Burak ŞEKER

Bayburt University

Institute of Graduate Studies

Department of Turkish and Social Studies Education

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Sevda YILMAZ

Bayburt-2024, Pages:85

The purpose of this research is to examine the effect of teaching the "Science in Time" unit of the 7th grade secondary school Social Studies course with infographics on students' academic success, permanence and motivation. In this study, a pretest-posttest quasi-experimental design with a control group, which is one of the quantitative research methods, was used. The sample of the research consists of a total of 24 students who continue their education in 7/A and 7/B classes at Gökçedere Imam Hatip secondary school in Demirözü district of Bayburt province in the second semester of the 2022-2023 academic year. In branch 7/A, which represents the experimental group, the "Science Over Time" unit was taught using infographics. In branch 7/B, which represents the control group, the same unit was taught using traditional methods without any intervention in the teaching process. Science Achievement Test Over Time and Social Studies Lesson Motivation Scale were used to collect data in the study. Before starting the application for both groups, Science Achievement Test over Time and Social Studies Lesson Motivation Scale were applied as pre-tests. The unit took four weeks to process, three hours per week. At the end of the unit, the achievement test and motivation scale were applied to the experimental and control groups as posttests. In order to test the permanence of infographics in academic success, the Science Achievement Test Over Time was applied as a permanence test four weeks after the last test. The data obtained was analyzed and evaluated in the SPSS 21 program. In order to test whether the hypotheses were accepted in the light of the data obtained, an independent t-test was conducted for the pre-tests and it was understood that the hypotheses put forward for the pre-tests were accepted for both the success and motivation scale. As a result of the post-test for the achievement test and the independent t-test for the permanence test, it was seen that the hypotheses determined for the post-test and permanence test were accepted. According to the results of the post-test for motivation, it was observed that the hypothesis was not accepted. As a result, it was determined that there was a significant difference in academic success in the experimental group in which infographics were used compared to the control group in the post-test and permanence test. According to the applied

motivation scale, it was observed that the lesson taught with infographics did not increase the motivation of the students.

Keywords: Infographic, academic achievement, science over time, motivation.



İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	II
BEYANNAME	III
ÖN SÖZ	IV
ÖZET	V
ABSTRACT	VI
İÇİNDEKİLER.....	VIII
TABLOLAR.....	XI
ŞEKİLLER.....	XII
KISALTMALAR.....	XIII
SİMGELER.....	XIII
GİRİŞ.....	1
Araştırmanın Problemi	2
Alt Problem	2
Araştırmanın Hipotezleri	2
Araştırmanın Amacı	2
Araştırmanın Önemi	3
Araştırmanın Varsayımları	4
Araştırmanın Sınırlılıkları	4
Terim ve Tanımları	4
BİRİNCİ BÖLÜM.....	6
1. KURAMSAL ÇERÇEVE	6
1.1. EĞİTİM, ÖĞRETİM, ÖĞRETME VE ÖĞRENME	6
1.2. SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ.....	7
1.3. SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN YÖNTEM VE TEKNİKLER	8
1.3.1. Anlatım Yöntemi	8
1.3.2. Tartışma Yöntemi	9
1.3.3. Soru – Cevap Yöntemi.....	9
1.3.4. Gezi Gözlem Yöntemi	10
1.3.5. Proje Yöntemi	11
1.4. SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ VE MATERYAL KULLANIMININ ÖNEMİ	11
1.5. SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE KULLANILACAK GÖRSEL MATERYALLER	14
1.5.1. Fotoğraf.....	14
1.5.2. Gazete	14
1.5.3. Afiş.....	15
1.5.4. Şema.....	16
1.5.5. Levha	16
1.5.6. Grafik	17
1.5.7. İnfografik	17
1.5.7.1. İnfografiklerin tarihsel gelişimi	17
1.5.7.2. İnfografikler çeşitleri	18
1.5.7.3. İnfografik oluşturma süreci.....	21

1.5.7.4. Eğitimde infografik kullanımı.....	26
1.5.7.5. Sosyal bilgiler eğitimde infografik kullanımı	28
1.6. LİTERATÜR TARAMASI.....	28
İKİNCİ BÖLÜM	32
2. YÖNTEM.....	32
2.1. ARAŞTIRMA MODELİ.....	32
2.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ	33
2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	34
2.3.1. Zaman İçinde Bilim Başarı Testi (ZİBBT).....	34
2.3.2. Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği (SBDMÖ)	37
2.4. ARAŞTIRMA İŞLEM BASAMAKLARI.....	37
2.4.1. Uygulama Öncesi.....	37
2.4.2. Uygulama.....	38
2.4.3. Uygulama Sonrası.....	38
2.5. VERİLERİN ANALİZİ.....	39
2.5.1. Zaman İçinde Bilim Başarı Testi	39
2.5.2. Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği	39
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	41
3. BULGULAR	41
3.1. ZİBBT’NİN SONUCUNDA ELDE EDİLEN BULGULARIN VE HİPOTEZLERİN TEST EDİLMESİ.....	41
3.2. SBDMÖ’NÜN SONUCUNDA ELDE EDİLEN BULGULARIN VE HİPOTEZLERİN TEST EDİLMESİ.....	44
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	46
Sonuç.....	46
Tartışma.....	47
Öneriler.....	50
KAYNAKÇA.....	52
EKLER	57
Ek 1: Araştırma İzin Onayı.....	57
Ek 1: Araştırma İzin Onayı Eki	58
Ek 2: Veli Onam Formu	59
Ek 3: Gönüllülük Formu.....	60
Ek 4: İlk Buluşlar Kıl Tabletten Bilgisayara İnfografiği	61
Ek 5: Işık Doğudan Yükselir, Türk İslam Bilginleri İnfografiği 1	62
Ek 6: Işık Doğudan Yükselir, Türk İslam Bilginleri İnfografiği 2	63
Ek 7: Karanlıktan Aydınlığa İnfografiği	64
Ek 8: Bilim, Sanat ve Düşünce Hürriyeti İnfografiği.....	65
Ek 9: Zaman İçinde Bilim Başarı Testi	66
Ek 10: Zaman İçinde Bilim Başarı Testi	67
Ek 11: Zaman İçinde Bilim Başarı Testi	68
Ek 12: Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği	69
Ek 13: Uygulama Sırasında Alınan Görseller 1	70
Ek 14: Uygulama Sırasında Alınan Görseller 2	71
Ek 15: Uygulama Sırasında Alınan Görseller 3	72
Ek 16: Uygulama Sırasında Alınan Görseller 4	73

Ek 17: Uygulama Sırasında Alınan Görseller 5	74
Ek 18: Uygulama Sırasında Alınan Görseller 6	75
Ek 19: Deney Grubunun Ders Planı 1	76
Ek 20: Deney Grubunun Ders Planı 2	77
Ek 21: Deney Grubunun Ders Planı 3	78
Ek 22: Deney Grubunun Ders Planı 4	79
Ek 23: Kontrol Grubunun Ders Planı 1	80
Ek 24: Kontrol Grubunun Ders Planı 2	81
Ek 25: Kontrol Grubunun Ders Planı 3	82
Ek 26: Kontrol Grubunun Ders Planı 4	83
Ek 27: Etik Kurul Kararı	84
ÖZ GEÇMİŞ	85



TABLÖLER

Tablo 1: Araştırmada Kullanılan Yarı DeneySEL Desen	32
Tablo 2: Kontrol ve Deney Grubunun ZİBBT Ön Test Başarı Puanlarına Ait Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları.....	33
Tablo 3: Kontrol ve Deney Grubuna Ait Yüzde ve Frekans Dağılımı	34
Tablo 4: Başarı Testinin Güvenilirlik (Cronbach's Alpha) Analizi	35
Tablo 5: Hazırlanan Başarı Testindeki Soruların Güvenilirlik (Cronbach's Alpha) Analizleri	36
Tablo 6: Kontrol ve Deney Grubunun ZİBBT'nin Ön Test, Son Test ve Kalıcılık Testine Ait Başarı Puanlarının Betimleyici İstatistikleri	39
Tablo 7: Kontrol ve Deney Grubuna Uygulanan SBDMÖ Ön Test ve Son Testine Ait Betimleyici İstatistiği.....	40
Tablo 8: Kontrol ve Deney Grubunun ZİBBT Son Test Başarı Puanlarına Ait Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları.....	41
Tablo 9: Kontrol ve Deney Grubunun ZİBBT Kalıcılık Test Başarı Puanlarına Ait Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları.....	42
Tablo 10: Deney Grubunun ZİBBT Son ve Kalıcılık Testlerinin Başarı Puanlarına Ait Bağımlı Örneklem t-Testi Sonuçları.....	43
Tablo 11: Kontrol Grubunun ZİBBT Son ve-Kalıcılık Testinin Başarı Puanlarına Ait Bağımlı Örneklem t- Testi Sonuçları.....	43
Tablo 12: Kontrol ve Deney Grubunun SBDMÖ Ön Test Motivasyon Puanlarına Ait Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları.....	44
Tablo 13: Kontrol ve Deney Grubunun SBDMÖ Son Test Motivasyon Puanlarına Ait Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları.....	44

ŞEKİLLER

Şekil 1: Edgar Dale'nin Yaşantı Konisi	13
Şekil 2: İnfografik Anatomisinin Çizimi.....	17
Şekil 3: Dünyanın Bilinen İlk Haritası	18
Şekil 4: Geçmişten Günümüze Bilginin Serüveni Sabit İnfografik Örneği.....	19
Şekil 5: İlk Buluşlar Kil Tabletten Bilgisayara Hareketli İnfografik Örneği.....	20
Şekil 6: Ülkemizin Kaynakları Ekonomik Sektörlerin Dağılımı Etkileşimli İnfografik Örneği	21
Şekil 7: İlk Medreseler İnfografiği.....	22
Şekil 8: Temel Haklarımız İnfografiği.....	23
Şekil 9: Çanakkale Geçilmez İnfografik Örneği	23
Şekil 10: Yazının Bulunmasının Sonuçları Adlı İnfografik Örneği	24
Şekil 11: Temizlik, Hijyen İnfografik Örneği.....	25
Şekil 12: Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşında Savaştığı Cepheleri Gösteren İnfografik Örneği.....	26

KISALTMALAR

SBÖP	: Sosyal Bilgiler Öğretim Programı
SPSS	: Statistical Package For Social Sciences
ZİBBT	: Zaman İçinde Bilim Başarı Testi
SBDMÖ	: Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
ÖAGM	: Öğretim Araç – Gereç ve Materyal
SBÖP	: Sosyal Bilgiler Öğretim Programı
S	: Sayfa
NCSS	: Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi

SİMGELER

x^a	: Aritmetik ortalama
F	: Frekans
N	: Kişi Sayısı
P	: Anlamlılık Düzeyi
Ss	: Standart Sapma
t	: t Değeri

GİRİŞ

Sosyal Bilgiler dersi ortaokul döneminde eğitim öğretim gören öğrencilerin yaşamını sürdürdüğü çevrede bireysel, toplumsal ve kültürel çerçevede sahip olduğu kimliği tanımlar. Sosyal bilgiler, toplumun ve okulun bir ferdi olarak toplumun kültürel etkinliğini gözlemleyen ve kültürel etkinlikleri sergileyen; dünyayı ilgilendiren önemli konulara karşı duyarlılık gösteren bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bir başka ifadeyle Sosyal bilgilerin temel amacı, gençlerin birbirine bağımlı bir dünyada kültürel açıdan çeşitli, demokratik bir toplumun vatandaşları olarak kamu yararı için bilinçli ve gerekçeli kararlar almalarına yardımcı olmaktır. (NCSS, 1992). Sosyal bilgiler dersi bireyin karşılaştığı problem ve yaşadığı sorunları çözüme kavuşturmasını sağlayarak; yaşadığı toplumda kendini her alanda geliştirmiş, vatanına, yaşamını devam ettirdiği çevreye ve topluma faydalı bireyler yetişmesini sağlamaktadır. Sosyal bilgiler dersi bu misyonu yerine getirirken örgün eğitim kurumlarında öğretim programı aracılığıyla öğrencilere birçok beceri ve değer kazandırmayı amaçlamaktadır. Öğretim programının uygulanması noktasında ise birçok yöntem, teknik, araç gereç ve materyal kullanımı sözkonusudur. Kullanılan bu materyallerden biri de iki boyutlu ve hareketli öğretim materyali olan infografiklerdir.

Bireyler okudukları metnin sadece %10'luk kısmını, dinlediğinin %20'lik kısmını, gördükleri bir nesne ve olayın %30'luk kısmını, hem duyup hemde gördüklerinin %50'lik kısmını, kendi anlattığı ve söylediklerinin %70'ini, bir işi bireyin kendisinin yapıp ve anlattığının %90'ını hafızasında tutmaktadır (Çilenti, 1991, s. 36). Bu noktada öğrenme sürecinde öğrenenlerin görme, duyma gibi duyu organlarına hitap etmesi ve öğrenci etkinlik merkezli öğrenme ortamları oluşturması açısından infografikler önemli materyaller olarak karşımıza çıkmaktadır.

Görsel öğretim araçlarından biri olan infografiklerin sosyal bilgiler öğretiminde kullanılmasının etkili öğrenmeyi desteklemesi yanında öğrenme kalıcılığını da artıracığı düşünülmektedir. Nitekim farklı derslerde infografik kullanımı ile ilgili yapılan araştırmalar derslerde infografik kullanımının olumlu etkileri üzerinde durmaktadır (Arwele, 2017; Doğru, 2019; Kököz, 2019; Turgut Gümüş, 2022). Bu bağlamda sosyal bilgiler derslerinde infografik temelli öğrenme etkinliklerinin kullanılmasının dersteki akademik başarıya, derse karşı olan motivasyona ve akademik bilgilerin kalıcılığına etkisinin araştırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın Problemi

Sosyal bilgiler dersi “Zaman İçinde Bilim” ünitesinin hareketli infografikler ile öğretiminin ortaokulda eğitim öğretime devam eden 7. sınıf öğrencilerinin akademik başarısına, derse karşı olan motivasyona ve kalıcılığa etkisi var mıdır?

Alt Problem

Sosyal Bilgiler dersi “Zaman İçinde Bilim” ünitesinin infografik temelli öğrenme etkinlikleri kullanılarak işlenmesinin deney grubunu oluşturan öğrencilerin dersteki akademik başarısına, motivasyona ve kalıcılığa etkisi ile öğretim programı kazanımları doğrultusunda işlenen dersin kontrol grubundaki öğrencilerin dersteki akademik başarısına, motivasyona ve kalıcılığa etkisi arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Araştırmanın Hipotezleri

H₁. Ortaokul 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde “Zaman İçinde Bilim” adlı ünitenin öğretim programı kazanımları ve ders kitabı doğrultusunda işlenen kontrol grubuna yapılan son test ile infografik temelli öğretimin yürütüldüğü deney grubuna yapılan son test sonucu verilerine göre iki grup arasında anlamlı bir fark vardır.

H₂. Ortaokul 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde “Zaman İçinde Bilim” adlı ünitenin öğretim programı kazanımları ve ders kitabı doğrultusunda işlenen kontrol grubuna yapılan motivasyon testi ile infografik temelli öğretimin yürütüldüğü deney grubuna yapılan motivasyon testi sonuçları arasında iki grup arasında anlamlı bir fark vardır.

H₃. Ortaokul 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde “Zaman İçinde Bilim” adlı ünitenin öğretim programı kazanımları ve ders kitabı doğrultusunda işlenen kontrol grubuna yapılan kalıcılık testi ile infografik temelli öğretimin yürütüldüğü deney grubuna yapılan kalıcılık testi sonucunun verilerine göre iki grup arasında anlamlı bir fark vardır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, 7. sınıf sosyal bilgiler dersi Zaman İçinde Bilim ünitesinin infografik temelli öğrenme etkinlikleri ile yürütülmesinin öğrencilerin akademik başarısına, motivasyona ve kalıcılığa etkisinin olup olmadığını incelemektir.

Araştırma amacı dahilinde sosyal bilgiler derslerinde infografik temelli öğretim etkinlikleri kullanılarak işlenen derslerin öğrencilerin akademik başarı, sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyon ve akademik bilginin kalıcılığı üzerinde olumlu bir etki yapıp yapmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma bünyesinde 7. sınıf sosyal bilgiler dersi ünitelerinden olan

“Zaman İçinde Bilim” ünitesinin öğretimine yönelik infografikler hazırlanmıştır. Ortaokul 7. sınıfta eğitim öğretimini sürdüren öğrenciler içerisinde deney grubu ve kontrol grubu oluşturularak infografik temelli öğretim etkinlikleri öncesi ve sonrasında öğrencilerin dersteki akademik başarılarına, derse karşı olan motivasyonlarına ve akademik bilginin kalıcılığı üzerinde farklılık olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırmanın, infografiklerin öğretim sürecine dahil edilmesiyle ortaokul düzeyindeki öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde akademik başarılarına, derse karşı motivasyonlarına ve kalıcılığa etkisinin araştırılmasında önemli olduğu düşünülmektedir.

Geleneksel öğretim yöntemlerinin yanı sıra, teknolojinin ve görsel araçların eğitim sürecine uyarlanması etkili öğrenme deneyimlerine olanak sağlayabilir. Bu bağlamda, infografik temelli öğrenme etkinlikleri, bilgiye görsel ve yapısal bir formatta erişim sağlayarak, karmaşık bilgilerin daha basit bir şekilde anlaşılır hale getirmesi ve akılda uzun süre tutulmasına yardımcı olabilir. Görsel materyal olan infografiklerin sosyal bilgiler öğretiminde kullanılmasının öğrencilere öğretilmek istenen bilgilerin birçok duyu organına hitap edecek şekilde sunulması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Hazırlanan infografiklerin durağan şekilde sunulabildiği gibi dijital ortamda hareketli olarak öğrenciye aktarılmasının eğitim öğretimi ilgi çekici hale getireceği düşünülmektedir.

Araştırmanın bir diğer önemli yanı, öğrencilerin motivasyon seviyelerini artırma potansiyelidir. Öğrencilerin görsel araçlarla desteklenen öğrenme süreçlerine katılımı, derslere olan ilgiyi ve katılımı artırabilir. “Görsel materyallerin ve infografiklerin kullanımı, öğrencilerin ilgisini çekmekte ve dersteki öğrenme süreçlerini daha eğlenceli bir hale getirmekte etkilidir” (Yıldırım & Perdahcı, 2019). Bu tür bir araştırma, eğitimcilerin ve öğretim programı geliştiricilerinin, öğrenci motivasyonunu artırmak için hangi yöntemlerin en etkili olduğunu belirlemelerine yardımcı olabilir.

Bu araştırma, öğrenilen bilgilerin kalıcılığı üzerindeki etkilerini de değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Öğrencilerin öğrendiklerini uzun süre hatırlayabilmeleri, eğitim sürecinin başarısının önemli bir göstergesidir. Infografik temelli öğrenme etkinlikleri, bilgiyi daha iyi organize etmeyi ve görselleştirmeyi sağladığı için, öğrencilerin bilgileri hafızalarında daha uzun süre tutmalarına ve gerektiğinde hatırlamalarına yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Bu araştırma, bu yenilikçi öğrenme yönüyle infografiklerin eğitimdeki dört haftalık etkilerini anlamak ve eğitim uygulamalarını buna göre şekillendirmek açısından önem arz etmektedir.

Araştırmanın Varsayımları

1. Araştırmanın kontrol grubu ve deney grubu oluşturan öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri eşit kabul edilmiştir.
2. Araştırmanın örneklemini oluşturan kontrol grubu ile deney grubu arasında meydana gelen fark deney grubu ile işlenen ünitenin infografiklerle desteklenerek yürütülmesi olduğu varsayılmıştır.
3. Araştırmanın örneklemini meydana getiren kontrol grubu ve deney grubunu oluşturan öğrenciler arasında araştırmaya etki edecek anlamlı bir farklılığın olmadığı varsayılmıştır.
4. Araştırmanın örneklemini oluşturan kontrol grubu ve deney grubunu oluşturan öğrencilerin hepsinin araştırmaya gereken önemi vererek, soruları dikkatli şekilde cevapladıkları varsayılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma 7. sınıf sosyal bilgiler dersinin bünyesinde var olan “Zaman İçinde Bilim” adlı ünite ile sınırlıdır.
2. Araştırma 2022-2023 eğitim öğretim yılı ikinci dönem Bayburt ili Demirözü ilçesi Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Gökçedere İmam Hatip Ortaokulu 7. sınıfta eğitim öğretim gören iki şube ile sınırlıdır.
3. Araştırma sınırlılıklarından biri de uygulamaların 4 hafta ve haftalık 3 saat ile sınırlandırılmış olmasıdır.
4. Bu çalışmanın diğer bir sınırlılığı ise gruplara uygulanmak üzere hazırlanan 25 sorudan oluşan başarı testi ile geçerliliği ve güvenilirliği test edilmiş olan motivasyon ölçeğinin ön, son ve kalıcılık testi ile sınırlı olmasıdır.

Terim ve Tanımları

Bilim: Evreninde var olan olayların bir kısmını konu olarak ele alan ve deneysel yöntem kullanılarak gerçekliği tespit edilerek yasalar çıkarmaya çalışan düzenli bilgi (TDK).

İnfografik: İnfografik aktarılacak istenilen karışık ve anlaşılması zor olan bilgilerin dikkat çekmek ve kavrayışı arttırmak için tasarlanmış harita, grafik ve işaretler ile daha kolay ve açıklayıcı bir şekilde bilgilerin görsel olarak sunulmasıdır (Smiciklas, 2012).

Hareketli İnfografik: Bilginin sunumu sırasında aktarılacak istenilen bilginin bir akış doğrultusunda sunulması, canlandırması veya video içerisine konulmuş bilgi grafikleridir (Türkoğlu, 2008).

Motivasyon: Motivasyon; bireyi beklenen nitelikte ve nicelikte görevini yapması için etkilemek anlamındadır (Başaran, 1984).

Başarı: Başarı; süreklilik, güven, birikim, hedefe ulaşma, doyuma ulaşma, işi iyi yapma, tatmin olma, kalıcı eser bırakma olarak tanımlanmaktadır (Özkan & Gündüz, 2008).



BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. EĞİTİM, ÖĞRETİM, ÖĞRETME VE ÖĞRENME

Eğitim insanın var oluşundan bu zamana kadar bilerek ya da bilmeyerek davranışlarında ve yaşantılarında meydana gelen değişimdir. Bu değişim süreci her alanda insanoğlunun karşısına çıkmaktadır. İnsan yaşamını sürdürdüğü müddetçe de eğitim insanlığın bir parçası olarak varlığını devam ettirecektir. Eğitim sadece okulda değil kişinin doğumundan başlayarak ölümüne kadar devam eden istemli veya istemsiz bir halde ailede, çevrede okulda gerçekleşen yaşantı ve davranışlar sonucu kalıcı hale gelen davranışlar bütünüdür.

Eğitim kavramının, farklı kişiler tarafından farklı şekilde birden fazla tanımının yapıldığı bilinmektedir. Bu tanımların birkaçı aşağıda verilmiştir.

Eğitim; insanların davranış ve tutumlarında daha önce belirlenen hedefler doğrultusunda belirli gelişmeler sağlamayı amaçlayan hedefleyen, nesilleri yönlendirme ve yetiştirme çabasıdır (Çelikkaya 2014, s. 20). Tyler tarafından ise eğitim “insanların davranış şekillerini değiştirmek için gerekli olan süreç” olarak tanımlamıştır (Kızılloluk, 2001, s. 152).

Birçok araştırmacı öğrenme kavramı açıklamaya çalışmıştır. Öğrenme; insanlığın varoluşu ile başlayan ve gelişimine katkı sağlayan davranış, beceri ve bilgi gibi insanın yaşamını kolaylaştıran amaçlı ve planlı bir biçimde sürdürülen davranış değişikliği olarak tanımlanır. İnsanın bulunduğu ortamda ve o ortama uyum sağlamak için daha önce sahip olmadığı bilgi, tutum ve davranışlara sahip olması olarak tanımlanabilir. Öğrenme, eğitim kavramı ile kullanılmaktadır. Öğrenme gerçekleştirilen eğitim süreci sonunda bireylerde gerçekleşmesi beklenen davranış değişikliklerini ifade eder (Arı, 2018, s. 16).

Eğitimin tanımın da olduğu gibi bireylerin davranışlarında istendik yönde değişimler bireyin kendi isteği doğrultusunda meydana gelmektedir. Bireyin kendi yaşantısıyla oluşan davranış değişikliği ise öğrenmedir (Ulusoy 2006, s. 138). Öğrenme, bireyin davranışlarında ortaya çıkan nispeten kalıcı bir değişimin meydana gelmesidir. Bireyin davranışlarında meydana gelen değişiklik gerçekleştiğinde yeni davranışın öğrendiği kabul edilir (Özçelik, 2010, s. 1).

Öğretme süreç olarak bireyin davranışlarında değişiklik oluşturmak amacıyla birey ya da toplum tarafından gerçekleştirirken, bilgisayar, televizyon, akıllı tahtalar, kitaplar, dergiler, filmler ve diziler, gibi birçok üründe yer alan yazılı ve görsel materyaller sayesinde gerçekleştirilebilir (Fidan 1996, s. 11). Öğretme bir konuda bireye bilgi, beceri, tutum, davranış

kazandırmak için yapılan etkinliklerin tümü şeklinde tanımlanabilir. Öğretme bireye kazandırılmak istenen bilginin istendik yönde belli bir plan doğrultusunda adım adım verilmesidir.

Öğretim daha önce bir plan ve program doğrultusunda amaçlı ve kontrollü olarak okullarda yapılan öğretme etkinlikleridir. Okullarda gerçekleştirilen öğrenme-öğretme etkinliklerinin tamamını öğretim olarak tanımlanabilir.

1.2. SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ

Sosyal bilgiler eğitiminin nerede, ne zaman ve nasıl başladığı kesin olarak bilinmemektedir. İnsan sosyal bir varlık olduğundan varoluşundan bugüne kadar insanların birbirleriyle olan etkileşimlerini, davranışlarını anlamlandırma ve anlama alanında sosyal bilgiler eğitimi önemli yer tutmaktadır. Bireyler sosyal bir yaşantı içerisinde olduğu için çevresinde yaşanan olaylara kayıtsız kalmamış ve çevresinde gerçekleşen olaylardan etkilenerek hayatlarını ona göre şekillendirmişlerdir. Varlığı çok eskiye dayansa da sosyal bilgiler kavramı olarak 1916'da ABD'de karşımıza çıkmaktadır (Doğanay, 2008). Türkiye'de sosyal bilgiler eğitimi Cumhuriyetin ilk yıllarında farklı disiplinler adı altında verilmiştir. Sosyal bilgiler adı altında disiplinlerin birleştirilmesi ise ilk defa 1968 yılında gerçekleştirilmiştir.

Sosyal bilgiler bireyin toplumun bir parçası olmasını gerçekleştirebilmesi için birçok bilim dalını bünyesinde barındırmaktadır. Bu bilim dalları coğrafya, psikoloji, tarih, ekonomi, antropoloji, felsefe, hukuk ve siyaset gibi vatandaşlık bilgilerini içeren konuları bir bütün olarak bireylere sunan sosyal bilim disiplinleridir. Sosyal bilgiler bireylerin toplumsal ve kültürel çevreyle olan ilişkilerinde geçmiş, bugün ve gelecek arasında bir bağ kurarak inceleme anlayışına sahip olan bir ortaokul disiplindir (MEB, 2005).

Sosyal bilgiler kendi içerisinde birden fazla disiplini bulunduran bir konumda olması münasebetiyle insanların toplumsal ve sosyal var oluşunu gerçekleştirmesine katkısı olan disiplinler arası yapıya sahip bir çalışma alanıdır. Sosyal bilgiler eğitimi insanların hayatlarını kolaylaştıran ve kendi aralarında yaşamlarını devam ettirmelerine yardımcı olduğu gibi uzak, yakın ve kendi coğrafyalarında gerçekleşen olaylar hakkında bilgi edinmelerine ve bu bilgi doğrultusunda yaşamlarını şekillendirmelerine katkısı azımsanamayacak kadar önemlidir. Bu anlamda bireylerin kendilerini tanımalarına, çevresinde meydana gelen olayları daha iyi kavramalarına ve ona göre bir davranış kazanmalarında sosyal bilgiler eğitiminin önemi oldukça fazladır.

Sosyal bilgilere ait olan tanım ve amaçlar incelendiğinde sosyal bilgiler dersinin; sosyal kültürel ve beşerî tüm disiplinleri bünyesinde barındıran disiplinler arası bir ders olduğu görülmektedir. Bu derste asıl amaç öğrencilerin akıl yürütme, karar verme becerilerini geliştirmek, karşılaştıkları sorunları hızlı bir şekilde çözüme kavuşturma, karar vermek olarak açıklanabilir. Bir diğer amaç olarak da bireyin topluma karşı olan görev ve sorumluluklarını eksiksiz bir şekilde yerine getiren vatandaş olarak yetişmelerini sağlamaktır. Sosyal bilgiler eğitimi Amerika Birleşik Devletleri’nde bulunan eski bir geçmişi olan Sosyal Bilgiler ulusal Konseyi (NCSS, 1994) tarafından dersin amacı “... toplumsal yaşam için gerekli olan bilgi, tutum, beceri ve değerleri sahip, demokratik ve insan haklarına saygılı bir bilinç kazanarak etkin vatandaş olarak yetişmeleri” şeklinde tanımlamıştır. Ülkemizde de vatanını, milletini seven, hukuk kurallarına uyan vatandaşlık görevlerini en iyi şekilde yerine getiren ve toplumun kurallarına uyan vatandaşlara yetişmesini amaçlayan bir program olarak varlığını devam ettirmektedir.

Sosyal bilgiler öğretim programı, Türkiye’de dönemin ve toplumun beklentilerine göre her dönemde kendini yenileyerek beklentilere cevap verecek bir program haline gelmiştir. Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi tarihsel gelişimini belli bir süreç içerisinde tamamlamaya çalışmıştır. 1924’ten son güncel halini alana kadar sürekli değişim göstermiştir. Sosyal Bilgiler öğretim programı en son şeklini 2018 yılında yapılan değişikliklerle almıştır (MEB, 2018).

1.3. SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN YÖNTEM VE TEKNİKLER

1.3.1. Anlatım Yöntemi

Öğreticinin sınıf ortamında pasif dinleyici durumunda olan öğrencilere dersle ilgili bilgileri anlatım yoluyla aktarması olarak tanımlayabiliriz (Saban, 2004). Anlatım yöntemi, öğretmen merkezli olup bilginin öğrencilere anlatım yoluyla aktarılmasıdır. Anlatma yöntemi ile bilgiler sözlü olarak aktarıldığından sözel derslerde ağırlıklı olarak kullanılmaktadır. Anlatım yöntemi Sosyal Bilgiler dersinde çok fazla kullanılmaktadır.

Anlatım yönteminin yararları;

- Birden fazla bilgiyi aynı zaman diliminde çok sayıda öğrenciye aktarabildiği için zaman bakımından ekonomiktir.
- Kalabalık sınıflarda bilginin aktarılmasını kolaylaştırır.
- Öğretmen sınıfın düzeyine göre dersin işlenişini hızlandırır ya da yavaşlatabilir. Bu yüzden öğretmen merkezli bir yöntemdir.

Anlatım yönteminin sınırlılıkları;

- Öğrenci pasif ve dinleyici konumdadır.
- Dersin hızı bütün öğrencilerin öğrenme düzeylerine yanıt vermeyebilir.
- Öğretmen güdüleyici ve dikkat çekici değilse anlatımında öğrencilerin kısa sürede dikkati dağılır.
- Öğrencideki öğrenme düzeylerinin ne düzeyde gerçekleştiğinin ölçülmesi zordur, bu ölçme işlemi bilişsel öğrenim alanına yöneliktir (Taşpınar, 2005, s. 127).

1.3.2. Tartışma Yöntemi

Tartışma belirlenen konu üzerinde öğrencilerin konu ile ilgili verilen bilgileri anlamlandırarak pekiştirmelerine ve konuların anlaşılmayan veya anlaşılması zor olan kısımların anlaşılmasını sağlayan bir düşünme yöntemidir. Bu yöntemle öğrenciler konuyu analiz eder ve konunun değerlendirmesini yapmaya olanak sağlar (Taşpınar, 2005, s. 133).

Tartışmanın Yararları;

- Tartışma verilen bilgilerin akılda kalıcılığını artırır ve yüksek seviyede düşünme becerisi geliştirir.
- Öğrencilerin birbirlerinin deneyimlerinden yararlanma imkânı sağlar.
- Öğrencilerin dinleme becerilerini artırır ve öğrencilerin daha iyi şekilde kendilerini ifade etmelerine olanak sağlar.

Tartışmanın Sınırlılıkları;

- Zaman alıcıdır.
- Amaç dışına öykülme olasılığı olduğundan hedeflenen amaçı yansıtmayabilir.
- İyi yönetilmediğinde ortam gerginleşebilir. Bu durum tartışmacıların birbirlerini kırmasına neden olabilir.

1.3.3. Soru – Cevap Yöntemi

Öğretmenin bir konuda hazırlanmış olduğu soruların öğrencilere veya öğrenciler tarafından hazırlanan soruların öğretmene sorularak dersin işlenmesidir. Öğretmen hazırlanmış olduğu soruları kişiye değil soruyu tüm sınıfa sormalıdır. Sorulan sorunun cevabını da yalnız bir öğrenciden almalıdır. Sorulara hep birden cevap verilmesini engellemelidir (Karaağaçlı, 2005).

Soru – cevap yönteminin yararları;

- Öğrencilerin düşünme becerilerini en üst düzeye ulaşmasını sağlar.

- Öğrenci derste aktif olduğundan derse olan ilgi ve tutumu aratarak, ilgi ve tutumu süreklilik arzedecektir.
 - Soru – cevap yöntemi öğrenilen konuların tekrar edilmesinde başarılı bir yöntemdir.
- Soru – cevap yönteminin sınırlılıkları;
- Dersin işlenmesinde kullanılan soru cevap yöntemi öğrencilerde gelişmesi beklenen diğer becerilerin gelişmesine engel teşkil eder.
 - Öğrencilerin seviyelerine uygun soruların sorulması mümkün olmayabilir. Bu durum uygulanan yöntemin amacı dışında kullanılmasına sebep olur.

1.3.4. Gezi Gözlem Yöntemi

Öğrenciler derste öğrendikleri anlaşılması zor olan olgu, olay ve konuları daha kolay anlayıp kavraya bilmeleri için gerçek yaşamda ve yerinde inceleyip kavramalarını sağlayan bir yöntemdir. Derslerde öğretilmesi hedeflenen bilgilere ulaşabilmek amacıyla gerekli izinler alınarak okul idaresince düzenlenen gezi faaliyetleri ve bu faaliyetler için planlanan tüm etkinlikleri içeren bir yöntemdir (Küçükahmet, 2005, s. 442).

Gezi ve gözlem etkinliğinin gerçekleştirilmesi öğrencilerin öğretilmek istenilen bilgileri gerçek yaşamla ilişkilendireceğinden öğrenciler açısından oldukça önemlidir. Yapılacak olan gezilerin iyi bir şekilde planlanıp yapılması gerekmektedir. Yapılacak olan gezilerin yakın yerlere olabileceği gibi uzak yerlere de yapılabildiğinden gerekli olan planlamanın ve tüm önlemlerin alınması gerekir. Yapılacak olan geziler dersin programına ve müfredatına uygun yerler seçilmelidir. Sosyal Bilgiler dersi için yapılacak geziler tarihi mekânlar olabileceği gibi fabrika, orman, müze, savaş alanı olabilir. Bu geziler sosyal bilgiler açısından öğrencilere fayda sağlamanın yanında öğrencilerde seyahat kültürünün oluşmasına katkıda bulunacaktır (Tozkoparan, 2013, s. 6).

Gezi – gözlem yönteminin yararları;

- Öğrencilerin etkin bir şekilde katılımında bulunduklarından kalıcı ve etkili öğrenmeler gerçekleşecektir.
- Öğrencilerde derse karşı olan ilgiyi artıracığından öğrencilerin öğrenme isteklerinin olumlu yönde artmasını sağlayacaktır.
- Öğrenilen bilgilerin öğrencilerde anlamlılık kazanmalarını sağlayacaktır.
- Öğrencilerde ilk elden somut yaşantılar sunar.

Gezi- gözlem yönteminin sınırlılıkları;

- Gezi- gözlem etkinliği için sorumluluk ve yasal izin gerekmesi sınırlılıklardan biridir.
- Ekonomik olarak maliyetli bir etkinliktir.

- Hazırlanan plana göre hareket etmek çok zordur.
- Uygulama sırasında oldukça fazla zaman alır.

1.3.5. Proje Yöntemi

Proje yöntemi bireysel olabildiği gibi grupta da uygulanabilmektedir. Proje yöntemiyle öğrencilerin süreçte etkin bir şekilde olmalarını sağlamaktadır. Öğrenciler daha önce belirlenen araştırma konusunu incelemeye ve araştırmaya başlamadan önce ilk olarak planlama yaparak işe başlarlar. Öğrenciler yaptıkları araştırma ve incelemelerden sonra projelerini değerlendirerek sunarlar. Proje yöntemi gerçek hayatla okul arasında öğrencilerin bağ kurulmasına imkân sağlar (Demirhan, 2002, s. 49).

Konusu Sosyal bilgiler dersinin kapsamında olan proje, öğrencilerin araştırma, inceleme yapma imkânı sağlayacağından öğrencilerin bilimsel araştırma becerilerini arttıracaktır. Bunun yanı sıra öğrencilerin araştırma yapma, yapılan araştırmaların analizlerini ve değerlendirmelerini yapma becerilerini geliştirmelerini sağlar. Bunlarla birlikte okuma, yazma becerilerini de geliştirecektir. Diğer disiplinler için yapılan projeler konularına göre disiplinler arası bir konu belirlendiğinde Sosyal Bilgiler tabanlı olan projelerin içinde yer alabilir (Çiftçi, 2009, s. 166).

Proje yönteminin yararları;

- Öğrencilerde bireysel olduğu gibi grup ile çalışma alışkanlığı kazandırır.
- Öğrenciler belirlenen konularda çalıştıkları için derse karşı olan tutum ve istekleri artacaktır.
- Öğrenmelerin uzun süre hafızada tutulmasını sağlar.
- Öğrencilerde öz güveni artırır.

Proje yönteminin sınırlılıkları;

- Zaman alıcıdır.
- Konudan sapma ve dağılama gözlenebilir.
- Öğrenciler arasındaki yetenek farklılığından dolayı her öğrenci aynı seviyede başarılı olamayabilir.

1.4. SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ VE MATERYAL KULLANIMININ ÖNEMİ

Öğrencilerde bilginin kalıcı izli olabilmesi için birden fazla duyu organına yönelik olabilecek şekilde materyal ve araç gereç kullanılarak bilginin öğrenciye sunulması öğrenmeyi kalıcı hale getirebileceği gibi bilginin aktarılmasını da kolaylaştıracaktır. Öğretim araç gereçleri

tebeşir ve kara tahtayla başlamış olsa da teknolojinin gelişmesiyle eğitim öğretimde materyal kullanımı artmıştır. Çelik'e (2009) göre "Öğrenme ve öğretme sürecinin gerçekleşmesinde en önemli unsur öğretim araç, gereç ve materyaldir. Çünkü öğrenme, öğretme sürecinde kaynak ve alıcı arasında bilgiyi taşıyan bütün öge öğretim araç-gereç ve materyaldir (Çelik, 2009, s. 40).

Ergin'e (1987) göre "*Öğretme, öğrenme süreçlerinde öğretim araç, gereç ve materyallerden uygun bir şekilde faydalanıldığında, öğrenme kolaylaşır, algılar güçlenir, ilgi ve izlenimlerin kalıcılığı artmakta ve neticede öğrenme zenginleşir.*" şeklinde vurgulamaktadır (Ergin, 1987, s. 275).

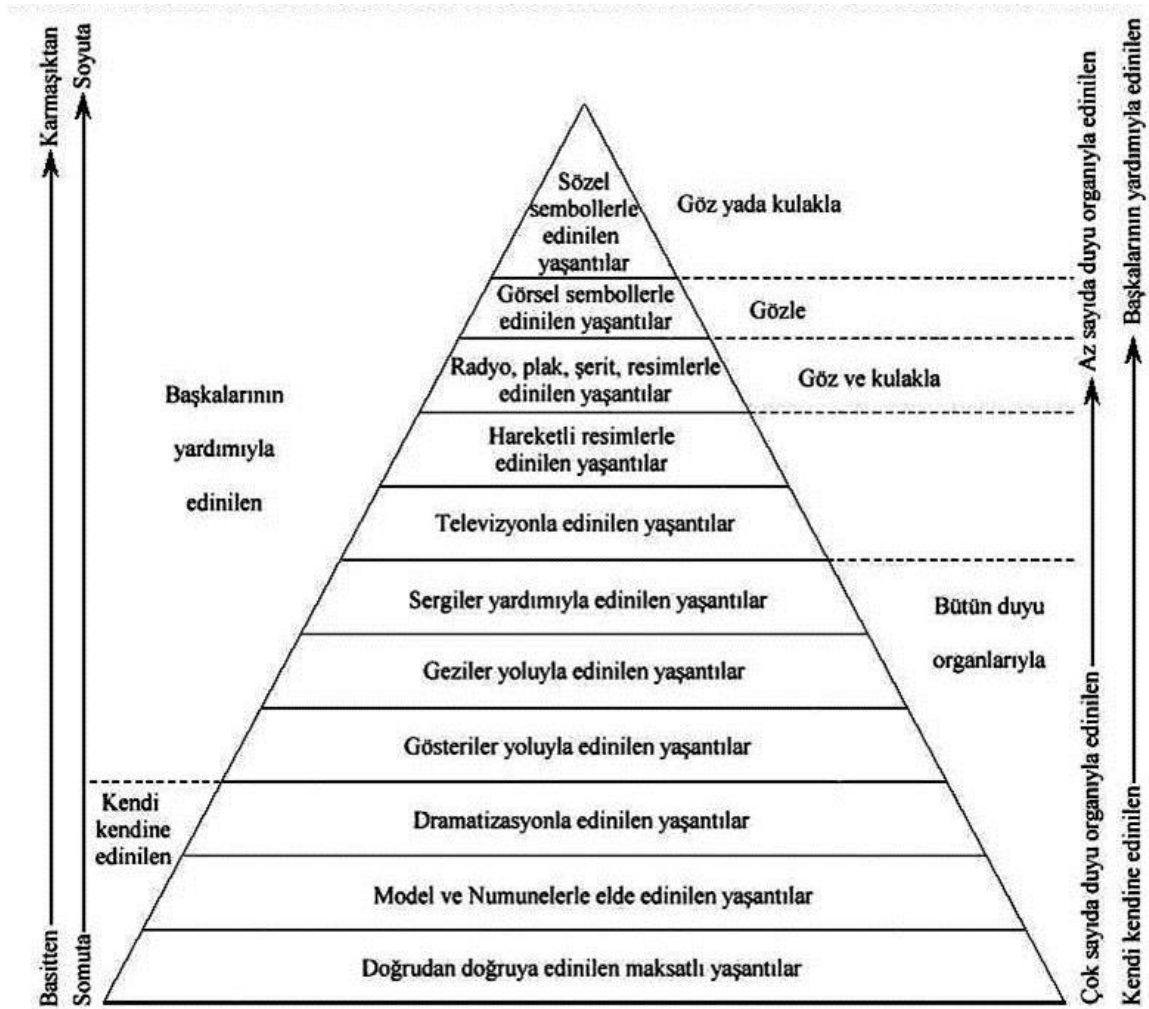
Öğrencilerin kalıcı izli öğrenmeyi gerçekleştirebilmeleri için somut yaşantılar geçirmeleri öğrenmenin kalıcı olmasını sağlayacaktır. Öğrenecekleri bilgileri materyallerle gerçek hayatla ilişkilendirdiklerinde üst düzey bir öğrenme gerçekleştirmiş olurlar. Öğretmenler, öğrencilerine üst düzey öğrenmeler gerçekleştirmelerine olanak sağlamak için bütün duyu organlarını harekete getirecek materyallerden yararlanırlar. Böylelikle öğrenmelerin yaşantı sonucu kalıcı ve izli olmasını sağlamış olurlar. Yeni Sosyal Bilgiler programına göre düzenlenen programda çoklu zekâ kuramı kullanılarak öğrencilerde yaşantı çeşitliliğini artırmak hedeflenerek temele bu düşünce alınmıştır (Sönmez, 2006).

Ergin'e (1995) göre öğrenciler öğrenmelerin %83'ünü görerek, %11'ini işiterek, %3,5'ini koklayarak, %1,5'ini dokunarak ve %1'ini tadarak öğrenirler." Kişiler okuduklarının %10'u, duyduklarının %20'si, gördüklerinin %30'u, hem görüp hem işittiklerinin %50'sini, kendilerinin söylediklerinin %70'ini, kendi yaptıklarını anlattıklarında ise %90'ını hafızalarından tutarlar (Çilenti, 1991, s. 36). Yeşilyurt'a (2020) göre öğrencilere aktarılabilecek olan bilginin birden fazla duyu organına hitap etmesi sağlanarak öğrencilere aktarılsa öğrencilerdeki öğrenme hem o kadar hızlı hem de daha kalıcı olur. Öğrencilerin yaşayarak öğrendikleri bilgileri somutlaştırdıkları için öğrenme kalıcı ve izli olacaktır. Yukarıdaki verilere de baktığımızda bu söylenenleri desteklediğini görmekteyiz.

Görsel ve işitsel araçların eğitimde kullanılmasında öğretimin daha da anlamlı olacağını öne süren Edgar Dale "Öğretimde Görme-İşitme Metotları" adlı eserinde öğrenmeyi; basit olandan karmaşık olana, somut olandan soyuta olana doğru bir koni şeklinde göstermiştir ve bu koniye "yaşantı konisi" adını vermiştir (Dale, 1969).

Edgar Dale'nin "yaşantı konisi" incelendiğinde öğrenmelerin basitten karmaşığa, kolaydan zora doğru oldu görülmektedir. Yeni öğretilmek istenen bilgiler ne kadar çok duyu organını harekete geçirecek şekilde sunulursa öğrenilen bilgilerin kalıcılığını o oranda artırır ve zihinde uzun süre tutulabilmesine olanak sağlar. Öğrenciler duyu organlarıyla algıladıklarını

bir de uygulamaya geçirdiklerinde öğrenmenin tam olarak gerçekleştiği söylenebilir. Edgar Dale'nin "Yaşam Konisi" Şekil 1' de gösterildiği gibidir.



Şekil 1: Edgar Dale'nin Yaşantı Konisi (Dale, 1969)

Edgar Dale'nin 1946 tarihinde ortaya koyduğu yaşantı konisine göre eğitimde yaşantıların ne kadar etkili olduğu görülmektedir. Dale'nin yaşantı konisine baktığımızda hitap edilen duyu organı arttıkça öğrenmede o kadar kalıcı olmaktadır. Yaşantı konisi incelendiğinde en az duyu organıyla edinilenden en fazla duyu organıyla edinilene doğru etkili ve kalıcı öğrenmenin sıralandığı görülmektedir. Yaşantı arttıkça eğitimde öğrenmenin de arttığı görülmektedir. Eğitime yaşantıların etki ve katkısının ne kadar olduğunu tam anlamıyla anlayabilmek için yaşantıların eğitimdeki etkilerini etki ve katkı oranı az olandan, etki ve katkısı çok olana doğru sıralarsak, sıralama aşağıdaki sırayı alacaktır.

- Göz veya kulakla edinilen bilgilerdir.
- Göz ile edinilen bilgilerdir.
- Fotoğraf, resim, radyo ile edinilen bilgiler ise göz ve kulakla edinilen bilgilerdir.
- Dijital ortamla edinilen yaşantılar.

- Sergi ve gösteri yardımıyla edinilen yaşantılar.
- Gezi ve gözlem ile kazanılan yaşantılar.
- Dramatizasyonla kazanılan yaşantılar.
- Doğrudan maksatlı kazanılan yaşantılar.

Yukarıda açıklanan sıraya göre eğitimde var olan soyut bilgilerin somutlaştırılması bilgilerin öğretilmesinde daha fazla duyu organına hitap edilmesini sağlayabilir. Bilgilerin öğretilmesinde duyu organına hitap arttıkça öğrenilen bilgilerin bellekte uzun süre kalıcı olması sağlanabilir. Sosyal bilgiler dersinde konuların birden fazla duyu organını hedef alacak şekilde, araç ve gereçlerden yararlanarak işlenmesi etkili ve kalıcı öğrenmeye imkân sağlayabilir.

1.5. SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE KULLANILACAK GÖRSEL MATERYALLER

Sosyal Bilgiler öğretiminde görsel materyallerin kullanımı oldukça önemlidir. Öğretmenlerin, sosyal bilgiler dersinde görsel materyallerden ve gereçlerden daha fazla yararlanmaları gerektiği düşünülebilir. Çünkü sosyal bilgiler dersinde kullanılan araç-gereç ve görsel materyallerin öğrencilerde okudukları metinleri anlamaları ve okudukları metne karşı eleştirel olarak bakmaları hususunda azımsanamayacak kadar önemli bir yeri vardır (Yazıcı 2006, s. 655). Öğrenmede görsel materyal kullanımı duyu organlarını harekete geçirmeye doğru orantılı olduğundan öğrenilen bilgilerin daha kalıcı olması olasıdır.

1.5.1. Fotoğraf

Eğitim içim fotoğraf kullanımı görsel araç ve gereçler arasındaki önemi bir hayli kayda değerdir. Fotoğrafın çekildiği yer, ortam, zaman hakkında birinci elden kaynaklık ettiği için ve öğrencileri o zamana ve mekâna götüreceğinden fotoğrafların Sosyal Bilgiler dersinde var olan konuların öğretilmesinde önemli bir yeri vardır. Fotoğraflar sayesinde sınıfa getirilemeyen canlı ve cansız tüm nesnelerin incelemesine imkân sağlayan etkili bir görsel materyaldir (Akbaba, 2009, s. 107).

1.5.2. Gazete

Bütün insanlığı ilgilendiren çeşitli konularda halkı bilgilendirmek için belli kurallara göre çıkarılan bilgi niteliği taşıyan üründür. İnsanları haber, spor, magazin ekonomik alanda bilgilendiren bir bilgi aracıdır (Eğitim Teknolojileri Sözlüğü, 2004, s. 67).

Gazeteler öğrenilmesi ve ulaşılması zor veya imkânsız görünen bilgilerin ulaşılmasına imkân sağlayan görsel materyalin kullanımını ön planda tutarak öğrenmelerin kolay ve kalıcı olmasını sağlayan iletişim ürünü olduğunu söyleyebiliriz (Dönmez &Yazıcı, 2008, s. 256).

Kitle iletişim araçlarından olan gazeteler eğitimde her dönem için küçümsenemeyecek kadar etkili bir görsel öğretim araç ve gereçlerdendir. Gazeteler Sosyal Bilgiler öğretiminde tarihle ilgili bölümlerdeki kazanımların öğretilmesinde mühim bir konuma sahip olması ve birinci elden kaynak niteliği taşımasıyla öğrencilere analiz ve eleştiri yapma fırsatı sunmasıyla önemli bir yere sahiptir. Gazetelerin ekonomik olarak uygun olması, birçok alanda güncel bilgi sunması nedeniyle eğitim alanında birçok disipline kaynaklık etmektedir (Ünlüer, 2008, s. 17). Gazetelerin öğretim araç gereci olarak kullanılmasının yararlarının yanında sınırlılıkları da vardır.

Dönmez ve Yazıcı'ya (2008, s. 256) göre faydaları aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

Faydaları;

- Anlaşılması zor olan kavramların anlaşılmasını sağlayarak öğrenmeyi kolaylaştırır.
- Sınıf ortamına gösterilmesi zor ve imkânsız olan nesnelerin sınıf ortamında incelenmesini sağlar.
- Sistem ve nesneleri oluşturan parçaları ayrıntılı bir şekilde öğrencilerin anlamsına katkı sağlar.
- Eğitim, öğretim materyallerinin eksikliklerini gidermede yardımcı olur.
- Sınıfta kullanılması maliyet olarak ucuzdur.
- Ulaşılması ve taşınması kolaydır. Sınıfta öğrencinin ulaşabileceği her yerde sergilenebilir.
- Tüm eğitim- öğretim basamaklarında etkin bir şekilde kullanılır.

1.5.3. Afiş

Afiş; verilmesi hedeflenen bir fikri, bir konuyu ve ürünü hedeflenen kitlelere ulaşmasını sağlayan görsel üründür (Eğitim Teknolojileri Sözlüğü, 2004, s. 3). Sosyal Bilgiler eğitiminde hazırlanan afişler sınıfın belli yerlerine asılarak öğrencilere gizil öğrenme ortamı sağlayarak etkili ve kalıcı öğrenmelerine katkı sağlamaktadır. Afişlerin ilgi çekici bir özelliği olduğu için öğrencilerin dikkatlerini öğretilmek istenen konuya yoğunlaştırmalarına ve kalıcı öğrenmelerine destek veren görsel materyallerden biridir. Afişler kazanımların öğretilmesine yardımcı olabilmesi için hazırlanırken yazılı ve görsel ifadelerinin basit, yalın anlaşılması kolay şekilde hazırlanması öğrenmeye daha fazla katkı sağlayacaktır. Aksi takdirde öğrenmeyi kolaylaştıracağına zorlaştırır. Bu yüzden afişler hazırlanırken hazırlandığı düzeyin öğrenme şartlarına uygun olmalıdır.

1.5.4. Şema

Şema; birçok bilginin belli bir düzen içerisinde sunulduğu görsel bir materyaldir. Şemalar genellikle öğretilmek istenilen bölümlerin bir bütün olarak öğrenciye sunulmasında kullanılır. Şemalar ünitenin ya da konunun bir bütün olarak görülmesini ve konular arasındaki ilişkileri ilişkilendirmekte yardımcı olan görsel bir materyaldir. Üniteler işlenirken şemanın da işlenen konuların sırasına ve birbirleriyle bağlantılarının bir düzen içerisinde verilmesi gereklidir. Eğer şemalar hazırlanırken bu sıraya dikkat edilmez ise şemalar kolaylaştırmaktan çok bilgi kirliliğine neden olacağından öğrenme ve hatırlama zorlaşacaktır. Hazırlanan şemalar öğrencilerin görebileceği bir şekilde panolarda sergilenmelidir (Kaya, 2005, s. 63)

1.5.5. Levha

Levha; dersleri işleniş sırasında öğrencilere verilmesi planlanan konuya, kazanıma, bilgiye odaklanmalarını sağlayan görsel eğitim materyalidir (Özel, 2019, s. 22).

Sosyal bilgilerde levhaların kullanılması öğrencilerin kazandırılmak istenen konu veya kazanımların kalıcı bir şekilde öğrenmelerine ve daha sonra hatırlamalarına yardımcı olabilecek görsel araç ve gereçlerden biridir. Hazırlanma aşaması ve kullanım aşamasında uyulması gereken önemli kurallara vardır. Bunlar;

- Levhalar basit olandan zor olana doğru, somut olandan soyut olana doğru olacak şekilde hazırlanmalıdır.
- Hazırlanan levhalar öğrencilerin düzeylerine uygun ve verilmek istenen mesajın levhanın gölgesinde kalmayacak şekilde hazırlanmalıdır.
- Hazırlanan levhalarda renk tonları, harf puntoları, rakam ve harfler öğrenciler tarafından rahatlıkla seçilebilecek şekilde hazırlanmalıdır.

Uşun'un (2006, s. 143) da belirttiği gibi "levhalar kullanılırken belli görüş ve kavramların görsel olarak ifade edilerek soyut kavramların somutlaştırılarak öğrenciye aktırılması..." şeklinde ifade etmiştir.

Levhalar hazırlanırken öğrenmeyi kolaylaştıracak şekilde renklerin birbirleri içerisinde karışıklığa imkân vermeyecek renkler seçilerek hazırlanmalıdır. Levhalara hazırlanırken kullanılacak olan simge, harf ve rakamlar kullanıcılar tarafından kolay görünebilir ve anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir (Sözer, 1998, s. 129). İfadesiyle levhaların kullanımındaki önemli hususları desteklemiştir.

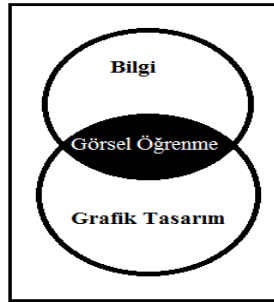
1.5.6. Grafik

Grafik; sayısal verilerin çizimler, farklı şekiller ve farklı renkler kullanılarak bilginin aktarılması şeklinde tanımlayabiliriz. Öğrencilerin anlamakta ve öğrenmekte zorlandığı sayısal veriler içeren bilgilerin somutlaştırılarak öğrenmelerini kolaylaştıran görsel bir materyaldir. Sayısal verilerin hafızada tutulması kolay değildir. Ama grafik yorumlama sistemiyle bilgilerin somutlaştırarak ilişkilendirilmesi ve sonuca ulaşılması daha kolaydır. Öğretim alanında kullanılan grafikler elde edilen verilerin analiz edilmesinde, karşılaştırılmasında ve bilgilerin yorumlanmasında kolaylık sağladığı için öğrenciler rahatlıkla kullanılabilmektedir (Nas, 2006, s. 241).

1.5.7. İnfografik

İnfografik; ingilizce “information” ve “graphic” kelimelerinin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Bu kelimelerin Türkçe “bilgi” ve “grafik” kelimelerine karşılık gelmektedir. İnfografik; grafikler ile bilginin aktarılması olarak açıklama yapabiliriz. Diğer bir şekilde de görsel materyal, araç- gereç, fotoğraf, levha, şema, gazete ve grafiklerin bir arda kullanılarak bilginin aktarılması olarak açıklayabiliriz.

İnfografikler görsel öğrenmeye olanak sağlamak ve bilgilerin uzun süre kalıcılığını sağlamak için bilgi ve grafikleri bir bütün olarak tasarlayarak birleştirme sürecidir. Bu süreç anlaşılması zor olan bilgilerin anlaşılmasını sağladığı gibi aktarılmasını da kolaylaştırmaktadır (Smiciklas, 2012).



Şekil 2: İnfografik Anatomisinin Çizimi (Smiciklas, 2012)

1.5.7.1. İnfografiklerin tarihsel gelişimi

İnfografiklerin kullanımına tarih öncesi çağlarda kullanılmaya başlandığı bilinmektedir. İnsanlar o dönemlerde yazı icat edilmediğinden hayvan kayıtlarını veya anlatmak istedikleri herhangi bir olayı, nesneyi, durumu duvar ve ağaç kabuklarına resmederek anlatmalarıyla infografiklerin kullanımını başlatmışlardır. Tarihte ilk infografik örneğini ise günümüzden

yaklaşık olarak 10000 yıl öce Çatalhöyük'te duvara çizilen dünyanın en eski harita örneği (M.Ö.7500) olarak kabul edilen harita bilgi grafiğinin ilk örneğini olduğu kabul edilmektedir.



Şekil 3: Dünyanın Bilinen İlk Haritası (URL 1)

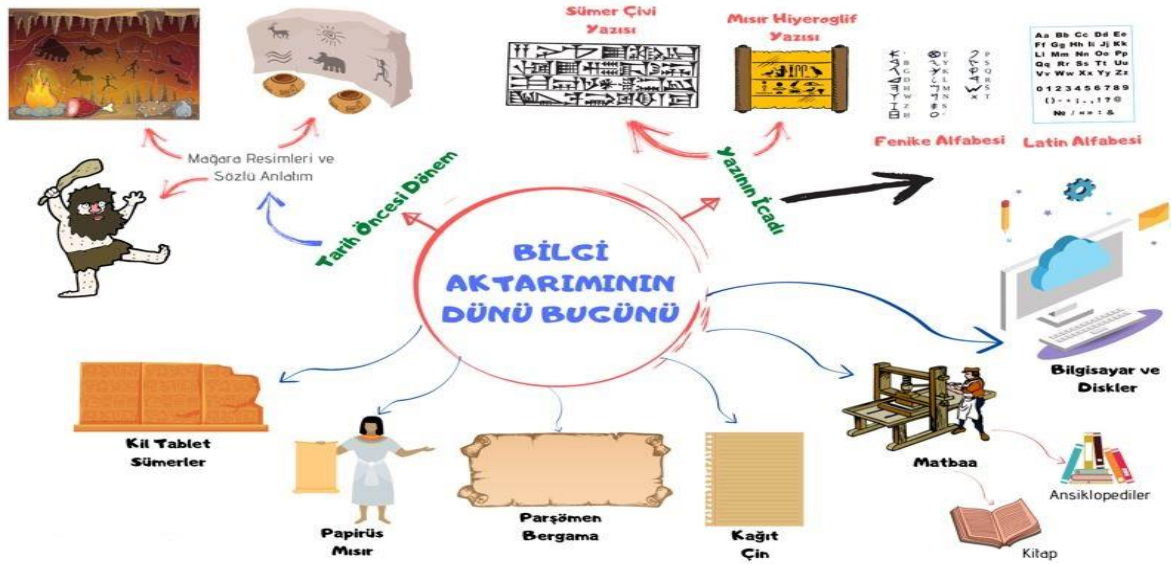
Yazının bulunmasıyla resimlerle yapılan iletişim önemini kaybetmiş olarak görünse de aslında anlaşılması zor olan durumlar için resimler kullanılarak anlatılmıştır. Buna yapılan haritaları, karikatürleri örnek olarak gösterebiliriz. 19. Yüzyıldan sonra teknolojinin ilerlemesiyle önce ekonomik ve endüstriyel ürünlerin tanıtımı infografiklerle desteklenerek anlatılmaya çalışılmıştır. Daha sonra ise veri haritaları, grafiklerin kullanımının artmasıyla infografikler çeşitlenmeye başlayarak hayatın birçok alanında yerini almışlardır. Günümüzde ise infografikler eğitim, ekonomi, siyaset, medya, sağlık, ulaşım gibi hayatın bütün alanında kullanıldığı görülmektedir.

1.5.7.2. İnfografikler çeşitleri

Statik (sabit) İnfografikler

Sabit infografikler birden fazla sayfadan oluşan bilgileri aktarmak için kullanılan genel olarak basılı broşür, gazete dergi gibi alanlarda sunum yapılabilen infografiklerdir. Sabit infografikler eğitim sürecinde teknolojik materyallerle de kullanılmış olmaları onların sabit olma özelliklerini değiştirmemektedir.

Sabit infografiklerin hareket özellikleri yoktur. Sunulan kitle ile iletişim ve etkileşimde bulunmazlar. İnfografikler tıpkı bir gazete ve afiş gibi tam sayfa olarak kullanılır. Tarihi olayların anlatımında ve öğretilmesinde tam bir sayfayı kaplayacak şekilde bilginin belli bir düzen içerisinde aktarılması olarak tanımlayabiliriz.



Şekil 4: Geçmişten Günümüze Bilginin Serüveni Sabit İnfografik Örneği (URL 2)

Hareketli (Durağan Olmayan) İnfografikler

Haraketli infografikleri sabit infografiklerden ayıran en önemli unsur infografikleri hareketli hale getirerek ses unsurunun da yer almasıdır. Bu şekilde infografik daha dikkat çekici olacağından hafızada kalıcılığı ve insan üzerindeki etkileyciliği artmaktadır (Baranseli & Bayrak, 2021, s. 1474).

Edgar Dale'nin yaşam konisi incelendiğinde duyu organlarına daha çok hitap ederse öğrenmenin de o kadar kolay ve hızlı olabileceği gibi bilginin kalıcılığı da artacaktır. Bu açıdan hareketli infografiklerin kullanımı sabit infografiklerin kullanımına göre birden fazla duyu organıyla algılanacağından öğrenme kolay ve kalıcı olmasını sağlayacaktır. Hareketli infografiklere sen ve hareket eklenildiği için sabit infografiklerden daha çok bilgi aktaracağından hazırlanma aşamasında yetkin kişilerden yardım alınması gerekmektedir. Çünkü birçok duyu organına hitap edeceğinden yetkin kişiler tarafından hazırlanırsa bilginin aktarılması da o kadar kaliteli olacaktır.



Şekil 5: İlk Buluşlar Kıl Tabletten Bilgisayara Hareketli İnfografik Örneği

Etkileşimli (interaktif) İnfografikler

Etkileşimli infografikler sabit ve hareketli infografiklerin her ikisini de bünyesinde barındıran infografiklerdir. Etkileşimli infografikler hareketli infografiklerde yer alan ses ve hareket fonksiyonlarını mesajlar yoluyla harekete geçirerek ses ve görüntüleri iletmektedir. Etkileşimli infografikler birçok özelliğe sahip olduğu için kullanılırken de birbiriyle etkileşim içerisinde olan konuların anlatılması ve öğretilmesinde kullanılması önemlidir.



Şekil 6: Ülkemizin Kaynakları Ekonomik Sektörlerin Dağılımı Etkileşimli İnfografik Örneği (URL 3)

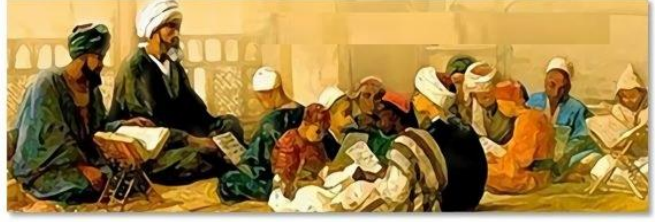
1.5.7.3. İnfografik oluşturma süreci

İnfografiklerin oluşum sürecinde dikkat edilmesi gereken kuralları bulunmaktadır. Bu husus ve kuralları Rajamanickam (2005, s. 45) şöyle ifade etmiştir.

Bilgiyi Düzenlemek

Bilgi infografikleri hazırlanırken hazırlayan kişilerin hazırladıkları konu hakkında gerekli olan bilgiye, donanımına ve dijital forma sahip olmaları şarttır. İnfografikleri hazırlanma aşamasında verilmek istene bilgilerin bir kural doğrultusunda sıralı şekilde karşıdaki bireylere verilmek istenen bilginin infografiklerle sahip olmasını sağlamaktır.

MEDRESELER



1

Türk-İslam devletlerinde ilk medrese Karahanlılar döneminde kurulan **Semerkant Medresesidir.**

2

Büyük Selçuklularda ilk medrese Tuğrul Bey döneminde açılan **Nişabur Medresesidir.**

3

Anadolu'da ilk medrese Danişmentliler döneminde kurulan **Yağıbasan Medresesidir.**

4

Osmanlılarda ilk medrese Orhan Bey döneminde açılan **İznik Medresesidir.**

Bilgi

Medrese: Müslüman ülkelerde orta ve yükseköğretim kurumlarına verilen ad. Ders verilen yer, **okul.**

Şekil 7: İlk Medreseler İnfografiği (URL 4)

Şekil 7 da bilgiler hazırlanırken belli bir tarihi sıra izlenerek bilgiler verilmiş olduğunu görmekteyiz. İnfografiklerin hazırlanmasında hazırlayan kişinin konu hakkında sahip olmaları gereken bilgi ve donanıma sahip olmasının yanında verdiği bilgileri tarihi kaynaklara dayandırarak bilgiyi düzenleyip verdiği görülmektedir.

Bilgiyi Görünür Kılmak

İnfografiklerin hazırlanmasın da diğer önemli ilkelerden biri de bilginin görünür olmasıdır. İnfografikler herkes tarafından görünebilecek, anlaşılabilir basit, sade bir şekilde hazırlanmalıdır. Öğrenciler ya da bireyler infografik ile ulaşmak istenen bilgiyi rahat bir şekilde kazandıracak boyutta olmalıdır. Kısaca basit olmalıdır.

infografikte verilmesi gereken bilgilerin tamamının verilmiş olduğunu görmekteyiz. Öğrenciler bu infografik sayesinde bilgileri daha kolay hatırlayacaklardır.

Basite İndirmek

Hazırlanan infografiklerin en basit şekilde olması ve karmaşık olmaması konu ile verilmek istenen bilginin daha kolay şekilde aktarılmasını yardımcı olacaktır. Basite indirgenen infografiklerin öğrencilerde konun öğrenilmesinde ve zihinde tutulmasında karmaşıklık yaratmayacağı için öğrenmenin daha kolay olacağı ifade edilebilir.



Şekil 10: Yazının Bulunmasının Sonuçları Adlı İnfografik Örneği (URL 7)

Çoklu Vurgu Ekleme

İnfografiklerde vurgunun fazla olması bilginin içeriğinden çok alıcı ile iletişime geçmesini sağlayan etkidir (Özel, 2019, s. 28). İnfografiklerde verilmek istenen önemli bilginin alıcı ile iletişime geçebilmesi için bilginin renk, punto, şekil olarak diğer bilgilerden farklı olarak alıcı tarafından dikkat çekici olmasına önem gösterilmesidir.



Şekil 11: Temizlik, Hijyen İnfografik Örneği (URL 8)

Temizlik konusuna vurgu yapabilmek için çocuklar için hazırlanan infografikte de görüldüğü gibi el temizliğinin önemini anlatabilmek için çizgi film kahramanını kullanarak bilgiyi farklı renk ve farklı puntolarda vererek çok yönlü vurgu yapıldığı görülmektedir.

Sebep Sonuç İlişkisi

Sebep sonuç ilişkisi olan konuların anlatımında kullanılması alıcının konunun sebep sonuç ilişkisini zihninde oluşturması ve olayların birbiri ardında meydana geldiğini kavramak bir olayın sonucunun ardında gerçekleşen olayın sebebi olduğunu kavrar. Böylelikle olaylar arasındaki sebep sonuç ilişkisini anlamda ve birbiriyle ilişkilendirmekte zorluk çekmesini engeller.

I. DÜNYA SAVAŞINDA OSMANLI DEVLETİNİN SAVAŞTIĞI CEPHELER



Şekil 12: Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşında Savaştığı Cepheleeri Gösteren İnfografik Örneği (URL 9)

Yukarıdaki infografikte I. Dünya Savaşında Osmanlı'nın hangi cephelerde ve hangi nedenlerden dolayı savaştığı belirtilerek ve sonucunda neler olduğu gösterilmiştir.

Tümleşik Grafik Oluşturmak

İnfografikler hazırlanırken verilmek istenen bilgilerin kafa karıştırıcı ve alakası olmayan bilgilerden arındırılarak verilmesi gerekmektedir. Yani iletilmek istenen mesaj ne ise sadece o mesaj verilmelidir. İnfografikte karşılaştırılacak bilgiler varsa onlar birlikte verilerek yapılacak olan karşılaştırmanın öğrenci tarafından kolay ve fazla zaman harcanmadan yapılmasını imkân sunacak şekilde olmalıdır.

1.5.7.4. Eğitimde infografik kullanımı

Tarih boyunca teknolojinin ilerlemesiyle eğitimde kullanılan araç ve gereçler teknolojiye uygun olarak ilerleme göstermiştir. Günümüzde teknolojinin ileri seviyeye ulaşması bilginin yayılması ve öğrenilmesini de hızlandırmıştır. Bilgiye ulaşmada eski yöntemlerin yerini bilgisayar ve internet gibi hızlı erişimi sağlayan araç gereçler almıştır. Eğitim öğretimde bilginin aktarılması da teknolojinin ilerleme hızına bağlı olarak aynı oranda gelişme göstermiştir. Bilginin aktarılmasında geleneksel yöntemin yerini yenilikçi yöntemler almaya başlamıştır. Yenilikçi yöntemle bilgilerin aktarılmasında araç-gereç ve materyal kullanımı sürekli artmaktadır. Teknolojinin ilerlemesiyle eğitimde kullanılan görsel materyal kullanımı yenilikçi eğitim öğretimde yerini almıştır. Görsel materyallerin kullanılmasıyla soyut bilgilerin somutlaştırarak öğrencilere aktarılması bilgilerin kalıcılığının yanında yaparak yaşayarak öğrenme gerçekleştirmektedir.

Bilgilerin görsel materyal kullanılarak aktarılmasında kullanılan infografikler bilginin sunulmasında öğrencilere kalıcı, izli ve etkili bir şekilde bilginin sunulmasını sağlamaktadır. Infografiklerin kullanımı ise daha önceleri gazete, dergi, grafik ve afişlerde sıklıkla kullanılmaktaydı. Yenilikçi eğitim anlayışının benimsenmesiyle eğitim-öğretimde de kullanılmaya başlanmıştır. Milli eğitim bakanlığı, bilginin kalıcılığını artırmak için eğitim öğretim düzeyinde var olan derslerle alakalı infografikler hazırlayarak ülkemizde infografiklerin kullanımını eğitim-öğretimde başlatmıştır.

Justin Beegel (2014) infografiklerin eğitimde kullanımının faydalarını şu şekilde sıralamıştır.

Karmaşık Kavramların Açıklanması: Eğitimde infografiklerin kullanılması karmaşık yapıda olan kavramların anlaşılmasını sağlamak ve zor olanı basite indirgeyerek anlaşılmasını kolaylaştırmak.

Eğitimde Kullanılabilecek Materyal Geliştirmeye Uygun Olması: Eğitim teknolojisinin gelişmesiyle infografiklerin hazırlanmasının zor olmaması ve her alanda hazırlanabilmesi materyal kullanımını kolaylaştırmıştır. Her dersin kazanımına uygun ve rahat bir şekilde infografik hazırlanabilir olmasına olanak sağlamaktadır.

Teknolojik Becerilerin Öğretilmesine Yardım Etmesi: Teknolojinin ilerlemesiyle ilkokuldan başlayarak eğitimin son aşamasına kadar geçen sürede teknoloji, eğitim faaliyetlerinin içerisinde yerini almış olup eğitim ve teknoloji birbirinden ayrı düşünülemez bir hale gelmiştir. İkisinden biri olmadığında her iki kavram da tek başına yeterli olmamaktadır. Bu açıdan teknoloji ve eğitim birbirini tamamlayan bir boyut kazanmışlardır.

Öğrenciyi Yaratıcılığa Teşvik Etme: Okullarda eğitim-öğretim sırasında öğrencilere kendi infografiklerini hazırlayabilmeleri için gereken eğitim verilerek öğrencilerin kendi infografiklerini tasarlama imkânı sunulabilir. Böylelikle öğrenciler kendi infografiklerini hazırlayıp sunmaları öğrenmelerini daha zevk alıcı bir duruma getirecektir.

Bilgisayar Ortamında Öğrenmeye Yardımcı Olma: Klasik eğitim anlayışının yerini yenilikçi eğitim anlayışının almasıyla eğitim-öğretimin içerisine bilgisayarda dahil olmuştur. Bilgisayarın hayatımıza girmesiyle bilgilere ulaşmanın hızlı, yer, zaman ve mekân fark etmeksizin ulaşılmasına imkân sağlamıştır. Bunun yanında infografiklerin dijital ortamda etkili, hızlı bir şekilde yararlanılmasına imkân sağlamıştır.

1.5.7.5. Sosyal bilgiler eğitimde infografik kullanımı

İnsan, insanlığın varoluşundan bu zamana kadar sosyal bir varlık olduğu için sürekli birbirleriyle olan ilişkileri ve davranışlarını anlamlandırma ve anlama konusunda sosyal bilgiler eğitimi önemli bir yere sahiptir. Sosyal bilgiler öğretiminde yenilikçi eğitim anlayışının benimsenmesiyle görsel materyallerden yararlanmak da gün geçtikçe artmaktadır. Görsel materyallerden olan infografiklerin kullanımı da öğretimi ve aktarılmak istenen karmaşık bilgilerin aktarılmasında büyük kolaylıklar sunmaktadır.

Sosyal bilgiler dersi birçok disiplini bünyesinde barındırdığından öğretilmesi ve kazanımların aktarılması için birçok bilginin aynı anda iletilmesi öğrenci tarafından algılanmasını zorlaştırmaktadır. Bu zorluğu basite indirgemek için araç ve gereçleri kullanarak bilginin aktarılmasını kolaylaştırılmak istenmiştir. İlk zamanlarda grafiklerden yararlanılsa da teknolojinin eğitimin içerisinde yer almasıyla infografiklere de yer verilmeye başlanmıştır. Infografiklerle daha fazla duyu organına hitap edildiğinden sosyal bilgiler öğretiminde infografik kullanımının öğrenme sürecine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sosyal bilgiler dersinde anlatılması zor ya da soyut olan kavramların öğrencilere aktarılmasında infografiklerden yararlanılmasının akademik başarıya ve çeşitli becerilerin edinilmesine olumlu etkileri olduğunu gösteren araştırmalar bulunmaktadır (Cevher, 2018; Emadi ve Mokhtari, 2022; Habeeb, 2020).

1.6. LİTERATÜR TARAMASI

Karaçayır (2022) tarafından yapılan Ortaokul Sosyal Bilgiler Dersinde Doğal Afetlerin Hareketli Infografikler ile Öğretiminin Öğrenci Başarısına ve Dersin Tutumuna Etkisi adlı araştırmada 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanı içerisinde yer alan kazanımların öğretiminde sabit olmayan infografiklerin öğrencilerin dersteki akademik başarılarına ve derse karşı olan tutumlarında etkisinin olup olmadığı incelenmiştir. Bu araştırmada yarı deneysel desenli bir yöntem kullanılmıştır. Ortaokul 5. sınıf seviyesinde eğitim öğretime devam eden öğrencilerden kontrol ve deney grubu olarak iki ayrı grup oluşturulmuştur. Deney grubuna hareketli infografikler kullanılarak dersler işlenirken kontrol grubu ile de sadece programa dayalı geleneksel yöntemlerle işlenen derslerin sonuçları arasında fark olup olmadığı incelenmeye çalışılmıştır. Akademik başarı testi, araştırmacı tarafından hazırlanan 40 adet doğru-yanlış testi ile Demir ve Akengin (2013) tarafından hazırlanıp ve geliştirilen ölçeği deney grubu ve kontrol grubuna uygulanarak elde edilen veriler SPSS programı kullanılıp analiz edilerek bulgulara ulaşılmıştır. Sonuç olarak akademik başarı düzeyleri ve derse karşı tutumları karşılaştırıldığında deney grubunun akademik başarısının ve

tutumunun kontrol grubuna kıyasla arttığı elde edilen verilerden anlaşılmıştır. Yapılan araştırma Karaçayır (2022) tarafından yapılan araştırma ile aynı yöntem ve desen kullanılarak yapılmıştır. İki araştırma arasındaki fark incelendiğinde, Karaçayır (2022) öğrencilerin derse karşı tutumlarını ölçerken yaptığımız araştırma ise öğrencilerin derse karşı motivasyonunu ve kalıcılığı test ettiğinden farklılık göstermektedir.

Yıldırım ve Perdahcı (2019) tarafından yapılan “Eğitimde İnteraktif İnfografik Kullanımının Öğrenci Başarı Tutum ve Motivasyonuna Etkisi” adlı çalışmada ortaokul 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde “Bölgelerimizi Tanıyalım” adlı ünitenin kazanımlarına uygun olarak hazırlanan interaktif infografikler kullanılarak öğrencilerin akademik başarıları karşılaştırılmıştır. Deney ve kontrol grupları oluşturularak incelemeler yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak da araştırmacı tarafından hazırlanan “Bölgemizi Tanıyalım Başarı Testi”, “Motivasyon Ölçeği” ve “Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Yarı deneysel desenli araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veriler SPSS programında analiz edilerek sonuca ulaşılmıştır. Elde edilen son test puanlarına göre deney grubuna ait başarı, tutum ve motivasyon verilerinin ortalamaları ile kontrol grubunun başarı, tutum ve motivasyon verilerinin ortalama puanları kıyaslandığında deney grubu ve kontrol grubu arasında elde edilen veriler sonucuna bakıldığında anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır. Yapılan araştırma Yıldırım ve Perdahcı (2019) tarafından yapılan araştırma ile karşılaştırıldığında her iki çalışmada da deney ve kontrol gruplarının akademik başarıları arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır. Motivasyon ölçeğinin sonuçlarına baktığımızda Yıldırım ve Perdahcı (2019) tarafından yapılan çalışmada gruplar arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmış olmasına rağmen yapılan çalışmada anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varılmıştır.

Yeşiltaş ve Cevher (2018) tarafından yapılan “Sosyal Bilgiler Öğretiminde İnteraktif İnfografik Kullanımının Etkililiği” adlı çalışmada infografikler 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde uygulanarak akademik başarıya olan etkisi araştırılmıştır. Araştırma Yozgat ili Akdağmadeni ilçesindeki bir ortaokulda gerçekleştirilmiştir. Uygulama için deney ve kontrol grubu 46 öğrenciden oluşturulmuştur. Araştırmada kullanılan başarı testi araştırmacı tarafından geliştirilerek uygulanmıştır. Yapılan araştırma sonucunda elde veriler SPSS 22 programı kullanılarak analizi yapılmıştır. Araştırmada sonucunda elde edilen verilere göre sosyal bilgiler öğretiminde interaktif infografiklerin kullanılmasının akademik olarak başarıyı artırdığı gözlenmiştir. Yapılan araştırmanın sonucu ile Yeşiltaş ve Cevher (2018) tarafından yapılan araştırmanın sonuçları kıyaslandığında infografik kullanımının akademik başarıya olan etkisi birbirleriyle örtüşür niteliktedir.

Özdamlı ve Kocakoyun (2016) Yakın Doğu Üniversitesinde Beden Eğitimi ve Spor Bölümü anatomi dersinde 140 öğrenci üzerinde nitel bir araştırma yapmışlardır. İnfografikler kullanılarak yapılan araştırma 6 hafta sürmüştür. Araştırmada hem geleneksel görseller hem de infografikler ile dersler işlenmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilere yarı yapılandırılmış görüşme formu düzenlenerek elde edilen bilgiler sonucunda infografiklerle öğrenilen bilgilerin daha kalıcı olduğu sonucuna varılmıştır. Özdamlı ve Kocakoyun (2016) tarafından yapılan araştırmanın çalışma grubu ve yöntemi yapılan araştırmadan farklılık göstermektedir.

Çaka (2018) Farklı infografik Tasarımlarının Öğrenme Çıktılarına, Bilişsel Yüke ve Motivasyonuna Etkisi adlı araştırmasını 2017-2018 eğitim öğretim yılının birinci döneminde Anadolu Üniversitesinin Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri bölümünde öğrenim gören 3. sınıf öğrencileri ile yapmıştır. Araştırma 58 katılımcı ile dört hafta süresince iç içe deneysel karma desen kullanarak iki aşamadan oluşacak şekilde yapılmıştır. Yapılan araştırmanın verileri nicel ve nitel araştırma yöntemini kullanarak elde edilmiştir. Araştırma sonucunda infografiklerin kullanılmasının başarı ve motivasyonu artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada basit bir şekilde hazırlanan infografiklerin başarı için harcanan zamanı azaltırken başarıyı artırdığı ve öğrenmeyi eğlenceli hale getirdiği belirtilmektedir.

Arwele (2017) İnfografiklerin Öğrenci Başarısına ve Öğrencilerin Teknolojiye İlişkin Algılarına Etkisi adlı çalışmada infografiklerin üniversite öğrencilerinin akademik başarıları üzerinde etkisinin olup olmadığını araştırmıştır. Araştırmasını toplam 165 üniversite öğrencisinin katılımıyla deney grubu ve kontrol grubu oluşturarak gerçekleştirmiştir. Yapılan çalışmanın sonucuna göre elde edilen veriler incelendiğinde deney grubunun dersteki akademik başarısının kontrol grubunun akademik başarısına göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak yapılan araştırmada infografiklerin başarı üzerinde gruplar arası anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmüştür.

Mohammadi (2017), Mekke’de lisede yapılan araştırmada analitik düşünme becerilerinin geliştirmesi için yapılan araştırmada bilgisayar programlama temellerinin öğretiminde infografiklerin etkinliğini araştırmıştır. Çalışma yarı deneysel desen kullanılarak iki grup halinde 64 öğrenci üzerinde araştırma yapılmıştır. Deney grubuna infografikler kullanarak ders anlatılırken kontrol grubunda da klasik yöntemler kullanılarak dersler işlenmiştir. Yapılan çalışmanın istatistiksel verileri incelendiğinde deney grubunun akademik başarısının kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Alshehri ve Ebaid (2017), İlkokulda Matematik Öğretiminde İnteraktif İnfografik Kullanımı adlı çalışmasını Najran’da bulunan bir ilkokulda öğrencilerin matematik dersindeki başarılarına etkisi olup olmadığını ölçmek için gerçekleştirmiştir. Araştırmaya katılan

öğrencilerden deney grubuna interaktif infografikleri kullanarak matematik dersini işlerken kontrol grubu ile geleneksel yöntem kullanarak matematik öğretimi gerçekleştirmiştir. Araştırmanın sonucunda elde edilen veriler değerlendirildiğinde interaktif infografiklerin kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamasının geleneksel yöntem ile derslerin işlendiği kontrol grubuna göre akademik başarıları puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.



İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

2.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırma nicel bir çalışmadır. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan ön test son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır.

Nicel araştırma yöntemi; olgu ve olayları gözlemleyip ölçülebilir şekilde sayısal olarak sunan bir araştırma türüdür (Ekinci, 2019). Nicel araştırma yöntemi araştırmacı tarafından bir probleme dayalı olarak daha önce hazırlanmış olan hipotezleri denemek amacıyla örneklemelerden nicel verileri toplama ve elde edilen verileri istatistiksel olarak çözümleyip, bulguları genelleme amacı taşıyan araştırma yöntemidir (Garip, 2023).

Yarı deneysel desen ise gruplar üzerinde eşleştirmenin yapıldığı seçkisiz atamanın olmadığı desenlerdir. Deney ve kontrol grubundaki kişilerin araştırmacının deney ve kontrol grubuna daha öncesinde hazırlanan bir planlamaya göre yer almışsa yarı deneysel yöntem kullanılır (Ekinci, 2019).

Bu çalışmada kullanılan yarı deneysel desene ilişkin uygulama süreci aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 1: Araştırmada Kullanılan Yarı Deneysel Desen

Gruplar	Ön Test	Uygulama	Son Test	Kalıcılık Testi
Deney Grubu	Zaman İçinde Bilim Başarı Testi Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği	İnfografik Temelli Öğretim Etkinlikleri	Zaman İçinde Bilim Başarı Testi Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği	Zaman İçinde Bilim Başarı Testi
Kontrol Grubu	Zaman İçinde Bilim Başarı Testi Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği	Öğretim Programı Kazanımları ve Ders Kitabı Doğrultusunda Yürütülen Ders Süreci	Zaman İçinde Bilim Başarı Testi Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği	Zaman İçinde Bilim Başarı Testi

2.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evreni ortaokul 7. sınıfta eğitim öğretime devam eden öğrencilerden oluşmaktadır. Bu çalışmada 2022-2023 eğitim öğretim döneminde Bayburt ili Demirözü ilçesi Gökçedere beldesinde bulunan bir ortaokulun 7. sınıfında eğitim gören iki şubedeki toplam 27 öğrenci çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Örnekleme oluşturan gruplara herhangi bir ön çalışma ve etkinlik yapılmadan belirlenmiştir. Çalışmanın örnekleme uygun örnekleme yöntemiyle oluşturulmuştur. Uygun örnekleme katılımcıların erişim kolaylığı ve uygunluğu nedeniyle seçildiği olasılığa dayalı olmayan (Creswell, 2017, s.158) bir örnekleme yöntemidir.

Üniteye başlamadan önce çalışmanın örneklemini oluşturan ve herhangi bir etki yapılmadan kontrol ve deney grupları belirlenmiştir. Kontrol ve deney grupları arasında akademik başarı alanında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını test edebilmek için kontrol ve deney gruplarına geliştirilen ZİBBT ve SBDMÖ ön test olarak uygulanmıştır. Öğrencilere uygulanacak başarı testi ve motivasyon ölçeği için öğrencilerin soruları yanıtlayabilmeleri için yeterli süre verilmiştir (Uygun görülen süre: ZİBBT için 40 dakika ve SBDMÖ için 30 dakika). Yapılan ön testin sonuçları analiz edilerek iki grubun başarı testinin analizinde $p>0,05$ olduğu görülmüştür. Belirlenen kontrol grubu ve deney grubunda bulunan öğrencilerin akademik başarı ve motivasyon ortalamalarının denk olduğu analiz sonucunda görülmüştür.

Ortaokul 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde “Zaman İçinde Bilim” adlı ünitenin öğretim programı kazanımları ve ders kitabı doğrultusunda işlenen kontrol grubuna yapılan ön test ile infografik temelli öğretimin yürütüldüğü deney grubuna yapılan ön test sonucu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan analizler aşağıda yer almaktadır.

Tablo 2: Kontrol ve Deney Grubunun ZİBBT Ön Test Başarı Puanlarına Ait Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

	Grup	N	$\bar{x}^a$	Ss	Df	t	P
Ön test	Deney	14	43,1429	16,01373	25	,327	,747
	Kontrol	13	41,2308	14,27208	24,964	,328	

Yapılan analiz verileri kıyaslandığında kontrol ve deney grubunun ön test başarı puan ortalamaları sırasıyla 43,1429 ve 41,2308 olarak elde edilmiştir. Uygulanan bağımsız örneklem t- testi sonucunun verileri kıyaslandığında gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır ($t=,327$, $p>,05$).

Yapılan analiz sonucunun verileri kıyaslandığında kontrol ve deney grubunun ön test akademik başarı puan ortalamalarının istatistiksel olarak ön test için akademik başarılarının birbirinden farklı olmadığı görülmektedir.

Araştırmada infografik temelli öğretim eşliğinde devam edilecek dersler için deney grubu 14 öğrenciden oluşan 7/A şubesindeki öğrencilerinden, öğretim programı kazanımları ve ders kitabı doğrultusunda yürütülen ders sürecinin uygulanacağı kontrol grubu ise 13 öğrenciden oluşan 7/B şubesindeki öğrencilerden oluşmuştur. Çalışmaya başlamadan önce ilk olarak ilgili okulda uygulanması planlanan araştırmanın yapılabilmesi için gerekli kurumlardan izinler alınmıştır.

Deney grubunda geliştirilen infografiklerle dersler işlenirken, kontrol grubu ile öğretim programı kazanımları ve ders kitabı doğrultusunda sosyal bilgiler dersi işlenmiştir.

Kontrol ve deney grubuna ait yüzdelik dağılımını gösteren veriler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 3: Kontrol ve Deney Grubuna Ait Yüzde ve Frekans Dağılımı

Gruplar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Deney	14	51,85
Kontrol	13	48,14
Toplam	27	100

Tablo 3’e göre, araştırmanın uygulandığı toplam öğrenci sayısının % 51,85’ini deney grubu öğrencileri, %48,14’ünü de kontrol grubu öğrencileri oluşturmaktadır.

2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

2.3.1. Zaman İçinde Bilim Başarı Testi (ZİBBT)

Araştırmaya başlamadan önce araştırma konusuyla ilgili yapılan araştırmalar ayrıntılı olarak incelenmiştir. Öğrencilere uygulama öncesinde ve sonrasında başarılarını ölçmek için hazırlanan başarı testinin hazırlanmasında MEB, Ölçme Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Bilecik, Samsun, Düzce ve Bursa Ölçme Değerlendirme Merkezi tarafından hazırlanan 7. sınıf 4. ünite çalışma fasiküllerinden yararlanılarak başarı testi hazırlanmıştır. Hazırlanan bu başarı testi 2022-2023 eğitim öğretim yılının II. döneminde Bayburt Demirözü ilçesi Gökçedere İmam Hatip Ortaokulunda eğitim gören 8. Sınıflara uygulanarak başarı testinin geçerliliği ve güvenilirliğinin hesaplanması, analizi yapılarak deney ile kontrol grubuna uygulanacak Zaman İçinde Bilim Başarı Testinin son şekli verilerek hazırlanmıştır.

Tablo 4: Başarı Testinin Güvenilirlik (Cronbach's Alpha) Analizi

Güvenilirlik Katsayısı (Cronbach's Alpha)	Soru Sayısı (N of Items)
,726	25

Araştırmada SPSS 21 paket programı ile Cronach's-Alpha güvenilirlik katsayısı hesaplanarak, testin α güvenilirlik katsayısı Tablo 3'te sunulmuş güvenilirlik katsayısı 0,726 olarak hesaplanmıştır.

Testin puanlanmasında her doğru cevap için "4" puan olacak şekilde puanlama yapılmıştır. Yanlış verilen cevaplar ve cevap verilmeyen sorular "0" puan verilerek puanlama yapılmıştır. ZİBBT ile ilgili soruların güvenilirlik katsayısı hesaplanırken hazırlanan testin sorularından hangilerinin testten çıkarılması gerektiği ve çıkarılan sorular aşağıdaki Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 5: Hazırlanan Başarı Testindeki Soruların Güvenirlilik (Cronbach's Alpha) Analizleri

Başarı Testinin Güvenirlilik Analizi					
Sorular	Soru Çıkarılınca Ortalamadaki Değişim	Soru Çıkarılınca Varyanstaki Değişim	Testteki Soruların Korelasyon Katsayısı	Soru Çıkarılınca Güvenilirlik Katsayısı	Sonuç
Soru1	50,1930	64,551	,369	,717	Testte Kullanıldı
Soru2	50,1228	66,145	,000	,723	Testten çıkarıldı
Soru3	50,1404	65,480	,302	,720	Testte Kullanıldı
Soru4	50,1754	65,933	,044	,723	Testte Kullanıldı
Soru5	50,4211	64,962	,130	,721	Testte Kullanıldı
Soru6	50,1228	66,145	,000	,723	Testte Kullanıldı
Soru7	50,1754	65,147	,261	,719	Testte Kullanıldı
Soru8	50,3333	61,762	,652	,704	Testte Kullanıldı
Soru9	50,5614	60,608	,678	,699	Testte Kullanıldı
Soru10	50,1930	64,551	,369	,717	Testte Kullanıldı
Soru11	50,1228	66,145	,000	,723	Testten çıkarıldı
Soru12	50,2632	63,733	,409	,713	Testte Kullanıldı
Soru13	50,1930	65,409	,161	,721	Testte Kullanıldı
Soru14	50,1930	65,909	,041	,723	Testte Kullanıldı
Soru15	50,5088	61,790	,533	,705	Testte Kullanıldı
Soru16	50,3333	62,548	,527	,708	Testte Kullanıldı
Soru17	50,2632	63,805	,396	,714	Testte Kullanıldı
Soru18	50,1228	66,145	,000	,723	Testten çıkarıldı
Soru19	50,2807	62,777	,555	,709	Testte Kullanıldı
Soru20	50,2281	63,786	,458	,713	Testte Kullanıldı
Soru21	50,1228	66,145	,000	,723	Testten çıkarıldı
Soru22	50,3509	62,232	,559	,707	Testte Kullanıldı
Soru23	50,2982	62,106	,644	,705	Testte Kullanıldı
Soru24	50,1930	65,409	,161	,721	Testte Kullanıldı
Soru25	50,3684	62,273	,538	,707	Testte Kullanıldı
Soru26	50,3860	62,527	,487	,708	Testte Kullanıldı
Soru27	50,4211	63,677	,306	,715	Testte Kullanıldı
Soru28	50,4035	63,424	,348	,713	Testte Kullanıldı
Soru29	50,1579	65,742	,122	,722	Testten çıkarıldı
Soru30	50,4737	60,718	,692	,699	Testte Kullanıldı

2.3.2. Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği (SBDMÖ)

Araştırmada öğrencilerin derse yönelik motivasyon düzeyini belirlemek için Gömleksiz ve Kan (2012) tarafından ilköğretim düzeyindeki sosyal bilgiler dersi için hazırlanan Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği kullanılmıştır. Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeğinin geçerliliği ve güvenilirliği için Gömleksiz ve Kan (2012) tarafından Elâzığ ilinde 14 farklı ilköğretim okulunda toplam 705 öğrenciye ulaşılarak faktör analizde kullanılacak veriler toplanmıştır. Yapılan incelemelerin sonucunda üç faktörlü bir motivasyon ölçeği elde etmişlerdir. Motivasyon ölçeği üç alt boyuttan meydana gelmektedir. Bunlar içsel motivasyon, dışsal motivasyon ve önemseme olarak tespit edilmiştir. Motivasyon ölçeği beşli likert tipi kullanılarak 23 maddede olarak hazırlanmış ve Cronbach Alpha güvenilirlik kat sayısı ,792 olarak hesaplanmıştır. Gömleksiz & Kan (2012) tarafından geliştirilen bu motivasyon ölçeği öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonlarını belirlemek için kullanılmıştır.

Yapılan bu araştırmada ise araştırma örneklem grubu için ölçek uygulanmasında Cronbach Alpha güvenilirlik kat sayısı ,0716 olarak hesaplanmıştır. Sonuca göre Cronbach Alpha değeri ,70' den büyük olduğundan güvenilir sayılmaktadır (Tabachnick & Fidell, 2007) Araştırmada kullanılmış olan Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği Ek-10'da sunulmuştur.

2.4. ARAŞTIRMA İŞLEM BASAMAKLARI

2.4.1. Uygulama Öncesi

Deney grubuna uygulanacak hareketli infografikler, yerli ve yabancı literatür incelendikten sonra araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Infografiklerin hazırlanma aşamasında, Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde görev yapan iki ayrı bilim uzmanından teknik destek ve uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda infografikler geliştirilmiş, düzeltmeler yapılmış ve infografiklere son şekli verilmiştir. Infografiklerin hazırlanmasında verilmek istenilen bilgilerin dikkat çekiciliği için kalın, italik ve büyük puntolar kullanılmasına özen gösterilmiştir. Ayrıca infografikler öğrencilerin dikkatini çekecek renk ve görseller kullanılarak hazırlanmıştır. Araştırmada kullanılan hareketli infografikler Ek-4, Ek-5, Ek-6, Ek-7 ve Ek-8'de sunulmuştur.

Araştırmacı tarafından, yapılacak olan araştırmanın uygulama aşamasında 7. sınıf Sosyal bilgiler dersi 4. ünite için öğretim plan ve programında verilen konu dağılımlarına ve kazanımlarına uygun bir şekilde araştırma boyunca girilen her ders için ders planı hazırlanmıştır. Hazırlanan ders planları Ek-17'de sunulmuştur.

Araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için öncelikle Bayburt Üniversitesi Etik Kurulundan Etik Kurul İzni alınmıştır. Ardından Bayburt Milli Eğitim İl Müdürlüğünden

araştırmanın belirlenen okulda yapılabilmesi için gerekli resmi izinler alınmıştır. Araştırma İzin Onayı Ek-1’de yer almaktadır.

2.4.2. Uygulama

Bu çalışma 2022-2023 eğitim öğretim yılı içerisinde Bayburt ili Demirözü ilçesi Gökçedere İmam Hatim Ortaokulunda öğrenime devam eden 7/A ve 7/B sınıflarındaki 27 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Sosyal bilgiler dersleri haftalık üç saat olarak dört hafta boyunca araştırmacı tarafından işlenmiştir. Çalışmada deney grubu ile infografiklerle ders işlenirken kontrol grubu ile dersler öğretim programı kazanımları ve ders kitabı doğrultusunda işlenmiştir.

Araştırmanın deney grubunu temsil eden 7/A sınıfı ile dersler Zaman İçinde Bilim ünitesinin kazanımlarını kapsayacak şekilde araştırmacı tarafından hazırlanan infografikler kullanılarak haftada üç saat olmak üzere dört hafta işlenmiştir. Ders anlatımına başlamadan önce öğrencilere infografikler hakkında bilgi verilerek görsel materyal olarak kullanılan infografiklerin öğrenmede öğrencilere nasıl yardımcı olacağı hakkında bilgi verilerek ders anlatımına geçilmiştir.

Deney grubunda dersin işlenmesinde hazırlanan infografikler Microsoft PowerPoint kullanılarak hareketli infografik olarak derslerin işlenmesi süresi boyunca kullanılmıştır. Vurgulanmak istenen yerler infografiklerde daha dikkat çekici hale getirilerek sunulmuştur. Sunum durdurularak öğrencilere konu ile ilgili sorular sorulmuştur. Bunun yanında 80x50 boyutunda hazırlanan infografikler öğrencilerin görebileceği bir şekilde sınıfın belli noktalarına ünite bitene kadar belirlenen yerlerde görsel materyal olarak sergilenmiş ve deney grubuna uygulanacak olan son test uygulamasından önce sergilenen infografikler kaldırılmıştır.

Kontrol grubunda sosyal bilgiler dersleri ise araştırmacı tarafından öğretim programı kazanımları ve ders kitabı doğrultusunda dört hafta boyunca işlenmiştir. Kontrol grubuna herhangi bir infografik ve sunu kullanılmamıştır.

2.4.3. Uygulama Sonrası

Ünite tamamlandıktan sonra kontrol ve deney grubuna ZİBBT ve SBDMÖ son test olarak uygulamıştır. Dört hafta sonra kontrol ve deney grubunun akademik başarılarındaki kalıcılığı test edebilmek için ZİBBT kalıcılık testi olarak uygulanmıştır. Uygulanan son test ile kalıcılık testlerinin sonuçları incelenerek akademik başarıya ve kalıcılığa etkileri analiz edilmeye çalışılmıştır.

Deney ve kontrol grubuna uygulanan başarı ölçeği ve motivasyon ölçeğinden elde edilen veriler araştırmacı tarafından analiz edilerek sonuç ve bulgular kısmında sunulmuştur.

2.5. VERİLERİN ANALİZİ

2.5.1. Zaman İçinde Bilim Başarı Testi

Kontrol ve deney grubunun akademik başarı puanları karşılaştırılmaya başlamadan önce kontrol grubu ile deney grubunun ön test, son test ve kalıcılık testlerinin kendi içerisindeki değişimleri incelenmiştir. Kendi içerisindeki değişimlerini test edebilmek için testlerin aritmetik ortalamaları, standart sapmaları ve normallik değerlerinin tespiti için Shapiro – Wilk testleri yapılarak bu analizlere bakılmıştır. Gruplardaki öğrencilere ait başarı testlerine ilişkin puanlarına betimleyici istatistikleri Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6: Kontrol ve Deney Grubunun ZİBBT’nin Ön Test, Son Test ve Kalıcılık Testine Ait Başarı Puanlarının Betimleyici İstatistikleri

Grup	N	$\bar{x}^a$ ön	Ssön	$\bar{x}^a$ son	Ssson	$\bar{x}^a$ Kalıcılık	Ss Kalıcılık	S Wön	S Wson	S Wkalıcılık
Deney	14	43,1429	16,0137	79,4286	17,94743	68,2857	17,29130	,200/,391	,013/,56	,200/,599
Kontrol	13	41,2308	14,27208	63,6923	17,08501	52,0000	17,73885	,200/,490	,103/,166	,200/,260

Araştırmaya katılan kontrol ve deney grubunu temsil eden katılımcıların ($N < 50$) olduğundan için Shapiro-Wilk testi kullanılmıştır. Her iki grupta bulunan katılımcıların akademik başarılarının test edildiği ön test, son test ve kalıcılık testlerinin puan ortalamalarına baktığımızda Shapiro-Wilk değerlerinin normal dağılım gösterdiğini yapılan analiz sonucunda görmekteyiz, $p > ,05$. Yapılan analiz sonucuna göre deney ve kontrol grubunun ZİBBT ön test, son test ve kalıcılık testlerinin sonucuna göre puan ortalamalarını kıyaslamak ve karşılaştırmak için bağımsız t-testi yapılmıştır.

2.5.2. Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği

Araştırmayı oluşturan kontrol ve deney grubuna uygulanan motivasyon ölçeğinin sonuçları analiz edilerek iki grubun motivasyon ölçeğini analizinde $p > 0,05$ olduğu görülmüştür. Belirlenen kontrol ve deney gruplarını oluşturan öğrenciler arasında dikkat edilmesi gereken herhangi bir farkın olmadığı, grupları temsil eden öğrencilerin motivasyonlarının denk olduğu analiz sonucunda görülmüştür.

Kontrol ve deney grubunun motivasyon ölçeği karşılaştırılmadan her iki grubun ön test ve son testin kendi içerisindeki değişimleri incelenmiştir. Kendi içerisindeki değişimlerini test edebilmek için aritmetik ortalamalarına, standart sapmalarına ve normallik değerlerinin tespiti için Shapiro-Wilk testleri yapılarak bu analizlere bakılmıştır. Deney ve kontrol gruplarını

oluşturan öğrencilerin motivasyon test puanlarına ilişkin betimleyici istatistiksel veriler Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Kontrol ve Deney Grubuna Uygulanan SBDMÖ Ön Test ve Son Testine Ait Betimleyici İstatistiği

Grup	N	$\bar{x}^a$ ön	Ssön	$\bar{x}^a$ son	Ssson	SWön	SWson
Deney	14	2,7578	,54001	2,8323	,33237	,200/,704	,0200/,150
Kontrol	13	2,8562	,29509	2,8161	,42457	,200/,554	,200/,343

Araştırmaya katılan her iki grupta toplam bulunan öğrencilerin sayısı 50’den az ($N < 50$) olduğundan Shaprio-Wilk testi uygulanmıştır. Araştırma içerisinde yer alan kontrol grubu ve deney grubunu temsil eden öğrencilerin motivasyon ölçeğinin ön ve son testlerinin puan ortalamalarına bakıldığında Shaprio- Wilk değerlerinin analiz sonucuna göre dağılımının normal dağılım gösterdiği yapılan analiz sonucunda görülmektedir ($p > ,05$). Yapılan analiz sonucunda kontrol ve deney grubunun SBDMÖ ön test ve son testin puan ortalamalarını karşılaştırmak için bağımsız t- testi kullanılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

Tezin bu bölümünde, araştırmada uygulanmış olan ZİBBT ön, son ve kalıcılık testleriyle SBDMÖ ön testi ve son testi uygulamalarının ve yapılan analizler sonucunda ulaşılan verilerin yorumlanmasına yer verilmiştir.

3.1. ZİBBT’NİN SONUCUNDA ELDE EDİLEN BULGULARIN VE HİPOTEZLERİN TEST EDİLMESİ

7. sınıf Sosyal bilgiler dersi “Zaman İçinde Bilim” ünitesinin deney grubunda infografiklerle kontrol grubunda ise öğretim programı kazanımları ve ders kitabı doğrultusunda işlenen derslerin öğrencilerde akademik başarı ve kalıcılığa etkisinin olup olmadığını tespit etmek amacıyla ZİBBT ön, son ve kalıcılık testleri uygulanmıştır. Uygulanmış olan testler SPSS 21 programında analiz edilerek elde edilen bulguların doğrultusunda hipotezler tek tek analiz edilerek aşağıda belirtilmiştir.

H₁. Ortaokul 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde “Zaman İçinde Bilim” adlı ünitenin öğretim programı kazanımları ve ders kitabı doğrultusunda işlenen kontrol grubuna yapılan son test ile infografik temelli öğretimin yürütüldüğü deney grubuna yapılan son test sonucu verilerine göre iki grup arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 8: Kontrol ve Deney Grubunun ZİBBT Son Test Başarı Puanlarına Ait Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

	Grup	N	$\bar{x}^a$	Ss	Df	t	p
Son Test	Deney	14	79,4286	17,94742	25	2,329	,028
	Kontrol	13	63,6923	17,08501	24,981	2,334	

Yapılan analizin sonuçları incelendiğinde her iki grubun son test başarı puanlarının ortalamaları sırasıyla 79,4286 ve 63,6923 olarak hesaplanmıştır.

Bağımsız örneklem t- testi sonucunun analizine bakıldığında ZİBBT son test başarı puanlarına göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu yapılan analiz sonucunda gözlemlenmiştir (t- 2,334, p<,05).

Bu analiz sonucuna bakıldığında deney ve kontrol grubunun son testine ilişkin başarı puan ortalamalarının son test için akademik başarılarının birbirlerinden farklı olduğu yapılan analiz sonucunda görülmektedir. Bu durum deney grubunun lehinedir. H₁. hipotezinin kabul edildiğini kanıtlamaktadır.

H₃. Ortaokul 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde “Zaman İçinde Bilim” adlı ünitenin öğretim programı kazanımları ve ders kitabı doğrultusunda işlenen kontrol grubuna yapılan kalıcılık testi ile infografik temelli öğretimin yürütüldüğü deney grubuna yapılan kalıcılık testi sonucunun verilerine göre iki grup arasında anlamlı bir fark vardır.

Yapılan araştırmada kontrol ve deney gruplarına yapılan son testten dört hafta sonra işlenen ünitenin ve uygulanan infografiklerin akademik başarıya kalıcılığının etkisi test edilmek için yapılan kalıcılık testine ait analiz sonuçları aşağıdaki Tablo 9’da belirtilmiştir.

Tablo 9: Kontrol ve Deney Grubunun ZİBBT Kalıcılık Test Başarı Puanlarına Ait Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

	Grup	N	$\bar{x}^a$	Ss	Df	t	p
Kalıcılık Testi	Deney	14	68,2857	17,29130	25	2,415	,023
	Kontrol	13	52,0000	17,73885	24,740	2,413	

Yapılan akademik başarı ve kalıcılık testinin analiz sonuçlarının başarı puan ortalamaları sırasıyla deney ve kontrol grubunda 68,2857, 52,000 olarak hesaplanmıştır.

Yapılan analiz sonucuna göre ZİBBT kalıcılık testinin analizi için yapılan bağımsız t-testinin sonucuna bakıldığında deney ve kontrol grubu arasında elde edilen istatistiksel veriler incelendiğinde aralarında anlamlı bir fark olduğu değerlendirilen analiz sonucuna göre tespit edilmiştir ($t=2,415$ $p<,05$).

Araştırma için yapılan analizde deney ve kontrol grubunun kalıcılık testinin başarı puan ortalamalarının istatistiksel olarak kalıcılık testi için akademik başarılarının birbirlerinden farklı olduğu yapılan analiz sonucunda ortaya çıkmaktadır. Bu durum deney grubunun lehinedir. H₃ hipotezinin kabul edildiğini kanıtlamaktadır.

Yapılan araştırmada hipotezlerin test edilmesinden sonra infografiklerle ders işlenen deney grubu ve öğretim programı doğrultusunda ve ders kitabı ile ders işlenen kontrol grubunun son testinin ve kalıcılık testinin başarı puanları grupların kendi içerisinde ilişkilendirilerek analizi yapılmıştır.

Tablo 10: Deney Grubunun ZİBBT Son ve Kalıcılık Testlerinin Başarı Puanlarına Ait Bağımlı Örneklem t-Testi Sonuçları

Grup	N	$\bar{x}^a$	Ss	Df	T	p
Deney Grubu 14 Son Test	14	79,4286	17,94742	25	3,751	,002
Deney Grubu 14 Kalıcılık Test	14	68,2857	17,29130	25	3,751	

Araştırmada bağımlı (eşleştirilmiş) t-testi kullanılmıştır. Bağımlı t-testi iki grup arasında son test ile kalıcılık testinin puan ortalamalarını karşılaştırmak ve ilişkilendirmek için uygulanmıştır. Bağımlı t-testine göre deney grubuna uygulanan infografiklerle işlenen dersin sonrasında uygulanan son başarı testi ile dört haftadan sonra gruplara uygulanan kalıcılık testinin ortalama farkları Tablo11’de sunulmuştur. Yapılan analizin sonucuna göre infografiklerle işlenen Sosyal bilgiler dersinin deney grubuna uygulanan son test ile kalıcılık testinin verilerine bakıldığında başarı puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir fark olduğu istatistiksel olarak tespit edilmiştir, $t=3,751$, $p<,05$. Analiz sonucunu dikkate aldığımızda deney grubuna uygulanan infografiklerin öğrencilerdeki akademik başarıya olumlu yönde katkıda bulunduğu analiz sonucunda ortaya çıkmıştır.

Tablo 11: Kontrol Grubunun ZİBBT Son ve-Kalıcılık Testinin Başarı Puanlarına Ait Bağımlı Örneklem t-Testi Sonuçları

Grup	N	$\bar{x}^a$	Ss	Df	T	p
Kontrol Grubu 13 Son Test	13	63,6923	17,08501	24,981	6,565	,000
Kontrol Grubu 13 Kalıcılık Test	13	52,000	17,73885	24,740	6,565	

Araştırmada yapılan bağımlı (eşleştirilmiş) t-testine göre kontrol grubunda öğretim programı kazanımları ve ders kitabı doğrultusunda işlenen dersin sonrasında uygulanan son test ile dört hafta aradan sonra yapılan kalıcılık başarı testinin ortalama farkları Tablo11’de sunulmuştur. Yapılan analizin sonucuna göre kontrol grubunun son ve kalıcılık testi kıyaslandığında anlamlı bir fark olduğu istatistiksel veriler sonucunda tespit edilmiştir, $t=6,565$, $p<,05$. Analiz sonucunu dikkate aldığımızda kontrol grubunda öğretim programı kazanımları ve ders kitabı doğrultusunda işlenen dersin, öğrencilerdeki akademik başarıya olumlu yönde katkıda bulunduğu analiz sonucunda ortaya çıkmıştır.

Araştırmada yapılan başarı testlerinin sonuçlarına bakıldığında iki gruptaki öğrencilerin ön test başarı puanlarının düşük, son test başarı puanlarının yüksek olduğu hesaplanmıştır. Yine her iki gruptaki öğrencilere uygulanan kalıcılık testleri ön test ile karşılaştırıldığında deney grubunun kalıcılık test ortalamasının kontrol grubuna kıyasla başarı puanının daha yüksek olduğu

sonucuna varılmaktadır. Bu verilerin sonucuna bakıldığında infografikler ile yapılan öğretimin daha kalıcı olduğunu göstermektedir.

3.2. SBDMÖ'NÜN SONUCUNDA ELDE EDİLEN BULGULARIN VE HİPOTEZLERİN TEST EDİLMESİ

H₂. Ortaokul 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde “Zaman İçinde Bilim” adlı ünitenin öğretim programı kazanımları ve ders kitabı doğrultusunda işlenen kontrol grubuna yapılan motivasyon testi ile infografik temelli öğretimin yürütüldüğü deney grubuna yapılan motivasyon testi sonuçları arasında iki grup arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 12: Kontrol ve Deney Grubunun SBDMÖ Ön Test Motivasyon Puanlarına Ait Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

	Grup	N	$\bar{x}^a$	Ss	Df	t	P
SBDMÖ Ön Test	Deney	14	2,7578	,54001	25	-,581	,566
	Kontrol	13	2,8562	,29509	20,418	-,593	

Kontrol ve deney grubuna uygulanan motivasyon ölçeğinin ön test sonuçlarına göre her iki grupta eşit motivasyona sahip olduğu görülmektedir.

Yapılan analiz sonucunda deney ve kontrol grubuna ait olan motivasyon ortalamaları sırasıyla 2,7578 ve 2,8562 olarak hesaplanmıştır.

Bağımsız örneklem t- testine göre SBDMÖ ön test motivasyon ölçeğine göre deney ve kontrol grubunun t- testi kıyaslandığında arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir (t=,581, p>,566).

Yapılan analize göre deney ve kontrol grubunun motivasyon ölçeğine ait ön test motivasyon puanlarının birbirinden farklı olmadığını desteklemektedir.

H₂. hipotezi için yapılacak olan son test için iki grubun eşit şartlarda olduğunu ortaya koymuştur. Yapılan son test verilerinin analizi aşağıda Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13: Kontrol ve Deney Grubunun SBDMÖ Son Test Motivasyon Puanlarına Ait Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

	Grup	N	$\bar{x}^a$	Ss	Df	t	P
SBDMÖ Son test	Deney	14	2,8323	,33237	25	-,111	,912
	Kontrol	13	2,8161	,42457	22,745	-,110	

Deney ve kontrol grubuna uygulanan motivasyon ölçeğinin son testinin verilerine baktığımızda iki grup arasında fark olmadığı yapılan son test analizleri ile ortaya çıkmıştır.

Bağımsız örneklem t- testine bakıldığında SBDMÖ son test motivasyon ölçeğinin analiz verileri karşılaştırıldığında gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı analiz verilerine göre tespit edilmiştir ($t_{(111)} > 0,05$).

Analiz sonuçlarına bakıldığında $p > 0,05$ 'ten büyük olduğundan dolayı iki grup arasında SBDMÖ son testinin analiz verilerinde gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı hesaplanmıştır.



SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Tezin bu bölümünde ise bulgular kısmında yapılan analiz sonucunda elde edilen verilerin yorumlanması, tartışması yapılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda ise önerilerde bulunmuştur.

Sonuç

Bu araştırmaya başlamadan önce hem infografiklerin kullanılacağı deney grubuna hem de öğretim programı kazanımları ve ders kitabı doğrultusunda derslerin işleneceği kontrol grubuna 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersinin dördüncü ünitesine ait konu ve kazanımları kapsayan başarı testi ön test olarak uygulanmıştır. Yapılan analizlerin sonucuna göre Sosyal bilgiler dersinin öğretim programında belirlenen kazanımlara uygun hazırlanan infografiklerle Sosyal bilgiler öğretiminin yapıldığı deney grubuna uygulanan ön test ile kontrol grubunun ön testi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Yapılan analizin sonuçları Tablo 2’de sunulmuştur. Ulaşılan verilere bakıldığında kontrol ve deney grubunun ön test başarı puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı yapılan analiz sonucu ortaya ($t=,327$, $p>,05$) çıkmıştır. Dolayısıyla araştırmanın ilk aşamasında deney ve kontrol grubunun akademik başarı puanları açısından birbirleri arasında eşit akademik başarıya sahip oldukları görülmüştür. Grupların birbirlerine eşit akademik başarıya sahip olmalarına imkân sunan etkenler arasında aynı okulda eğitim, öğretim görmelerinin yanı sıra aynı çevrede yaşamlarını sürdürmeleri etkili olduğu düşünülmektedir.

Yapılan araştırmada deney grubu ile derslerin işlenişinde araştırmacı tarafından hazırlanan infografiklerle Zaman İçinde Bilim ünitesi işlenmiştir. Kontrol grubu ile de sadece Sosyal bilgiler öğretim programı kazanımları ve ders kitapları doğrultusunda aynı ünite kazanım ve konulara uygun bir şekilde anlatılmıştır. Ünitenin bitiminde deney grubu ve kontrol grubuna ZİBBT son test olarak uygulanmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen veriler incelendiğinde Hipotez 2’nin kabul ettiği ortaya çıkmıştır. Yapılan istatistiksel analizler sonucu ($t=2,234$, $p<,05$) deney ve kontrol grubu arasında anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Bu analiz ve sonuçlarına göre infografiklerle derslerin işlendiği deney grubu öğrencilerinin öğretim programı kazanımları ve ders kitapları doğrultusunda derslerin işlendiği kontrol grubuyla kıyaslanma yapıldığında başarılarında anlamlı bir farkın olduğu anlaşılmaktadır.

Yapılan araştırmada akademik başarının kalıcılığını test edebilmek için deney ve kontrol grubuna üç haftalık bir zaman diliminden sonra hazırlanmış olan ZİBBT, kalıcılık testi olarak uygulanmıştır. Kalıcılık testinin analizi sonucunda ($t=2,415$, $p<,05$) infografiklerle öğretimin yapıldığı deney grubuna ait kalıcılık testi başarı puan ortalamasının kontrol grubunun

kalıcılık başarı puanına göre yüksek olduğu analiz sonucu anlaşılmıştır. Bu durum araştırmacı tarafından öne sürülen hipotez 4'ün kabul edildiğini göstermektedir. İnfografiklerle işlenen dersin kalıcılığının daha fazla olduğunu ortaya koymuştur.

Sonuç olarak araştırmaya başlamadan önceki deney ve kontrol grubuna uygulanan ZİBBT ön testinin sonuçları incelendiğinde deney ve kontrol grubunun akademik başarılarının birbirlerine eşit olduğunu ortaya çıkmıştır. Bu akademik başarılarının eşit olması araştırma için oluşturulan grupların araştırma için uygun olduğunu göstermiştir. Ünitenin bitiminde deney ve kontrol grubuna uygulanan ZİBBT son test sonuçları incelendiğinde deney grubunun kontrol grubuna göre akademik başarı puan ortalamalarının yüksek olduğunu ortaya koyarak kontrol ve deney grubu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermiştir. Son testin sonuçları göz önüne alınarak deney grubu öğrencilerinin başarı düzeylerinde anlamlı bir artışın olmasını infografiklerin kullanımının pozitif bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Kontrol grubunun son test verileri incelendiğinde ön test akademik başarı puan ortalamalarına göre artış olduğu analiz sonucunda görülmüş olsa da deney grubuna kıyasla ortalamanın düşük olduğu veriler sonucunda anlaşılmıştır.

Araştırmanın başında deney ve kontrol grubu öğrencilerine uygulanan Sosyal bilgiler motivasyon ölçeği ön test olarak uygulanmıştır. Uygulanan motivasyon ölçeğinden elde edilen verilerin analizi incelendiğinde her iki grupta aynı şartlara sahip olduklarından yapılan ön test sonucuna göre deney ve kontrol grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür. Bu sonuca göre deney ve kontrol grubunun Sosyal bilgiler dersine karşı aynı motivasyona sahip olduğunu veriler bize sunmaktadır.

Araştırma için yapılan uygulamalardan sonra deney ve kontrol grubuna uygulanan SBDMÖ son test olarak uygulanmıştır. Ulaşılan veriler doğrultusunda yapılan analiz ve inceleme sonucunda deney ve kontrol grubu öğrencileri arasında motivasyon ölçeğinin son test verileri incelendiğinde gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. ($t=,111$, $p>,912$) yapılan t testi sonucunda ortaya çıkan veriler ışığında araştırmacı tarafından ortaya atılan hipotezin (H_2) kabul edilmediği gözlemlenmiştir.

Tartışma

Araştırmada infografiklerle öğretim yapılan sosyal bilgiler dersinde, öğretim programı kazanımları ve ders kitabı doğrultusunda yürütülen sosyal bilgiler dersine göre öğrenci başarısında anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır. Literatürde araştırmanın bu sonucuna benzer şekilde sosyal bilgiler dersinde infografik kullanımının öğrenci başarısını artırdığı sonucuna ulaşan çalışmalar mevcuttur. Karaçayır (2022) ortaokul 5. sınıf sosyal bilgiler

dersinde öğretiminde hareketli infografik kullanımının öğrencilerin akademik başarısına etkisini incelemiş ve deney grubunda yer alan öğrencilerin başarı puanları ile kontrol grubunda yer alan öğrencilerin başarı puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Yeşiltaş ve Cevher (2018) sosyal bilgiler öğretiminde interaktif infografik kullanımının akademik başarıya etkisini araştırdıkları çalışmalarında mevcut araştırmanın modeline benzer şekilde yarı deneysel desen kullanmışlardır. Söz konusu araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretiminde interaktif infografik kullanımının akademik başarıyı olumlu yöne etkilediği belirlenmiştir. Yıldırım ve Perdahçı (2019) interaktif infografiklerin sosyal bilgiler dersinde kullanımının öğrenci akademik başarısı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yaptıkları araştırmada interaktif infografiklerin geleneksel öğrenme yönteminin kullanıldığı ortamlara göre derse karşı başarıyı artırmada daha etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Habeeb (2020) tarafından yapılan araştırmada sosyal bilgiler dersinde infografik kullanımına ilişkin deneysel bir çalışma yapılmıştır. Araştırmacı sosyal bilgiler dersinde infografik tekniği ile çalışan deney grubu öğrencilerinin, alışlagelmiş yöntemlerle çalışan kontrol grubu öğrencilerine göre daha başarılı olduğunu belirtmektedir. Aydemir (2021) tarafından sosyal bilgiler dersinde infografik kullanımının öğrenci başarısına etkisinin incelediği araştırmada mevcut araştırmaya benzer şekilde deneysel desen kullanılmıştır. Araştırma sonucunda infografik destekli sosyal bilgiler öğretiminin öğrencilerin akademik başarısını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Emadi ve Mokhtari (2022) öğrenme ortamında infografik uygulamasının beşinci sınıf sosyal bilgiler dersinin motivasyonuna, öğrenmeye ve akılda kalıcılığa etkisinin inceledikleri araştırmada infografik yardımıyla öğretim alan öğrencilerin öğrenme düzeylerinin, infografik kullanmadan öğretim alan öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ortaya koymuştur.

Literatür incelendiğinde eğitim sürecinde infografik kullanımına yönelik öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelendiği çalışmalara da rastlanmaktadır. Özdamlı ve Özdal (2018) tarafından yapılan araştırmada ilkokullarda görev yapan öğretmenlere ve ilkokul öğrencilerine infografik tasarımı eğitimi verilmiş öğretmen ve öğrencilerin infografik kullanımına ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre ilkokul öğretmenlerinin infografik kullanımına ilişkin görüşleri eğitim öncesi ve sonrasında anlamlı ve olumlu bir farklılık göstermiştir. Uygulama sonunda infografiklerin öğrenme ortamlarında kullanımına ilişkin hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin olumlu görüşlere sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmanın sonuçları eğitim sürecinde infografik kullanımına yönelik olumlu bakış açısını yansıtmak açısından önemli görülmektedir.

İnfografik kullanımının öğrenme sürecine yansıtılması açısından çeşitli platformlarda ve öğretim materyali olarak ders kitaplarında yer almasının da önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda Karaçorlu (2018) EBA platformundaki kavram haritaları ve infografiklerin kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini incelediği araştırmada hem öğretmenler hem de öğrencilerin EBA platformu ile derslerin daha zevkli ve akıcı geçtiğini ifade etmiştir. İnfografikler kısmen kullanışlı bulunmuştur. Araştırma sonucunda EBA platformunda yeteri kadar infografiğin bulunmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin platformda var olan infografiklerin kullanım düzeylerini düşük bulduğu sonucuna varılmıştır. Yılmaz (2023) ise sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ders kitaplarında kullanılan materyallere yönelik görüşlerini incelediği araştırmasında öğretmen adaylarının, infografiklerin ders kitaplarında en az kullanılan ve ihmal edilen materyallerden biri olduğunu belirttiklerini bildirmektedir. Söz konusu çalışmalar da infografik kullanımının önemine işaret eder niteliktedir.

Literatürde mevcut çalışmanın örnekleminde farklı örneklerde çalışılmış ve sosyal bilgiler dersi dışındaki derslerde infografik kullanımına ilişkin çalışmalara da rastlanmaktadır. Doğru (2019), ortaöğretim düzeyinde coğrafya dersinde infografikler ile doğal afetler öğretimi gerçekleştirdiği çalışmada mevcut araştırmaya benzer bir yöntem kullanarak deneysel bir çalışma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda deney gruplarının akademik başarı puanlarının, geleneksel öğretim kullanılarak ders işlenen kontrol grubu öğrencilerinin akademik puanlarından yüksek olduğu görülmüştür. Köküz (2019) ise yine ortaöğretim düzeyinde öğrenciler ile yaptığı araştırmasında infografikler ile eğitimin öğrencilerin coğrafya dersindeki başarılarına etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin akademik başarılarında anlamlı bir artış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Farklı ders ve örneklem gruplarıyla çalışılmış olmakla birlikte bu araştırmaların sonuçları mevcut araştırma sonucuyla benzerlik göstermektedir. Turgut Gümüş (2022) ise müzik dersinde infografik dayanaklı hazırlanan ders işleme modelinin sonunda deney grubu öğrencilerinin başarılarında artış olduğunu belirtmektedir. Çaka (2018) ise yüksek öğrenim düzeyinde öğrenim gören öğrenciler ile yaptığı araştırmasında infografiklerin öğrenim sürecinde başarıyı artırdığını belirtmektedir. Arwele de (2017) yüksek öğrenim düzeyinde öğrenim sürecinde infografik kullanımının öğrenci başarısını artırdığını belirtmektedir. Mohammadi (2017) ortaöğretim düzeyinde öğrenim gören öğrenciler ile mevcut araştırmada kullanılan yöntemle benzer olarak yarı deneysel desen kullanarak bir çalışma gerçekleştirmiştir. Araştırmacı infografik temelli öğretimin öğrenci başarısını artırdığı sonucuna ulaşmıştır. Literatürde ilköğretim düzeyinde farklı derslerde infografik kullanımının etkilerini araştıran çalışmalara da rastlanmaktadır. Alshehri ve Ebaid (2017) ilkokulda matematik öğretiminde interaktif infografik kullanımının öğrenci başarısı üzerinde olumlu

etkisi bulunduğunu belirtmektedir. Söz konusu araştırmaların sonuçları ile mevcut araştırmanın sonucu örtüşmektedir.

Araştırmada infografiklerle öğretim yapılan sosyal bilgiler dersinde kalıcılığın, geleneksel öğretim süreci ile yürütölen sosyal bilgiler dersine göre yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu bulgusuna benzer şekilde Emadi ve Mokhtari (2022) sosyal bilgiler dersi öğrenme ortamında infografik yardımıyla eğitim alan öğrencilerin öğrenmede kalıcılık miktarlarının, infografik kullanmayan öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı olduğuunu belirtmektedirler. Turgut Gümüş (2022) ortaokul düzeyinde müzik dersinde gerçekleştirdiği çalışmasında infografiklere dayalı öğretimin kalıcı öğrenmeye katkı sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırmanın çalışma grubundan farklı olarak yüksek öğrenim düzeyinde yürütölen derslerde infografiklerle öğrenilen bilgilerin kalıcılık üzerinde olumlu etkileri olduğuunu gösteren araştırmalar da bulunmaktadır (Özdamlı ve Kocakoyun, 2016). Söz konusu araştırmaların sonuçları ile mevcut araştırmanın sonuçları kalıcılık açısından benzerlik göstermektedir.

Araştırmada ulaşılan bir diğer sonuç ise sosyal bilgiler dersine ilişkin motivasyonun infografiklerle öğretim yapılan sosyal bilgiler dersinde, geleneksel öğretim süreci ile yürütölen sosyal bilgiler dersine göre farklılık göstermediği şeklindedir. Emadi ve Mokhtari (2022) 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde, öğrenme ortamında infografikler ile öğretimin öğrenci motivasyonunda etkisi olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Söz konusu araştırmanın bu sonucu ile mevcut araştırma sonucu örtüşmektedir. Mevcut araştırmanın motivasyona ilişkin bu sonucundan farklı olarak Yıldırım ve Perdahçı (2019) interaktif infografiklerin sosyal bilgiler dersinde kullanımının geleneksel öğrenme yönteminin kullanıldığı ortamlara göre derse karşı motivasyonu artırmada daha etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yine araştırma sonucundan farklı olarak Çaka (2018) yüksek öğrenim düzeyinde öğrenim gören öğrenciler ile yaptığı araştirmasında infografiklerin öğrenim sürecinde motivasyonu artırdığını belirtmektedir. Sakar (2022) ise ortaokul düzeyinde Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersinde infografik temelli öğrenme etkinliklerinin öğrencilerin motivasyonuna etkisini incelemiştir. Araştırma sonuçları deney grubunda uygulanan infografik temelli öğrenme etkinliklerinin öğrencilerin motivasyon düzeylerini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

Öneriler

Araştırma verileri ışığında çeşitli önerilerde bulunulabilir.

Bu araştırmada Sosyal Bilgiler dersi Zaman İçinde Bilim ünitesinin konu ve kazanımlara uygun olarak hazırlanan infografiklerle işlenmesinin, öğretim programı

kazanımları ve ders kitabı doğrultusunda işlenen kontrol grubuna göre akademik başarıya ve kalıcılığa olumlu etkisi olduğu görülmüştür. Bu doğrultu da Sosyal Bilgiler dersinin işlenmesi sırasında konuya uygun infografiklere yer verilmesi önerilebilir.

Sosyal Bilgiler ders kitabı içeriğinde yer verilen görsellerin yanı sıra öğretmen veya öğrenciler tarafından hazırlanan görsel materyallerin, sınıf içerisinde öğrencinin görebileceği pano ve alanlara asılarak kazanımların görselleştirilmesi ve zenginleştirilmesi önerilebilir.

Araştırmacı Sosyal Bilgiler dersi Zaman İçinde Bilim ünitesini kapsayan infografiklerle çalışma yapmış olup farklı ünite veya farklı sınıf düzeylerinde araştırmalar yapılabilir.

Yapılan çalışma ortaokul düzeyindeki öğrencilere uygulanarak öğrencilerin akademik başarılarına pozitif yönde katkı sağladığı analizler sonucunda tespit edildiğinden lise ve ilkokul düzeyindeki öğrenciler ile yapılacak çalışma sayısı artırılabilir.

Sosyal Bilgiler dersinde uygulanan araştırmanın sonucu göz önüne alınarak başka disiplinlere de uygulanması önerilebilir.

Araştırma aynı okul ve aynı sosyokültürel çevrede yapılmış olup yeni araştırmalar için çalışma gruplarının farklı okul ve sosyokültürel çevrelerden belirlenerek yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akbaba, B. (2009). *Atatürk ilkeleri ve inkılâp tarihi öğretiminde çoklu ortam kullanımının akademik başarı ve tutumlara etkisi*. (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden Edinilmiştir. (Tez No. 227864)
- Akbaş, O., Akdağ, H., Akyürek, B., Altun, A., Ata, B., Çalışkan, H., Demirkaya Gedik H., Demirkaya, H., Dilaver, H., DüNDAR, H., Koca, M. K., Medyan, A., Özdemir, M. Ç., Safran, M., Sarı, İ., Taşdemir, A., Tay, B., Ulusoy, K., Ünal, M., Yazıcı, H., Yel, S., Yıldırım, K., Yiğittir, S., (2008). *Özel öğretim yöntemleri ile sosyal bilgiler öğretimi*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Alelle, S. (2017). Efekte of Infographics on Student Achievement and Student's Perceptions of The Impacts of Infographics. *Journal of Education and Human Development*, 6(3), 104-117.
- Alsehehri, M & Ebaid, M, (2017). *The Effectiveness of Using Interactive Infographic at Teaching Mathematics in Elementary School*. Najran University Retrieved from <https://pdfs.semanticscholar.org/7643/bb26047cebfc1b8f47d388030ae68ae.pdf>
- Arı, A. (2018). *Öğretim ilke yöntemleri*, Konya: Eğitim Yayınevi.
- Aydemir, A. (2021). Effect of Infographic Use on Student Achievement in The “Global Connections” Learning Domain in The Social Studies Course. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 6(14), 137-170.
- Baranseli, E. S., Bayrak Ş., (2021). Sağlık iletişimde hareketli infografikler üzerine bir inceleme. *Selçuk İletişim Dergisi*, 14(3), 1464-1487
- Başaran, İ. E., (1984). *Yönetim girişi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Beegel J. (2014). *Infographics for dummies*. Retrieved from <http://ebookcentral.proquest.com>.
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni nitel nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. (S.B. Demir, çev. ed.). Ankara: Eğiten Kitap Yayınevi. (Çalışmanın orijinali 2013'te yayımlanmıştır.)
- Çaka, C. (2018). *Farklı infografiklerin tasarımlarının öğrenme çıktılarına, bilişsel yüke ve motivasyona etkisi*. (Doktora Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 515687)
- Çelik, L. (2009). Öğretim materyallerinin hazırlanması ve seçimi. Ö. Demirel (Ed.), *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çelikkaya, H. (2014). *Eğitim bilimlerine giriş. Eğitimcilik ve öğretmenlik*. Ankara: Nobel Akademik Yayınları.
- Çiftçi, S. (2009) *Sosyal bilgiler öğretiminde proje tabanlı öğrenme, sosyal bilgiler öğretiminde yeni yaklaşımlar I*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çilenti, K. (1979). *Eğitim teknolojisi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Çilenti, K. (1991). *Eğitim teknolojisi ve öğretim*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Dale, E. (1969). *Audiovisual methods in teaching*. New York: Dryden Press.
- Demir, S. B., & Akengin, H., (2013). Sosyal bilgiler dersine yönelik bir tutum ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 26-40.

- Demirhan, C. (2002). *Program geliştirmede proje tabanlı öğrenme yaklaşımı*. (Yüksek lisans tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 113538)
- Doğanay, A. (2008). Çağdaş sosyal bilgiler anlayışı ışığında yeni sosyal bilgiler programının değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 77-96.
- Doğru, D. (2019). *Ortaöğretim coğrafya derslerinde doğal afetlerin infografikler ile öğretiminin öğrenci başarısına ve dersin tutumuna etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 594356)
- Dönmez, C., & Yazıcı, K. (2008). *T.C. inkılâp tarihi ve Atatürkçülük konularının öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Eğitim teknolojileri sözlüğü (2004)*. Ankara: Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Ekinci, C. E. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Data Yayınları.
- Emadi, S. R., & Mokhtarisami, A. (2022). Studying the Effect of Infographic Application in Learning Environment Based on The Glasersfeld Model on Motivation, Learning, and Retention of The Fifth-grade Social Studies Course. *Technology of Education Journal* 16(4), 749-762.
- Ergin, A. (1987). *Eğitim bilimleri, eğitim teknolojisi*. Ankara: Açık Öğretim Yayınları.
- Fidan, N. (1996). *Okulda öğrenme ve öğretme*. Ankara: Alkım Kitapçılık Yayıncılık.
- Garip, S. (2023). Sosyal bilimlerde nicel araştırma geleneği üzerine kurumsal bir inceleme. *Ege Üniversitesi, Uluslararası Sosyal Alan Araştırma Dergisi*, 12(2), 1-19.
- Gömlüksiz, M. N., & Kan, A. Ü. (2012). Sosyal bilgiler dersi motivasyon ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 116-125.
- Habeeb, M. J. (2020). Effectiveness of Teaching Social Studies Subject Using Infographic Techniques and Its Effect on Achievement and Visual Intelligence. *PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology*, 17(3), 727-745.
- Karaağaçlı, M. (2005). *Öğretimde yöntemler ve yaklaşımlar*. Ankara: Pelikan Yayıncılık.
- Karaçayır, F. (2022). *Ortaokul sosyal bilgiler dersinde doğal afetlerin hareketli infografikler ile öğretiminin öğrenci başarısına ve dersin tutumuna etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 229176)
- Karaçorlu, A. T. (2018). *EBA platformundaki kavram haritaları ve infografiklerin kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 555278)
- Kaya, Z. (2005). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kızıloluk, H. (2001). Sınıf ortamında öğretmen öğrenci iletişiminin yatay veya dikey olmasının öğrenme üzerindeki etkileri. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(1), 151-159.
- Kököz, A. (2019). *İnfografiklerin coğrafya öğretiminde akademik başarıya etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 557333)
- Küçükahmet, L. (2005). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2004). *Mevzuat*. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/25486_.html Erişim Tarihi: 11/10/2023

- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 4,5,6 ve 7. Sınıflar)* T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara.
- Mohammadi, N. (2017). Effectiveness of Using Infographics Asan Approach for Teaching Programming Fundamentals on Developing Analytical Thinking Skills for High School Students in The City of Makkah in Saudi Arabia. *Global Journal of Educational Studies*, 3(1).
- Nas, R. (2006). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Bursa: Ezgi Yayınları.
- National Council for the Social Studies. (NCSS). (1992). A Vision of Powerful Teaching and Learning on The Social Studies, *Building Social Understanding and Civic Efficacy, Position Statement*, Washington DC. <https://www.socialstudies.org/standards/national-curriculum-standards-social-studies-executive-summary>, 20/06/2024'te erişilmiştir.
- Özçelik, D. A. (2010). *Eğitim programları ve öğretim*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Özdamlı, F. & Kocakoyun, Ş. (2016). Statistical Reasoning of Impact of Infographics on Education 12th International Conference on Application of Fuzzy Systems and Soft Computing. *ICAFS 2016, 29-30 August 2016, Vienna, Austria*
- Özdamli, F., & Özdal, H. (2018). Developing an Instructional Design for The Design of Infographics and The Evaluation of Infographic Usage in Teaching Based on Teacher and Student Opinions. *EURASIA Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 14(4), 1197-1219.
- Özel, E. (2019). *Görsel eğitim materyali olan infografiklerin fen bilimleri öğretiminde akademik başarıya etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 590249)
- Özkan, R & Gündüz M. (2008). Başarının sosyo – kültürel kökenleri başarılı olanlarla yapılan söyleyişler üzerine bir inceleme. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 145-160
- Rajamanickam, V. (2005). *Infographics seminar handout*. Retrieved from http://www.schrockguide.net/uploads/3/9/2/2/392267/infographic_handout.pdf
- Saban, A. (2004). *Öğrenme öğretmen süreci yeni teori ve yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Sakar, N. (2022). *İnfografik temelli öğrenme etkinliklerinin öğrencilerin algoritma geliştirme başarısına, eleştirel düşünme becerisine, görsel okuryazarlık yeterliliğine ve motivasyonuna etkisi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 757084)
- Seferoğlu, S. S. (2009). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Smiciklas, M. (2012). *The power of infographics. Using pictures to communicate and connect with your audiences*. USA: Pearson Education Inc.
- Sözer, E. (1998). *Sosyal bilgiler öğretiminde kullanılan araç-gereçler. Sosyal bilgiler öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using mativariate statistics*. Allynand Bacon
- Taşpınar, M. (2005). *Kuramdan uygulamaya öğretim yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Tozkoşparan, U. (2013). *Burdur ilindeki öğrencilerin gezi ve seyahat kültürüne yönelik düşünceleri*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 330906)

- Turgut Gümüş, Y. (2022). *Müzik dersinde infografik temelli öğrenmenin etkisi ve kalıcılığının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 773735)
- Türkoğlu, S. (2008). *Görsel iletişim tasarımında kurumsal kimlik ve 'İstanbul Üniversitesi' örneği*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 261850)
- Ural, A., & Kılıç, İ. (2011). *Bilimsel araştırma süreci ve spss ile veri analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- URL 1 (26/11/2023). Tarihin En Eski Haritası. <https://arkeokur.tumblr.com/post/76720542852/> adresinden edinilmiştir.
- URL 2 (26/11/2023). Geçmişten Günümüze Bilginin Serüveni. <https://bilgininkalesi.com/gecmisten-gunumuze-bilginin-seruveni/> adresinden edinilmiştir.
- URL 3 (01/12/2023). Ülkemizin Kaynakları Ekonomik sektörlerin Dağılımları. <https://workwin.net/6-sinif-sosyal-bilgiler-defteri/> adresinden edinilmiştir.
- URL 4 (01/12/2023) İlk Medreseler. <https://www.sosyalciniz.net/ilk-medreseler/> adresinden edinilmiştir.
- URL 5 (01/12/2023). Temel Haklarımız. <https://www.sosyalbilimciler.com/forum/media/temelhaklarimiz-jpg.97/> adresinden edinilmiştir.
- URL 6 (27/11/2023). Çanakkale Geçilmez İnfografiği. <https://i.pinimg.com/originals/41/f0/7c/41f07c1a6af03338d0e2fe49b40ec015.jpg/> adresinden edinilmiştir.
- URL 7 (27/11/2023). Yazının Bulunmasının Sonuçları İnfografiği. <https://sosyalbilgileratolyesi.com/konular/7-sinif-sosyal-bilgiler-4-unite-1-kazanim-infografik.1312/> adresinden edinilmiştir.
- URL 8 (27/11/2023). Temizlik Hijyen İnfografiği. <https://www.trthaber.com/haber/turkiye/trt-cocuktan-temizlik-ve-hijyen-vurgusu-466977.html/> adresinden edinilmiştir.
- URL 9 (25/11/2023). Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşında Savaştığı Cepheleleri Gösteren İnfografik. <https://www.sosyalciniz.net/osmanli-devletinin-i-dunya-savasinda-savastigi-cepheler-2/osmanli-devletinin-birinci-dunya-savasi-savasi-cepheleri-2/> adresinden edinilmiştir.
- Uşun, S. (2006). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Ünlüer, G. (2008). *Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 229176)
- Sönmez, V. (2006). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yazıcı, K. (2006). Sosyal bilgilerde kullanılan görsel araçlar: Haritalar-küreler, resimler, tablolar ve grafikler. *Konya Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (15), 651-662.
- Yeşiltaş, E. ve Cevher S. (2018). Sosyal bilgiler öğretiminde interaktif ve infografik kullanımının etkililiği. *Journal of World of Turks*,10(3), 218-231.
- Yeşilyurt, E. (2020). Öğretmenin pusulası: Genel öğretim ilkeleri. *EKEV Akademi Dergisi* (83), 263-283

- Yıldırım, Y. & Perdahcı N. (2019). Eğitimde interaktif infografik kullanımının öğrenci başarı, tutum ve motivasyonuna etkisi. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 9(3), 449-463.
- Yilmazer, A. (2023). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ders kitaplarında kullanılan materyallere yönelik görüşleri. *XVI. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi*, 26-29 Ekim, 19-34.



EKLER

Ek 1: Araştırma İzin Onayı

Evrak Tarihi ve Sayısı: 24.02.2023-120890



T.C.
BAYBURT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-15470842-604.01.01-70901916
Konu :Araştırma ve Uygulama İzin Talebi
Burak ŞEKER

23.02.2023

BAYBURT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğünün 20.02.2023 tarihli ve E-83542712-302.08.01-120092 sayılı yazısı.

Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı 212233013 numaralı öğrencisi Burak ŞEKER'in "Sosyal Bilgiler Dersinde İnfografik Temelli Öğrenme Etkinliklerinin Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Başarısına, Motivasyonuna ve Kalıcılığa Etkisi" konulu tez çalışması hakkında, Bayburt İli Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı Demirözü Gökçedere Ortaokulunda, 13.02.2023-17.03.2023 tarihleri arasında araştırma/uygulama yapma izni konulu araştırma çalışması için araştırma izni ilgi yazı ile talep edilmektedir.

Söz konusu ilgi yazıda adı geçen Burak ŞEKER'in müdürlüğümüze bağlı Demirözü Gökçedere Ortaokulunda, 13.02.2023-17.03.2023 tarihleri arasında Araştırma ve Uygulama izin talebi müdürlüğümüzce uygun bulunmuş olup, ekteki onayın ilgiliye tebliğ edilmesi hususunu;

Bilgilerinizi arz ederim.

Rahmi GÜNEY
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek: Onay (1 sayfa)

Adres : Gençosman Mahallesi
Turgut Özal Bulvarı
No:113 Kat 1 P.K 69000 Merkez/Bayburt
Telefon No : 0 (458) 280 69 39
E-Posta: stratejigelistime69@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: İsmail GÖKDEMİR (Şef)

Unvan : Şef
İnternet Adresi: www.bayburt.meb.gov.tr Faks:4582806969

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 2910-2d3b-3d77-b54f-4dad kodu ile teyit edilebilir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek 1: Araştırma İzin Onayı Eki



T.C.
BAYBURT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-15470842-604.01.01-70825445
Konu :Araştırma Uygulama İzin Talebi
Burak ŞEKER

22.02.2023

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

İlgi : Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'nün 20.02.2023 tarihli ve E-83542712-302.08.01-120092 sayılı yazısı.

Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı 212233013 numaralı öğrencisi Burak ŞEKER'in "Sosyal Bilgiler Dersinde Infografik Temelli Öğrenme Etkinliklerinin Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Başarısına, Motivasyonuna ve Kalıcılığa Etkisi" konulu tez çalışması hakkında, Bayburt İli Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı Gökçedere Ortaokulunda, 13.02.2023-17.03.2023 tarihleri arasında araştırma/uygulama yapma izni konulu araştırma çalışması için araştırma izni ilgi yazı ile talep edilmektedir.

İlgili Burak ŞEKER ayse.meb.gov.tr adresinden başvurusunu yapmış olup, araştırma çalışmasını Müdürlüğümüze bağlı Demirözü Gökçedere Ortaokulunda, 13.02.2023-17.03.2023 tarihleri arasında 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun ve yürürlükteki diğer tüm düzenlemelerde belirtilen hüküm, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde denetimi okul/kurum idaresinde olmak üzere gönüllülük esasına göre okul müdürlüğü'nün sorumluluğunda ders dışında ve dersleri aksatmamak kaydıyla yapılması müdürlüğümüzce uygun mütaala edilmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Muammer ŞİMŞEK
Şube Müdürü

Ek: İlgi yazı ve ekleri (14 sayfa)
Dağıtım :
Demirözü İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne
(Gökçedere Ortaokulu)

OLUR
Rahmi GÜNEY
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Adres : Gençosman Mahallesi
Turgut Özal Bulvarı
No:113 Kat 1 P.K 69000 Merkez/Bayburt
Telefon No : 0 (458) 280 69 39
E-Posta: stratejigelistirme69@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: İsmail GÖKDEMİR (Şef)

Unvan : Şef
İnternet Adresi: www.bayburt.meb.gov.tr Faks:4582806969

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 7a7f-a4f2-3b3f-af68-24ac kodu ile teyit edilebilir.

Ek 2: Veli Onam Formu

VELİ ONAM FORMU

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, “*Sosyal Bilgiler Dersinde İnfografik Temelli Öğrenme Etkinliklerinin Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Başarısına, Motivasyonuna ve Kalıcılığa Etkisi*” adıyla, 2022-2023 Bahar Yarıyılında Şubat ve Nisan aylarında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Ortaokul 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde “Zaman İçinde Bilim” ünitesinin infografik temelli öğrenme etkinlikleri ile yürütülmesinin öğrencilerin akademik başarısına, motivasyona ve kalıcılığa olan etkisini incelemektir.

Araştırma Uygulaması: Sosyal Bilgiler Derslerinin İnfografik Temelli Öğrenme Etkinlikleri ile yürütülmesi şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteginize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmamaya veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayaçağın söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Yüksek Lisans Öğrencisi Burak ŞEKER

İletişim bilgileri (Singah Mahallesi Aydıntepe Cad. No:28/B6 Kat:1, Daire 1 Bayburt Ceza Evi
Lojmanları /BAYBURT Telefon: 0338 1829942)

*Velisi bulunduğum sınıfı numaralı öğrencisi
'in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum. (Lütfen
 formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*).*

.../.../.....

İsim-Soyad:

İmza:

Veli Adı-Soyadı :

Telefon Numarası :

Ek 3: Gönüllülük Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

Sizi "Sosyal Bilgiler Dersinde İnfografik Temelli Öğrenme Etkinliklerinin Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Başarısına, Motivasyonuna ve Kalıcılığı Etkisi" başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Araştırmada sizden tahminen her bir oturum için 10-20 dakika ayırmanız istenmektedir. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır. Araştırmada Kişisel veri toplanacağından 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve ilgili mevzuat uyarınca kişisel verileri korumak amacıyla gerekli tüm tedbirler alınacaktır. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya bu.rockk69@gmail.com e-posta adresi ve 0 533 182914 numaralı telefondan ulaşabilirsiniz.

Çalışmanın Konusu ve Amacı: Bu çalışmada, Sosyal bilgiler dersinde infografik temelli öğrenme etkinliklerinin ortaokul öğrencilerinin akademik başarısına, motivasyonuna ve kalıcılığı etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışma İşlemleri

Çalışma kapsamında Sosyal bilgiler dersinde infografik temelli öğrenme etkinliklerinin ortaokul öğrencilerinin akademik başarısına, motivasyonuna ve kalıcılığı etkisi incelenecektir.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/ lar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güvence verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının:

Adı-Soyadı:.....

İmzası:

İletişim Bilgileri: e-posta:

Telefon:

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Burak ŞEKER

İmzası:



Ek 4: İlk Buluşlar Kil Tabletten Bilgisayara İnfografiği



İLK BULUŞLAR KİL TABLETTEN BİLGİSAYARA



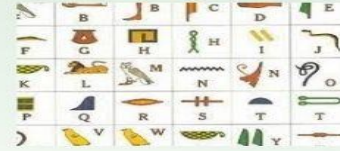
ÇİVİ YAZISI



MÖ 3200'lerde ÇİVİ YAZISI SÜMERLER tarafından icat edildi. Çamur kilden tabletler oluşturularak üzerine yazı yazılıp kurutuldu.

MÖ 3000' lerde MISIRLILAR tarafından ilk defa kullanılmıştır.

HİEROGLİF



MÜREKKEP



MÖ 2500'lerde ÇİN tarafından icat edildi.

FENİKE ALFABESİ

MÖ 1000'lerde Fenike Alfabesi icat edildi. Bugünkü Latin Alfabesinin temellerini oluşturdu

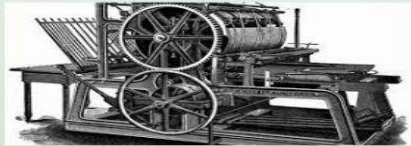


KAĞIT



MS 105'lerde ÇİN'liler tarafından icat edildi

İlk matbaa Çinliler tarafından icat edildi. Hareketli matbaa ise Alman Gutenberg tarafından geliştirildi.



MATBAA

BİLGİSAYAR



Bilgisayar, bilgi depolayan ve çok hızlı hesaplama yapan elektronik bir cihazdır. İlk bilgisayar olarak kabul edilen ENIAC, [Elektronik Numerical Integrator And Computer (Elektronik Sayısal Entegreli Hesaplayıcı)] 1945 yılında Amerika'da icat edildi. Bir oda büyüklüğündeki ENIAC, II. Dünya Savaşı sırasında bomba fırlatıcı ile atılan bombaların nereye düşeceğini hesaplamak için yapılmıştı.

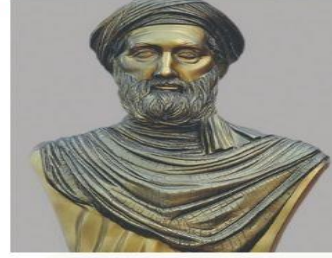


IŞIK DOĞUDAN YÜKSELİR

TÜRK-İSLAM BİLGİNLERİ

İBN-İ HALDUN (1332-1406)

Sosyolojinin (Toplum bilimi) kurucusudur. Sosyoloji, en küçük toplumsal birime varıncaya kadar tüm sosyal yapıların çeşitli yönleriyle ele alınıp incelendiği bir bilimdir. Tarih ilminin önemi, amacı ve faydasını Mukaddime'de (Giriş) ayrıntılı bir şekilde anlattı. Mukaddime, Avrupa dillerine çevrildi.



ALİ KUŞÇU (1403-1474)

Risâle fil-hey (Gökbilimi Risalesi) adlı kitabında; gezegenlerin hareketlerinden yeryüzünün şeklinden, yedi iklimden ve gök cisimlerinin Dünya'ya uzaklıklarından bahsetti ayrıca İstanbul'un yanlış ölçülen enlem ve boylamını düzeltti. Fatih Sultan Mehmet tarafından İstanbul'a davet edilerek Ayasofya'da müderrislik yapmıştır.

PİRİ REİS (1465-1554)

Kitâb-ı Bahriyye (Denizcilik Kitabı) adlı eserinde; Amerika'nın keşfinden, Dünya'nın küre biçiminde olduğundan bahsetti ve denizcilikle ilgili gerekli tüm bilgilere yer verdi. Dünya haritasını ilk kez çizdi (1513).

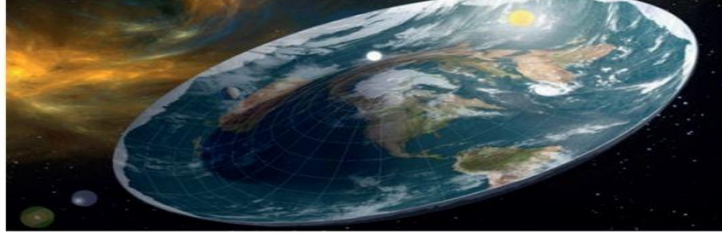


KATİP ÇELEBİ (1608-1657)

Batı'daki bilimsel gelişmeleri izleyip pek çok tercüme yaptı. 1648'de yazdığı Cihannümâ (Dünyayı Gösteren), Osmanlı Devleti'nin üç kıtadaki konumu, şehir ve kasabaları hakkında bilgiler içeren ilk ve tek sistematik coğrafya kitabıdır.



KARANLIKTAN AYDINLIĞA



COĞRAFİ KEŞİFLER

İspanya ve Portekiz'de başlamıştır.

- 1487- Bartolome Diaz Afrika'nın güney ucuna ulaşarak Ümit Burnu'nu keşfetti.
- 1492- Kristof Kolomb Amerika kıtasına ulaştı ancak burayı Hint adaları zannetti.
- 1498- Vasco da Gama Ümit Burnu'nu dolaşarak Hindistan'a ulaşan ilk Avrupalı denizci oldu.
- 1502- Amerigo Vespuçi, Kolomb'un 1492'de Hint Adaları olarak düşündüğü yerin yeni bir kıta olduğunu belirtti. Amerika'nın keşfi.
- 1519- Macellan başladığı dünya turu ölümünün üzerine Del Kano tarafından tamamlandı (1522).



RÖNESANS İTALYA'da Başlamıştır

Skolastik düşünce etkisini kaybetmiştir
Pozitif düşünce önem kazanmış ve bilimsel çalışmalar hız kazanmıştır.
Kilise ve din adamlarının halk üzerindeki otoritesi sarsılmıştır.
Reform Hareketlerine zemin hazırlamıştır.
Sanat, edebiyat, heykel ve mimari alanında önemli gelişmeler yaşanmıştır.

Rönesans ile kilisenin otoritesi iyice sarsıldı. Deney ve gözleme dayalı düşünce önem kazandı. Bilim ve teknik alanında gelişmeler yaşanmaya başladı.



REFORM Almanya'da başlamıştır.

Matbaanın icadıyla İncil başka dillere çevrildi.
Kilisenin kutsal dediği birçok şeyin doğru olmadığı ortaya çıktı. Böylece din alanında yenileşme hareketi olan Reform hareketleri başladı.



Reform hareketi Almanya'da Martin Luther tarafından başlatılmıştır.



Ek 9: Zaman İçinde Bilim Başarı Testi

AD SOYAD:

SINIF: ŞUBE:

ZAMAN İÇİNDE BİLİM BAŞARI TESTİ

1. Sümerlerin inançlarına göre tanrılar; yazı kütüphanesi ve arşivlerin korunması görevini rahiplere vermişti. Rahipler tapınağa giren ve tapınaktan çıkan malların envanterini tutabilmek için ilgili makbuz ve belgeleri kil tabletlere resmederlerdi.

Buna göre Sümerler tarafından yazının bulunmasında aşağıdakilerden hangisi etkili olmuştur.

- A) Dini inanış B) Ekonomi
C) Bilim D) Hukuk

2. Aşağıda bilginin aktarılmasında kullanılan gereçlerden bazıları verilmiştir.

- I. Çivi Yazısı
II. Hieroglif
III. Kâğıt
IV. Parşömen

Bilginin aktarılmasında kullanılan gereçlerin ilk kez ortaya çıktığı medeniyetler hangi seçenekte **doğru** olarak verilmiştir?

- A) Sümerler Çin Mısır Mısır
B) Mısır Sümerler Çin Mısır
C) Sümerler Mısır Çin Mısır
D) Çin Mısır Sümerler Mısır

3. Tarihte bilinen ilk uygarlık Sümerlerdir. Bundan önceki dönemlerde de uygarlıklar olduğu yapılan kazılardan anlaşılmaktadır. Fakat bu uygarlıkların isimlerini bilemiyoruz. O dönemler, tarihi bilgilerin kayıt altına alınması mümkün olmadığından tarih öncesi dönem olarak adlandırılmaktadır.

Buna göre tarih öncesi devirlerden tarihi devirlere geçilmesini sağlayan buluş veya icat olarak aşağıdakilerden hangisi kabul edilmektedir?

- A) Tekerlek B) Yazı
C) Cam D) Ateş

4. Timur Devletinden Akkoyunlu Devletine oradan da Fatih Sultan Mehmet tarafından İstanbul'a davet edilerek Ayasofya medresesine müderris olmuştur.

Hakkında bilgi verilen bilim insanı aşağıdakilerden hangisidir.

- A) Ali Kuşçu B) Uluğ Bey
C) Farabi D) Harezmi

5. Sümerlerle ilgili verilen bilgiler dikkate alındığında **Sümerlerle ilgili;**

- I. Günümüz takvim sisteminin temelini atmışlardır.
II. Mezopotamya'da bilimle uğraşan tek uygarlıktır.
III. Yapılan bilimsel çalışmalar günümüze ışık tutmuştur. Yargılardan hangilerine ulaşılabilir?
A) Yalnız I B) I ve II
C) I ve III D) II ve III

6.

- İlk cebir kitabını yazdı
- Sıfır rakamını ilk kez kullandı
- Birinci ve ikinci dereceden denklemlerin çözümü için geliştirdiği yöntemle cebirin babası unvanını aldı

Yukarıda anlatılan Türk İslam bilgini aşağıdakilerden hangisidir

- A) Farabi B) Ali Kuşçu
C) el – Harezmi D) İbn-i Sina

7.

- El kanuni Fi't-Tıb eserini yazan ünlü tıp bilginidir.
- Sosyolojinin (toplum bilimi) kurucusudur
- Batıda Avicenna olarak bilinir.
- İhsâu'l-ulûm (İlimlerin Sayımı) kitabında bilimleri, "dil, mantık, matematik, fizik ve metafizik" olarak ilk kez sınıflandırdı.

Yukarıdaki ifadeler Türk İslam bilginleriyle eşleştirildiğinde hangisi boşta kalır.

- A) Farabi B) Piri Reis
C) İbn-i Haldun D) İbn-i Sina

8. Türkmenistan'ın Menu şehrinde doğdu. Katı ve sıvı cisim yoğunluklarını tespit etti. Sıvı maddelerin yoğunluğunu hesaplama metodunu buldu. Cisimlerin hava içindeki ağırlıklarını hesaplamak için "Hikmet Terazisi" denilen beş kefeli teraziyi geliştirdi. Barometrenin (basınç ölçme aleti) keşfedilmesinde temel teşkil etti. Pascal gibi Batılı bilim insanlarına öncülük etti. Yaptığı deneyde yer çekimini yani cisimlerin yeryüzüne doğru çekildiklerini gözlemledi. Bunu Kitâbü Mizâni'l-hikme (Bilgelik Ölçüsü) isimli kitabında anlattı. Avrupalı bilim insanları, eserlerinden fazlasıyla yararlandı.

Yukarıdaki bilgilere göre Türk İslam bilgini aşağıdakilerden hangisidir.

- A) el Hazini B) el Harezmi
C) el Cezeri D) Katip Çelebi

Ek 10: Zaman İçinde Bilim Başarı Testi

9.

A) Harezmi: Matematik

II. İbn-i Sina: tıp

III. İbn-i Haldun: Astronomi

IV. Cezeri: Mekanik

Yukarıda verilen bilim insanları ve öne çıktıkları alanlardan hangileri doğrudur.

A) I ve II

B) I ve III

C) I, II ve IV

D) I, III, IV

10. Aşağıdaki gelişmelerden hangisi Avrupa'nın gelişmesinde etkili olay ve kişilerden **değildir**.

A) Matbaanın icat edilmesi

B) Skolastik düşüncenin önem kazanması

C) Rönesans ve reform hareketleri

D) Deney ve gözleme dayalı bilimin gelişmesi

11. Galileo İtalyan gök bilimcidir. Teleskobu kullanarak gezegenleri yıldızları incelemiştir. Dünyanın yuvarlak olduğunu ispatlamıştır. Gözlemlerini İki Dünya Sistemine İlişkin Diyalog adlı kitabında toplamıştır. Ancak bu kitabı kilisenin öğretisiyle ters düşünce engizisyon mahkemesinde yargılanmıştır.

Bu parçaya göre Galileo ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenmez.

A) Astronomi alanında çalışma yapmıştır.

B) Bilimsel gerçekleri ortaya çıkardı

C) Kilise tarafından düşünceleri desteklendi

D) Çalışmalarında engelle karşılaştı

12. Aşağıdakilerden hangisi Orta Çağ'da Avrupa'da kilisenin önemini kaybetmesiyle özgür düşünceye bağlı olarak ortaya çıkan hareketlerdir.

A) Sanayi inkılabı – Fransız İhtilali

B) Reform – Sanayi İnkılabı

C) Rönesans – Reform

D) Rönesans – Coğrafi Keşifler

13.

I. Deney ve Gözlem

II. Skolastik Düşünce

III. Otoriter yönetim

IV. Özgür Düşünce

Bilimsel çalışmaların gerçekleştirilmesi için yukarıdakilerden hangisine ihtiyaç vardır

A) II, III ve IV

B) I ve II

C) I ve IV

D) Hepsi

14.

	D	Y
Rönesans ile kilisenin otoritesi sarsıldı		
Günümüz modern matbaası İngiltere'de icat edilmiştir.		
Dünyanın yuvarlak olduğunu ileri süren ilk bilim insanı Pisagor'dur.		
Matbaanın geliştirilmesi bilimsel birikimin artmasına ve korunmasına katkı yaptı.		

Yukarıda doğru yanlış tablosunun doğru cevaplanmış şekli aşağıdakilerden hangisidir?

B) D Y D D

C) D D Y Y

D) D D D Y

E) Y D Y D

15. İlk defa özgür düşüncenin temelini atan Tales, Pisagor gibi bilim insanlarını yetiştiren Anadolu'da Ege kıyılarında kurulan İlk Çağ medeniyeti **aşağıdakilerden hangisidir.**

A) Fenikeliler

B) Hititler

C) İyonya

D) Lidyalılar

16. "Bilim insanlığın ortak hafızasının bir mirasıdır." Diyen bir kişi bilim ile ilgili **aşağıdakilerden hangisine vurgu yapmıştır.**

A) Öznel olduğuna

B) Evrensel olduğuna

C) Sınırlarının olduğuna

D) Kesinliği olmadığına

17. Teknolojik gelişmelerle birlikte 15. Yüzyıldan günümüze kadar bilginin korunması, yaygınlaştırılması ve aktarılmasında bilim insanlarının katkılarıyla çeşitli değişimler yaşanmıştır. **Bu bilgilere göre;**

I. Farklı bilim insanları bilginin serüvenine katkı sağlamışlardır.

II. Teknolojik gelişmelerle bilginin yaygınlaştırma işleminde değişiklikler olmuştur.

III. Bilginin yaygınlaştırılmasında en önemli icat genel ağıdır.

Yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) I, II ve III

Ek 11: Zaman İçinde Bilim Başarı Testi

18. Bilim insanları insanlık tarihi boyunca düşüncelerini ifade etmek ve çalışmalarını rahat bir şekilde sürdürme konusunda sıkıntı yaşamışlardır. **Buna göre bilimin gelişebilmesi için öncelikli olarak hangisi gereklidir?**

- A) Maddi imkân B) Özgür Düşünce
C) Bilimsel Bilgi D) Kültür Zenginliği

19. İslam dünyasında astronomi çalışmaları diğer ilimlere göre daha erken bir dönemde başlamış ve daha hızlı ilerlemiştir. Bunun sebeplerinden biri ibadet vakitlerini hassas bir şekilde tespit edebilme ihtiyacıdır.

Verilen bilgide İslam dünyasının astronomi alanında daha gelişmiş olmasının nedeni ile aşağıdakilerden hangisi arasında bir ilişkilendirme yapılmıştır?

- A) Dini B) Siyasi
C) Ekonomik D) Kültürel

20.

- I. Kâğıt
II. Kil tablet
III. Parşömen
IV. Papirüs

Bilgiyi kaydetmek ve aktarmak için kullanılan yöntem ve araçların kronolojisi aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir.

- A) I, II, III, IV B) II, III, IV, I
C) II, IV, III, I D) II, III, IV, I

21.

- I. Yazının icadı
II. Matbaanın modernize edilmesi
III. Tekerleğin bulunması
IV. Barutun ateşli silahlarda kullanılması **Yukarıda verilen buluşlardan hangilerinin insanlığın bilimsel birikimine ve kültürel gelişimine katkısının daha fazla olduğu söylenebilir?**

- A) I ve II B) I ve III
C) I, III ve IV D) I, II, III ve IV

22. Yazının icadı ile;

- I. Bilginin korunması
II. Şehir devletlerinin kurulması
III. Düşünce ve bilginin yaygınlaştırılması gibi durumlardan hangilerine ortam hazırlanmıştır?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

23. Atatürk; "Saygı değer öğretmenler, Cumhuriyet sizden fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller ister."

I. Düşünce ve kanaat hürriyeti

II. İfade özgürlüğü

III. Özel yaşamın gizliliği

Atatürk'ün bu sözü anayasanın hangi maddeleri ile ilgilidir.

- A) I B) I ve II
C) I ve III D) I, II ve III

24. İlkçağlardan beri insanoğlu, gökyüzünde süzülerek uçan kuşları seyretmiş ve ayaklarının yerden kesilip gökyüzüne kavuşabilme hayallerini efsanelerle, masallarla dile getirmiştir. Bu hayal yüzyıllar sonra gerçekleşebilmiştir. IX. Yüzyılda Abbas İbn Firnas ilk uçan planörlerin mucitlerinden biri olarak kayıtlara geçerken XV. Yüzyıl başlarında Leonardo da Vinci, birçok uçan makine planı yapmıştır. Bunlardan biri de helikopterlerin atası kabul edilen, kanatları açılıp kapanan ornithopter planıdır.

Verilen metinden;

- F) Bilim ve teknolojinin temeli hayal, merak ve gözleme dayanır.

II. Uçma alanında batılı bilim insanları Türk-İslam dünyasına öncü olmuşlardır.

III. Geçmişten günümüze birçok bilim insanı uçma alanında çalışmalar yapmıştır.

Yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

25.

Skolastik düşüncede Dünya'nın düz olduğu savunulmuştur. Özgür düşünce ortamıyla ortaya çıkan pozitif düşüncede ise Dünya'nın yuvarlak olduğu kanıtlanmıştır. Buna göre hangisi **kesin olarak söylenir?**

- A) Skolastik düşünce, bilim ve gözlemi yasalarla engellemiştir.
B) Özgür düşünce ortamı bilimsel gelişmelerin önünü açmıştır.
C) Orta Çağ Avrupası, skolastik düşüncenin etkisinde kalmıştır.
D) Pozitif düşünce, astronomi çalışmalarında ortaya çıkmıştır.

BAŞARILAR DİLERİM.....

Ek 12: Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği

SOSYAL BİLGİLER DERSİ MOTİVASYON ÖLÇEĞİ

	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1. Sosyal Bilgiler dersinde sorulan soruları herkesten önce cevaplamak isterim.					
2. Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili merak ettiklerimi öğrenmek için araştırma yaparım.					
3. Sosyal Bilgiler dersinde aktif bir öğrenci olmak istemem.*					
4. Sosyal Bilgiler dersindeki etkinliklere gönüllü olarak katılırım.					
5. Sosyal Bilgiler konularıyla ilgili fikir sahibi olmak için gayret göstermem.*					
6. Sosyal Bilgiler dersinde yüksek notlar almak için çabalamam.*					
7. Sosyal Bilgiler dersinde başarılı olursam, kendimi iyi hissederim					
8. Sosyal Bilgiler dersine, ailemin baskısıyla çalışırım.*					
9. Sevilen bir öğrenci olmak için Sosyal Bilgiler dersinde başarılı olmak isterim.					
10. Sosyal Bilgiler dersindeki başarılarımla örnek gösterilmek istemem.*					
11. Sosyal Bilgiler dersinde başarısız olursam üzülmem.*					
12. Sosyal Bilgiler dersinde başarılı olmak için zevkle çalışırım.					
13. Sosyal Bilgiler dersindeki etkinliklerde görev almak istemem.*					
14. Sosyal Bilgiler ders kitabımı merakla incelerim					
15. Sosyal Bilgiler dersine, arkadaşlarımdan bana özenmelerini istediğim için çalışırım.					
16. Arkadaşlarımdan bilmedikleri soruları bana sormaları için Sosyal Bilgiler dersinde başarılı olmak isterim.					
17. Sosyal Bilgiler dersine öğretmenimin gözüne girmek için çalışırım.					
18. Sosyal Bilgiler dersinde, sınıftaki en başarılı öğrenci olmak benim için önemlidir.					
19. Sosyal Bilgiler dersindeki sorumluluklarımı yerine getirmek hoşuma gider.					
20. Sosyal Bilgiler dersine öğretmenim beni takdir etmesi için çalışırım.					
21. Arkadaşlarım beni daha çok sevsin diye Sosyal Bilgiler dersinde başarılı olmak isterim.					
22. Sosyal Bilgiler dersini, yeni şeyler öğrenmek için dikkatle takip ederim.					
23. Sosyal Bilgiler dersine çalışmayı önemsemem.*					

*Olumsuz Maddeler

Ek 13: Uygulama Sırasında Alınan Görseller 1



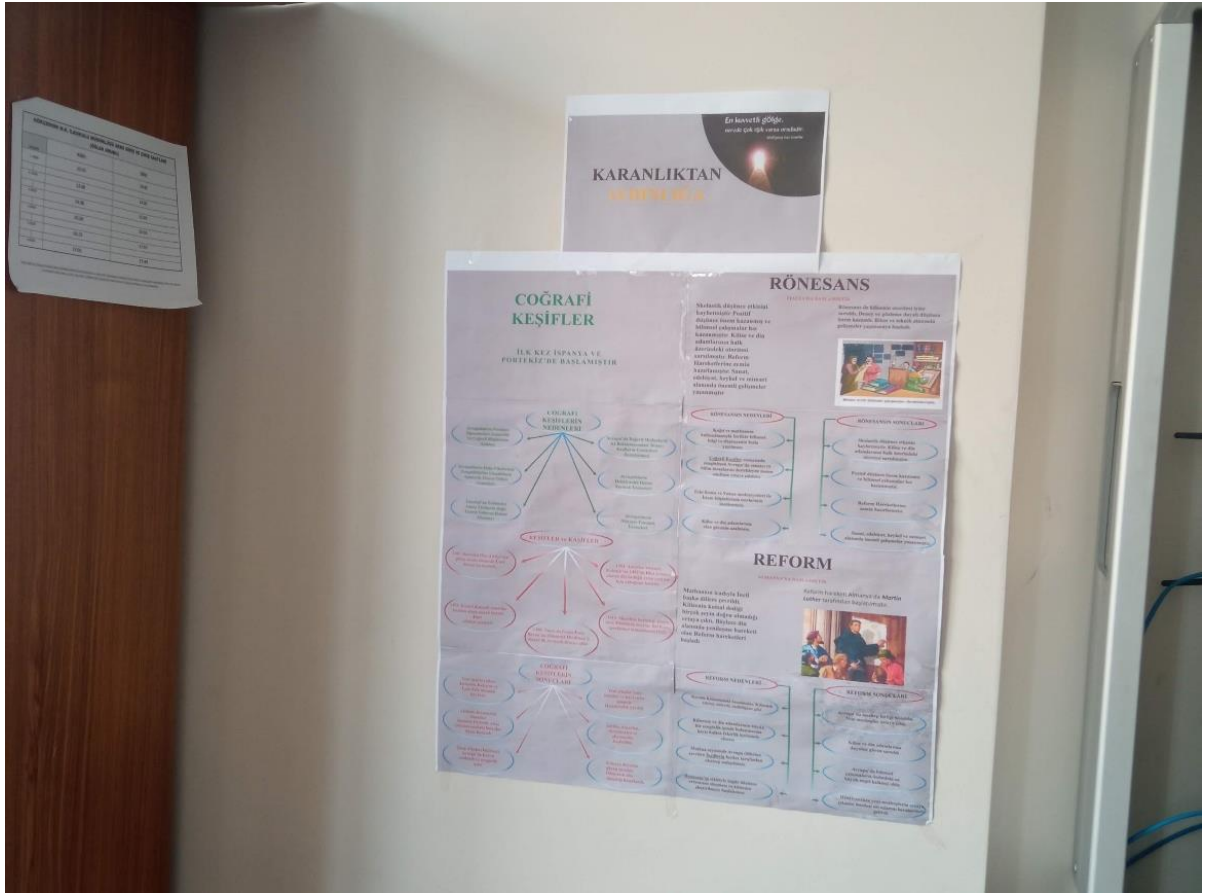
Ek 14: Uygulama Sırasında Alınan Görseller 2



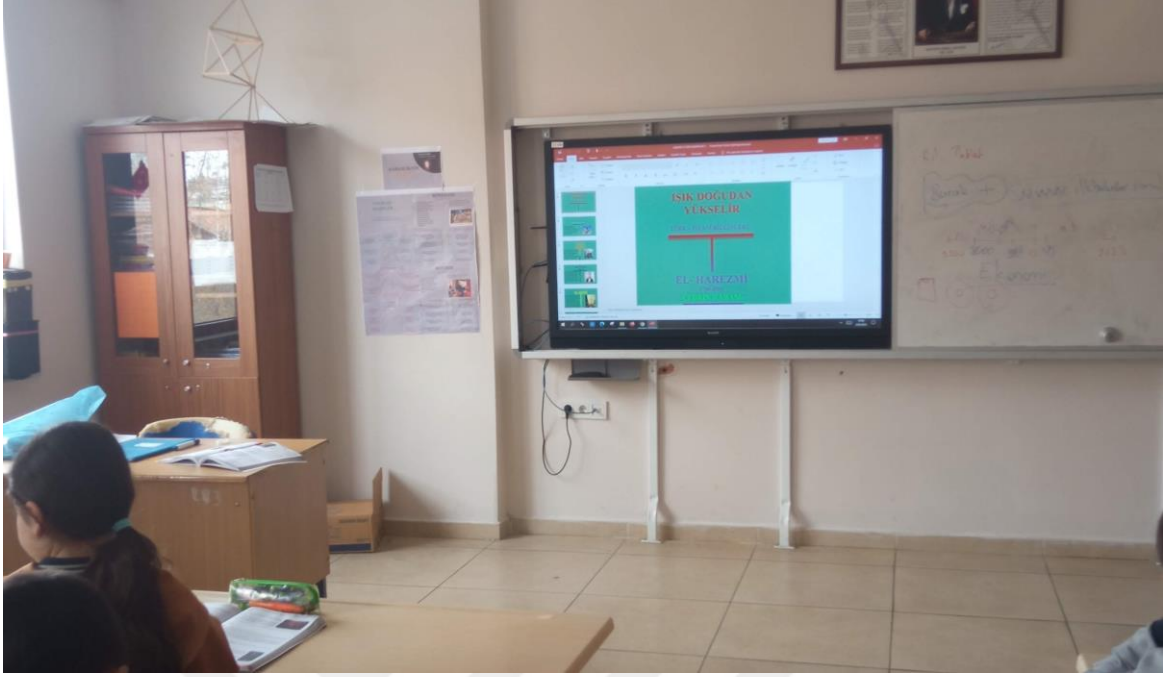
Ek 15: Uygulama Sırasında Alınan Görseller 3



Ek 16: Uygulama Sırasında Alınan Görseller 4



Ek 17: Uygulama Sırasında Alınan Görşeller 5



Ek 18: Uygulama Sırasında Alınan Görseller 6



Ek 19: Deney Grubunun Ders Planı 1

DENEY GRUBU DERS PLANI

DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	7/A Sınıfı
ÖĞRENME ALANI	ZAMAN İÇİNDE BİLİM
TARİH	13 -17 Şubat
KONU	KİL TABLETTEN TABLET BİLGİSAYARA
SÜRE	40'+40'+40'=120 dk.
Kazanımlar	SB.7.4.1. Bilginin korunması, yaygınlaştırılması ve aktarılmasında değişim ve sürekliliği inceler.
Değerler ve beceriler	DEĞERLER: Bilimsellik ve Özgürlük BECERİLER; Zaman ve Kronolojiyi Algılama
Yöntem ve Teknikler	Anlatım, Soru-cevap, Beyin fırtınası
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders Kitabı Akıllı Tahta İnfoğrafikler, Hareketli infografikler
Derse Geçiş	1. Öğrencilere yazının kimler tarafından ve nasıl bulunmuş olabileceği ile ilgili bir soru sorularak tahminde bulunmaları istenir. 2. Yazının M.Ö. 3200'lü yıllarda Sümerliler tarafından bulunduğu açıklanır. Ardından kil tablet ile ilgili infografikler kullanılarak öğrencilere kil tabletler hakkında bilgi verilir. Sümerlilerin tarım ürünlerini kayıt altına alabilmek için kil tabletler üzerine semboller yazarak ürünleri kaydettikleri ve çivi yazısının bu şekilde ortaya çıkmış olduğu hareketli infografikler aracılığıyla açıklanır. 3. Yazının icadıyla ortaya çıkan en önemli gelişmenin tarih çağları başlattığı açıklanır. 4. Mısırlılar tarafından M.Ö. 3000'lerde Hiyeroglif yazısının bulunduğu belirtilerek ilk önce duvarlara yapılan resimler ile oluşturulduğu açıklanır. İnfoğrafikler ile Mısırlıların kullanmış olduğu hiyeroglif yazısının bir resim yazısı olduğu vurgulanarak anlaşılması ve öğrenilmesi sağlanır. Papirüsün ne olduğu açıklanarak akıllı tahtadan görsellerine ulaşarak sergilenir. 5. M.Ö. 2500'lerde Çin tarafından mürekkebin bulunduğu söylenir. 6. M.Ö. 1000'lerde Fenikeliler tarafından ilk alfabenin icat edildiği belirtilerek, ilk alfabenin görseli infografiklerle öğrenciye sunulur. Bu alfabenin Yunanlılar ve Romalıları tarafından geliştirilerek günümüz alfabesinin olduğu açıklanacaktır. Ticaret ve savaşları buluşların yayılmasını sağladığı örneklerle açıklanır. 7. Kâğıdın Çin tarafından bulunduğu belirtilir. 8. Hareketli matbaanın Alman Gutenberg tarafından icat edildiği belirtilerek matbaanın bilginin yayılmasındaki rolü açıklanacaktır. 9. Bilgisayar, 1945 yılında Amerika'da icat edildiği belirtilecektir. Ne amaçla icat edildiği açıklanacaktır. İlk bilgisayar görseli infografiklerle öğrenciye sunularak öğrencilerin ilk bilgisayar hakkındaki kısa bilgiyi okumaları sağlanacaktır. 10. Kil tablet, papirüs, parşömen, kâğıt, matbaa ve bilgisayar gibi kavramların icatları ve bilginin aktarılmasındaki rolleri açıklanacaktır. 11. Yazının icadıyla; bilgilerin kaydedilerek saklanması ve aktarılmasının kolaylaştığı, eğitim faaliyetlerinin geliştiği, farklı kültürlerin birbirleriyle olan ilişkilerinin kayıt altına alındığı anlatılır. Yazının icadı ile geçmiş ve gelecek arasında bağ kurulduğu ve en önemlisi ise tarihi çağların başladığı açıklanır. 12. Bilgisayar sayesinde binlerce kitap ve ansiklopediye hızlı ve kolay şekilde ulaşılabileceği ve bilgilerin uzun süre bozulmadan saklanabileceği örneklerle açıklanır.
Ölçme-Değerlendirme	Kazanım Testleri

Ek 20: Deney Grubunun Ders Planı 2

DENEY GRUBU DERS PLANI

DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	7/A Sınıfı
ÖĞRENME ALANI	ZAMAN İÇİNDE BİLİM
TARİH	20 -24 Şubat
KONU	IŞIK DOĞUDAN YÜZSELİR
SÜRE	40'+40'+40'=120 dk.
Kazanımlar	SB.7.4.2. Türk-İslam medeniyetinde yetişen bilginlerin bilimsel gelişme sürecine katkılarını tartışır
Değerler ve beceriler	DEĞERLER: Bilimsellik ve Özgürlük BECERİLER; Zaman ve Kronolojiyi Algılama
Yöntem ve Teknikler	Anlatım, Soru-cevap, Beyin fırtınası, inceleme, tartışma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders Kitabı Akıllı Tahta İnfografikler, Hareketli infografikler
Derse Geçiş	1. Bilgin, Sibernetik, Otomat gibi kavramların açıklamaları yapılır. 2. Türk-İslam medeniyetinde yetişen bilginlerden hangilerini biliyorsunuz? Soru sorusu sorularak bilginlerin bilinip bilinmediği belirlenir. 3. Orta Çağ Avrupası hakkında bilgi verilir, skolastik düşünce açıklanır ve skolastik düşüncenin bilimsel ilerlemeyi yavaşlattığı örneklerle açıklanır. Bu durumun tam tersi olarak Orta Çağda Doğu'da İslamiyet ile bilimsel çalışmalar artmıştır. Kur'an-ı Kerim'in ilk emri olan "oku" emri bilimsel çalışmalara yön vererek hızlandırmıştır. İslamiyet ile Türk-İslam bilginleri bilimsel gelişmelere yön vererek öncü oldukları sunulur. 4. Türk-İslam bilginleri matematik, cebir, aritmetik, geometri ve daha birçok alanda Avrupalı âlimlere ışık tutmuş, bilimsel çalışmalarıyla tam manasıyla çağını aydınlattığı ifade edilir. 5. Türk İslam bilginleri sırasıyla yaptıkları buluşlar ve bilime katkıları infografik ve hareketli infografik kullanılarak sırasıyla açıklanır. El- Harezmi; Avrupa'nın bilmediği "0" sıfır rakamını ilk defa kullandı. Birinci ve ikinci dereceden denklemlerin çözümüne ilişkin yöntemler geliştirdiği ifade edilir. Farabi; İhsâu'l-ulûm (İlimlerin Sayımı) kitabında bilimleri, "dil, mantık, matematik, fizik ve metafizik" olarak ilk kez sınıflandırdığı söylenerek infografiklerle de sergilenir. İbn-i Sina; el-Kanûn fi't-tıb (Tıpta Kanun) adlı, beş ciltten oluşan ansiklopedik bir kitap yazdığı ve bu kitabın ders kitabı olarak Doğu ve Batıda okutulduğu ifade edilir. Batıda Avicenna olarak bilinildiği söylenir. El Hazini; Katı ve sıvı cisim yoğunluklarını tespit ettiği, "Hikmet Terazisi" denilen beş kefeli teraziye geliştirdiği söylenir. Buluşlarını Kitâbü Mîzânî'l-hikme (Bilgelik Ölçüsü) isimli kitabında anlattı ifade edilerek infografikte sergilenir. El cezeri; Fizik ve Sibernetik alanında yoğunlaştığı söylenir. Makinelerde hareket eden insan figürlerine yer verdiği infografik sergilenir. İbn-i Haldun; Sosyolojinin kurucusudur. Tarih ilminin önemi, amacı ve faydasını Mukaddime'de (Giriş) ayrıntılı bir şekilde anlattığı söylenir. Ali Kuşçu; Risâle fi'l-hey (Gökbilimi Risalesi) adlı kitabında; gezegenlerin hareketlerinden yeryüzünün şeklinden, yedi iklimden ve gök cisimlerinin Dünya'ya uzaklıklarından bahsetti ifade edilerek Fatih Sultan Mehmet döneminde Ayasofya'da müderrislik yaptığı söylenir. Piri Reis; Kitâb-ı Bahriyye (Denizcilik Kitabı) adlı eserinde; Amerika'nın keşfinden, Dünya'nın küre biçiminde olduğundan bahsedilerek ilk çizilen dünya haritasının görselini infografiklerle sergilenir. Katip Çelebi; Cihannümâ (Dünyayı Gösteren), Osmanlı Devleti'nin üç kitadaki konumu, şehir ve kasabaları hakkında bilgiler içeren ilk ve tek sistematik coğrafya kitabı olduğu belirtilir. 6. Türk İslam bilginleri ve buluşlarını anlatan infografikler akıllı tahtada hareketli olarak sunulur.
Ölçme-Değerlendirme	Kazanım Testleri

Ek 21: Deney Grubunun Ders Planı 3

DENEY GRUBU DERS PLANI

DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	7/A Sınıfı
ÖĞRENME ALANI	ZAMAN İÇİNDE BİLİM
TARİH	27 Şubat-3 Mart
KONU	KARANLIKTAN AYDINLIĞA
SÜRE	40'+40'+40'=120 dk.
Kazanımlar	SB.7.4.3. XV-XX. yüzyıllar arasında Avrupa'da yaşanan gelişmelerin günümüz bilimsel birikiminin oluşmasına etkisini analiz eder.
Değerler ve beceriler	DEĞERLER: Bilimsellik ve Özgürlük BECERİLER; Zaman ve Kronolojiyi Algılama
Yöntem ve Teknikler	Anlatım, Soru-cevap, Beyin fırtınası, inceleme, tartışma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders Kitabı Akıllı Tahta İnfoğrafikler, Hareketli infografikler
Derse Geçiş	1. Öğrencilere Karanlıktan Aydınlığa ifadesinin onlarda ne gibi bir çağrışım yaptığı sorularak düşünmeleri istenir. 2. Matbaa, kilise, teleskop ve engizisyon kavramları açıklanır. 3. XV-XX. yüzyıllar arasında Avrupa'da yaşanan bilimsel gelişmelerin günümüzdeki bilimsel gelişmenin ve birikiminin oluşmasına büyük katkısı olduğu ifade edilir. İfadenin desteklenmesi için matbaanın icat edilmesi, Dünya'nın yuvarlak olduğunun bilimsel olarak ispat edilmesi, kütle çekim kanunun keşfedilmesi ve buhar makinesinin bulunması gibi gelişmeler örnek olarak verilir. 4. Coğrafi keşiflerin nedenleri ve sonuçları infografikler ile tek tek açıklanır. Pusulanın bulunması, Hristiyanlığı yaymak istemeleri, doğunu zenginliklerine ulaşmak istemeleri gibi nedenler hazırlanan infografik üzerinde açıklanır. 5. Yapılan keşifler sırasıyla infografikler ve hareketli infografiklerle açıklanır. Bunlar; 1487- Bartelmi Diaz Afrika'nın güney ucuna ulaşarak Ümit Burnu'nu keşfettiği söylenir. 1492- Kristof Kolomb Amerika kıtasına ulaştı ancak burayı Hint adaları olduğunu zannettiği söylenerek açıklama yapılır. 1498- Vasco da Gama Ümit Burnu'nu dolaşarak Hindistan'a ulaşan ilk Avrupalı denizci olduğu belirtilir. 1502- Americo Vespuçi, Kolomb'un 1492'de Hint Adaları olarak düşündüğü yerin yeni bir kıta olduğunu belirtir ve denizciliğin ve bilimin gelişmesinin sonucunda yapılan hataların ortadan kalktığı ifade edilir. 1519- Macellan başladığı dünya turu ölümünün üzerine 1522 Del Kano tarafından tamamlandığı belirtilir. 6. Rönesans hareketiyle orta çağda etkin olan skolastik düşüncenin kırıldığını ve bilimin ilerlemesi için var olan engellerin kalktığı ifade edilir. Rönesansın İtalya'da başladığı söylenir. Böylelikle deney ve gözleme dayalı düşüncenin önem kazandığı ifade edilir. İnfografiklerden yararlanarak rönesansın sonuçları hakkında bilgi verilir. 7. Reformun Almanya'da Martin Luther tarafından başlatıldığı ifade edilir. Matbaanın icadı ile İncilin birçok dilde basılmasıyla kilisenin kutsal dediği birçok şeyin doğru olmadığının ortaya çıkmasıyla kilisenin otoritesinin sarsıldığı ifade edilir. 8. Almanya'da Johann Gutenberg 1440 yılında önceki matbaa tekniklerinden yararlanarak bugünkü modern matbaanın temellerini attığı söylenir.
Ölçme-Değerlendirme	Kazanım Testleri

Ek 22: Deney Grubunun Ders Planı 4

DENEY GRUBU DERS PLANI

DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	7/A Sınıfı
ÖĞRENME ALANI	ZAMAN İÇİNDE BİLİM
TARİH	6-10 Mart
KONU	ÖZGÜR DÜŞÜNCE VE BİLİM
SÜRE	40'+40'+40'=120 dk.
Kazanımlar	SB.7.4.4. Özgür düşüncenin bilimsel gelişmelere katkısını değerlendirir.
Değerler ve beceriler	DEĞERLER: Bilimsellik ve Özgürlük BECERİLER; Zaman ve Kronolojiyi Algılama
Yöntem ve Teknikler	Anlatım, Soru-cevap, Beyin fırtınası, inceleme, tartışma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders Kitabı Akıllı Tahta İnfoğrafikler, Hareketli infografikler
Derse Geçiş	1. Öğrencilere Özgür düşünce ve bilim ifadesinden ne anladıkları sorulur. 2. Bilim, hurafe ve düşünce kavramları açıklanır. 3. İlk çağlarda İyon Uygarlığında özgür düşünce ortamının var olduğu ifade edilerek pozitif bilimlerin ilerlemesine katkıda bulunulduğu söylenir. Bu durum birçok bilimin temellinin bu dönemde İyon Uygarlığı tarafından atıldığı ifade edilir. 4. Bilim Orta Çağ Avrupa'sında kiliseye boyun eğdiğini ve skolastik düşüncenin etkin olduğu ifade edilerek bilimin nasıl sekteye uğratıldığı açıklanır. Aynı çağda İslamiyet'in hâkim olduğu yerlerde bilimin üstün olduğunu ve Türk-İslam bilginlerinin elinde olduğu ifa edilir. Rönesans, Reform ve Aydınlanma Çağı ile Müslümanların elinde olan üstünlük Avrupa'ya geçtiği belirtilir. Skolastik düşüncenin önemini kaybederek akıl, deney ve gözleme dayalı bilimin öne çıkması Avrupa'da bilimsel gelişmelerin yaşandığı ifade edilir. 5. Aydınlanma Çağı düşünürlerinin etkisi ile Fransa'da yaşanan ihtilal; tüm dünyaya eşitlik, özgürlük, adalet gibi kavramların yayılmasını sağladığı söylenir. Fransız İhtilali ile çok uluslu devletlerin yıkıldığı ifade edilir. 6. Ülkemizde bilim ve sanat hürriyeti 1982 Anayasası'nın 27. maddesinde şu şekilde yer almıştır: "Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir." maddesi açıklanır.
Ölçme-Değerlendirme	Kazanım Testleri

Ek 23: Kontrol Grubunun Ders Planı 1

KONTROL GRUBU DERS PLANI

DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	7/B Sınıfı
ÖĞRENME ALANI	ZAMAN İÇİNDE BİLİM
TARİH	13 -17 Şubat
KONU	KİL TABLETTEN TABLET BİLGİSAYARA
SÜRE	40'+40'+40'=120 dk.
Kazanımlar	SB.7.4.1. Bilginin korunması, yaygınlaştırılması ve aktarılmasında değişim ve sürekliliği inceler.
Değerler ve beceriler	DEĞERLER: Bilimsellik ve Özgürlük BECERİLER; Zaman ve Kronolojiyi Algılama
Yöntem ve Teknikler	Anlatım, Soru-cevap, Beyin fırtınası,
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders Kitabı Akıllı Tahta
Derse Geçiş	1- Öğrencilere yazının kimler tarafından ve nasıl bulunmuş olabileceği ile ilgili bir soru sorularak tahminde bulunmaları istenir. 2- Yazının icadı M.Ö. 3200'li yıllarda Sümerliler tarafından bulunduğu söylenir. Yazının icadında Sümerlilerin tarım ürünlerini kayıt altına alabilmek için kil tabletler üzerine semboller kullanarak alınan ürünleri kaydetmeleri çivi yazısının ortaya çıkarmış olduğu açıklanır. 3- Yazının icadıyla ortaya çıkan en önemli gelişmenin tarih çağları başlattığı açıklanır. 4- Mısırlılar tarafından M.Ö. 3000'lerde Hiyeroglif yazısının bulunduğu belirtilerek ilk önce duvarlara yapılan resimler ile oluşturulduğu açıklanır. Papirüsün ne olduğu açıklanır. 5- M.Ö. 2500'lerde Çin tarafından mürekkebin bulunulduğu söylenir. 6- M.Ö. 1000'lerde Fenikelilerin tarafından ilk alfabenin icat edildiği belirtilecek, Yunanlılar ve Romalılar tarafından geliştirilerek ve günümüz alfabesinin oluştuğu açıklanır. Ticaret ve savaşlar buluşların yayılmasını sağladığı örneklerle açıklanır. 7- Kâğıdın Çin tarafından bulunduğu belirtilir. 8- Hareketli matbaanın Alman Gutenberg tarafından icat edildiği belirtilerek matbaanın bilginin yayılmasındaki rolü açıklanır. 9- Bilgisayar, 1945 yılında Amerika'da icat edildiği belirtilecektir. Ne amaçla icat edildiği açıklanır. 10- Kil tablet, papirüs, parşömen, kâğıt, matbaa ve bilgisayar gibi kavramların icatları ve bilginin aktarılmasındaki rolleri açıklanır. 11- Yazının icadıyla; bilgilerin kaydedilerek saklanması ve aktarılmasının kolaylaştığı, eğitim faaliyetlerinin geliştiği, farklı kültürlerin birbirleriyle olan ilişkilerinin kayıt altına alındığı anlatılır. Yazının icadı ile geçmiş ve gelecek arasında bağ kurulduğu ve en önemlisi ise tarihi çağların başladığı açıklanır. 12- Bilgisayar sayesinde binlerce kitap ve ansiklopediye hızlı ve kolay şekilde ulaşılabileceği ve bilgilerin uzun süre bozulmadan saklanabileceği örneklerle açıklanır.
Ölçme-Değerlendirme	Kazanım Testleri

Ek 24: Kontrol Grubunun Ders Planı 2

KONTROL GRUBU DERS PLANI

DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	7/A Sınıfı
ÖĞRENME ALANI	ZAMAN İÇİNDE BİLİM
TARİH	20 -24 Şubat
KONU	IŞIK DOĞUDAN YÜZSELİR
SÜRE	40'+40'+40'=120 dk.
Kazanımlar	SB.7.4.2. Türk-İslam medeniyetinde yetişen bilginlerin bilimsel gelişme sürecine katkılarını tartışır
Değerler ve beceriler	DEĞERLER: Bilimsellik ve Özgürlük BECERİLER; Zaman ve Kronolojiyi Algılama
Yöntem ve Teknikler	Anlatım, Soru-cevap, Beyin fırtınası, inceleme, tartışma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders Kitabı Akıllı Tahta
Derse Geçiş	1. Bilgin, Siberetik, Otomat gibi kavramların açıklamaları yapılır. 2. Türk-İslam medeniyetinde yetişen bilginlerden hangilerini biliyorsunuz? Soru sorusu sorularak bilginlerin bilinip bilinmediği belirlenir. 3. Orta Çağ Avrupası hakkında bilgi verilir, skolastik düşünce açıklanır ve skolastik düşüncenin bilimsel ilerlemeyi yavaşlattığı örneklerle açıklanır. Bu durumun tam tersi olarak Orta Çağda Doğu'da İslamiyet ile bilimsel çalışmalar artmıştır. Kur'an-ı Kerim'in ilk emri olan "oku" emri bilimsel çalışmalara yön vererek hızlandırmıştır. İslamiyet ile Türk-İslam bilginleri bilimsel gelişmelere yön vererek öncü oldukları sunulur. 4. Türk-İslam bilginleri matematik, cebir, aritmetik, geometri ve daha birçok alanda Avrupalı âlimlere ışık tutmuş, bilimsel çalışmalarıyla tam manasıyla çağını aydınlattığı ifade edilir. 5. Türk İslam bilginleri sırasıyla yaptıkları buluşlar ve bilime katkıları sırasıyla açıklanır. El- Harezmi; Avrupa'nın bilmediği "0" sıfır rakamını ilk defa kullandı. Birinci ve ikinci dereceden denklemlerin çözümüne ilişkin yöntemler geliştirdiği ifade edilir. Farabi; İhsâu'l-ulûm (İlimlerin Sayımı) kitabında bilimleri, "dil, mantık, matematik, fizik ve metafizik" olarak ilk kez sınıflandırdığı söylenir. İbn-i Sina; el-Kanûn fi't-tıb (Tıpta Kanun) adlı, beş ciltten oluşan ansiklopedik bir kitap yazdığı ve bu kitabın ders kitabı olarak Doğu ve Batıda okutulduğu ifade edilir. Batıda Avicenna olarak bilinildiği söylenir. El Hazini; Katı ve sıvı cisim yoğunluklarını tespit ettiği, "Hikmet Terazisi" denilen beş kefeli teraziye geliştirdiği söylenir. Buluşlarını Kitâbü Mîzânî'l-hikme (Bilgelik Ölçüsü) isimli kitabında hakkında bilgi verilir. El cezeri; Fizik ve Siberetik alanında yoğunlaştığı söylenir. Makinelerde hareket eden insan figürlerine yer verdiği söylenir. İbn-i Haldun; Sosyolojinin kurucusudur. Tarih ilminin önemi, amacı ve faydasını Mukaddime'de (Giriş) ayrıntılı bir şekilde anlattığı söylenir. Ali Kuşçu; Risâle fi'l-hey (Gökbilimi Risalesi) adlı kitabında; gezegenlerin hareketlerinden yeryüzünün şeklinden, yedi iklimden ve gök cisimlerinin Dünya'ya uzaklıklarından bahsetti ifade edilerek Fatih Sultan Mehmet döneminde Ayasofya'da müderrislik yaptığı söylenir. Piri Reis; Kitâb-ı Bahriyye (Denizcilik Kitabı) adlı eserinde; Amerika'nın keşfinden, Dünya'nın küre biçiminde olduğundan bahsedilerek ilk kez dünya haritasını çizdiği söylenir. Katip Çelebi; Cihannümâ (Dünyayı Gösteren), Osmanlı Devleti'nin üç kıtadaki konumu, şehir ve kasabaları hakkında bilgiler içeren ilk ve tek sistematik coğrafya kitabı olduğu belirtilir.
Ölçme-Değerlendirme	Kazanım Testleri

Ek 25: Kontrol Grubunun Ders Planı 3

KONTROL GRUBU DERS PLANI

DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	7/A Sınıfı
ÖĞRENME ALANI	ZAMAN İÇİNDE BİLİM
TARİH	27 Şubat-3 Mart
KONU	KARANLIKTAN AYDINLIĞA
SÜRE	40'+40'+40'=120 dk.
Kazanımlar	SB.7.4.3. XV-XX. yüzyıllar arasında Avrupa'da yaşanan gelişmelerin günümüz bilimsel birikiminin oluşmasına etkisini analiz eder.
Değerler ve beceriler	DEĞERLER: Bilimsellik ve Özgürlük BECERİLER; Zaman ve Kronolojiyi Algılama
Yöntem ve Teknikler	Anlatım, Soru-cevap, Beyin fırtınası, inceleme, tartışma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders Kitabı Akıllı Tahta
Derse Geçiş	1. Öğrencilere Karanlıktan Aydınlığa ifadesinin onlarda ne gibi bir çağrışım yaptığı sorularak düşünmeleri istenir. 2. Matbaa, kilise, teleskop ve engizisyon kavramları açıklanır. 3. XV-XX. yüzyıllar arasında Avrupa'da yaşanan bilimsel gelişmelerin günümüzdeki bilimsel gelişmenin ve birikiminin oluşmasına büyük katkısı olduğu ifade edilir. İfadenin desteklenmesi için matbaanın icat edilmesi, Dünya'nın yuvarlak olduğunun bilimsel olarak ispat edilmesi, kütle çekim kanunun keşfedilmesi ve buhar makinesinin bulunması gibi gelişmeler örnek olarak verilir. 4. Coğrafi keşiflerin nedenleri ve sonuçları tek tek açıklanır. Pusulanın bulunması, Hristiyanlığı yaymak istemeleri, doğunu zenginliklerine ulaşmak istemeleri gibi nedenler üzerinde durularak açıklanır. 5. Yapılan keşifler sırasıyla. Bunlar; 1487- Bartelmi Diaz Afrika'nın güney ucuna ulaşarak Ümit Burnu'nu keşfettiği söylenir. 1492- Kristof Kolomb Amerika kıtasına ulaştı ancak burayı Hint adaları olduğunu zannettiği söylenerek açıklama yapılır. 1498- Vasco da Gama Ümit Burnu'nu dolaşarak Hindistan'a ulaşan ilk Avrupalı denizci olduğu belirtilir. 1502- Amerigo Vespuçi, Kolomb'un 1492'de Hint Adaları olarak düşündüğü yerin yeni bir kıta olduğunu belirtir ve denizciliğin ve bilimin gelişmesinin sonucunda yapılan hataların ortadan kalktığı ifade edilir. 1519- Macellan başladığı dünya turu ölümünün üzerine 1522 Del Kano tarafından tamamlandığı belirtilir. 6. Rönesans hareketiyle orta çağda etkin olan skolastik düşüncenin kırıldığını ve bilimin ilerlemesi için var olan engellerin kalktığı ifade edilir. Rönesansın İtalya'da başladığı söylenir. Böylelikle deney ve gözleme dayalı düşüncenin önem kazandığı ifade edilir 7. Reformun Almanya'da Martin Luther tarafından başlatıldığı ifade edilir. Matbaanın icadı ile İncilin birçok dilde basılmasıyla kilisenin kutsal dediği birçok şeyin doğru olmadığını ortaya çıkmasıyla kilisenin otoritesinin sarsıldığı ifade edilir. 8. Almanya'da Johann Gutenberg 1440 yılında önceki matbaa tekniklerinden yararlanarak bugünkü modern matbaanın temellerini attığı söylenir.
Ölçme-Değerlendirme	Kazanım Testleri

Ek 26: Kontrol Grubunun Ders Planı 4**KONTROL GRUBU DERS PLANI**

DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	7/A Sınıfı
ÖĞRENME ALANI	ZAMAN İÇİNDE BİLİM
TARİH	6-10 Mart
KONU	ÖZGÜR DÜŞÜNCE VE BİLİM
SÜRE	40'+40'+40'=120 dk.
Kazanımlar	SB.7.4.4. Özgür düşüncenin bilimsel gelişmelere katkısını değerlendirir.
Değerler ve beceriler	DEĞERLER: Bilimsellik ve Özgürlük BECERİLER; Zaman ve Kronolojiyi Algılama
Yöntem ve Teknikler	Anlatım, Soru-cevap, Beyin fırtınası, inceleme, tartışma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders Kitabı Akıllı Tahta
Derse Geçiş	1. Öğrencilere Özgür düşünce ve bilim ifadesinden ne anladıkları sorulur. 2. Bilim, hurafe ve düşünce kavramları açıklanır. 3. İlk çağlarda İyon Uygarlığında özgür düşünce ortamının var olduğu ifade edilerek pozitif bilimlerin ilerlemesine katkıda bulunduğu söylenir. Bu durum birçok bilimin temellinin bu dönemde İyon Uygarlığı tarafından atıldığı ifade edilir. 4. Bilim Orta Çağ Avrupa'sında kiliseye boyun eğdiğini ve skolastik düşüncenin etkin olduğu ifade edilerek bilimin nasıl sekteye uğratıldığı açıklanır. Aynı çağda İslamiyet'in hâkim olduğu yerlerde bilimin üstün olduğunu ve Türk-İslam bilginlerinin elinde olduğu ifa edilir. Rönesans, Reform ve Aydınlanma Çağı ile Müslümanların elinde olan üstünlük Avrupa'ya geçtiği belirtilir. Skolastik düşüncenin önemini kaybederek akıl, deney ve gözleme dayalı bilimin öne çıkması Avrupa'da bilimsel gelişmelerin yaşandığı ifade edilir. 5. Aydınlanma Çağı düşünürlerinin etkisi ile Fransa'da yaşanan ihtilal; tüm dünyaya eşitlik, özgürlük, adalet gibi kavramların yayılmasını sağladığı söylenir. Fransız İhtilali ile çok uluslu devletlerin yıkıldığı ifade edilir. 6. Ülkemizde bilim ve sanat hürriyeti 1982 Anayasası'nın 27. maddesinde şu şekilde yer almıştır: "Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir." maddesi açıklanır.
Ölçme-Değerlendirme	Kazanım Testleri

Ek 27: Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 20.01.2023-115094



T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
ETİK KURULU
KARARI



Karar Tarihi
20.01.2023

Karar Sayısı
13

Oturum Sayısı
1

Üniversitemiz Etik Kurulu tarafından, Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Eğitim Fakültesi Dekanlığı'nın 22.12.2022 tarihli ve E-79126184-050.99-109525 sayılı yazısı gereği, Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Eğitim Fakültesi Dekanlığı öğretim üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi Sevda YILMAZ'ın "Sosyal Bilgiler Dersinde İnfografik Temelli Öğrenme Etkinliklerinin Ortaokul Öğrencilerinin Akademik başarısına, Motivasyonuna ve Kalıcılığa Etkisi" başlıklı araştırma önerisi üniversitemiz etik kurulu tarafından incelenmiş olup, araştırma önerisinin etik ilkelere uygun olduğuna toplantıya katılan üyelerin oy birliğiyle karar verilmiştir.

Prof.Dr. Ali Savaş BÜLBÜL
Başkan
BELGENİN ASLI ELEKTRONİK İMZALIDIR

Mevcut Elektronik İmzalar

Prof.Dr. ALİ SAVAŞ BÜLBÜL (Etik Kurulu - Başkan) 20.01.2023 16:39

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Nuri TURAN



Tel. :

E-Posta :

Faks:

Elektronik ağ:

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ÖZ GEÇMİŞ

1985 tarihinde Bayburt'ta doğdu. İlkokulu Bayburt ili Demirözü ilçesi Gökçedere İlkokulunda tamamladıktan sonra ortaokulu Bayburt Anadolu Lisesinde tamamladı. Lise eğitimini ise Demirözü Lisesinde tamamladı. 2005 yılında başladığı Atatürk Üniversitesi Tarih bölümünü 2009'da başarıyla bitirdi. Kars Kafkas üniversitesinde pedagojik formasyon eğitimini tamamladıktan sonra Bayburt'ta farklı okullarda öğretmenlik yaptı. Şimdi ise Adalet Bakanlığına bağlı Bayburt M tipi kapalı ceza infaz kurumunda memur olarak görev yapmaktadır. Evli iki çocuk babasıdır.

